FLAGELLVM HEBRAEORVM

Super Iudaicam perfidiam Prophetarum iaculis tabefactam,

A FRANCISCO CARBONE GYMNASIARCA

Selectum, & tribus Libris per capita dispositum ad singulorum utilitatem in Redemptoris Nostri Iesu Christi Messiæ probationem.

OPVS DIGNE SACRATVM

Nobilibus & Sapientibus Viris D D.

IOANNI CAROLO,
ET
VINCENTIO
Grimani Fratribus

Christianæ Religionis auctificis, ac Venetiarum Reipublicæ Filijs decoratissimis.

VENETIIS M.DC.LXXII.
Typis Stephani Curti,

Superiorum permissu.

Illustriſs. Domini Domini Mei Colendiſſimi.

NE premat mentem ſtupor, ſi in præſens incomptum hoc opus glorioſiſsimo Nomini veſtro dicare auſus ſim; veſtra enim Animi, Nominis, Virtutiſque eximia amplitudo Famæ alis innixa totum per Orbem Terrarum adeò fæliciter peruolauit, vt ſicuti ſingulorum in hac Vrbe vota, menteſque in veſtri venerationem coegerit, ita me ſponte tantorum Heroum reuerentia ductum dulci quadam violentia impulerit hanc ex grauibus ſelectã Auctoribus lucubrationem Nominis veſtri claritate

 inſi-

insignire; Nec id temeritatis nota designari hæsitabo, licet cunctis prorsus meritis penes Vos destitutus, sciens non aliunde fortiùs seruari posse FLAGELLVM, HOC HEBRÆORVM quàm à fortissima tum Fide, tum Sapientia manu vestra Virtutum, Christianæque pietatis exemplar indicante; Cùm enim ad Christi Crucifixores FLAGELLVM mittendum reamur, quis mihi hoc tribuat vt aptis funibus nectem, nisi GRIMANORVM Nobilissima Domus (vt vulgò dicitur) SPAGO strictiùs id agat? Tali confectum robore suum sortietur effectum; nec timendum quin uulneret, immo potiùs infringat durissimam eorum pertinaciam; & meritò quidem Crucis contẽptores horrebunt, cùm Stemmatis vestri Crucem à fronte FLAGELLI

con-

conſpexerint. Nunc Iuuenalis dictum (Stemmata quid faciunt?) ſuum reſponſum habebit; Signo Salutis vincunt. Tali gaudens ſigno Eccleſia canit; Vexilla Regis prodeunt: fulget Crucis Myſterium. Ipſa Crucifixores Nobilium Cruciferorum Crux præclara cruciabit. Eximiam itaque GRIMANORVM familiam quis venerari non poterit? Quis Sereniſsimi Antonij olim Venetiarum Principis encomia ſilebit? ipſe bis Legatus, bis Procurator, denique Dux tot decoratus meritis, tot inſignitus honoribus non moritur, viuent enim per ſæcula penes Romanos, Galloſque, nec non cæteros Orbis Regnantes commendabilia tanti Principis geſta; Cuius pruden-tiſsimi Filij, & Virtutis, & dignitatum hæredes ſpecioſa Geni-

toris vestigia sectantes merita comprobarunt. Vbi Marinus qui Romæ nimio sub honorum pondere lapsus expirauit? nonne studiosis voluminibus, & antiquioribus infiniti valoris simulacris Procuratoriam Diui Marci Bibliothecam decorauit? vbi quot volumina tot voces, quot Auctores tot testes, quot simulacra tot oracula tanti Senatoris Sapientiæ, pietatis, & morum: non moritur; viuit amor in Patriam. Vbi Petri dignissimi Equitis fulgor? satis sit ipsum Angliæ Priorem primò præbere, Pannonijs clarum, Germanicis, vltra Danubium, denique Reipublicæ inenarrabili munere affectum: non moritur; Viuit Patriæ decus. Vbi ad Christi gloriam Sacratissimus Eques, Romanæque Sedis gloriosissimus Princeps? datur

in trino perfectio: Dominicus tertius ipsius Principis Natus altiùs euolare videtur, nam Legatione functus summi Rectoris nutu ad Federicum Imperatorem, quid egerit non calamus sed Fama conscribat; ipse enim, & Aquileiæ Patriarchatus, & meritissimi gratia Cardinalatus, quis fuerit valde testantur; non moritur: Viuit Ecclesiæ decor. Vbi Marci Procuratoris honores? is itidem Aquileiensis Patriarcha, Summique Pontificis Dux Generalis contra Turcicas classes bellator, expugnator, & Victor Romanam reparauit Ecclesiam, Venetam auxit Rempublicam, Grimanorumque familiam decorauit. Vbi denique ex illis non dissimiles? vixerunt, & mortui sunt, viuunt, neque moriuntur: Sapiens mortem nescit. Non mi-

rum qaidem talia Genitores ve- ſtros geſta geſsiſſe (PRÆCLARISSIMI FILII, NOBILISSIMI HEROES) cum tales ipſi fuerint quales futuros vos mores ueſtri fatentur : Inſtar enim Cæli Domus Veſtra fulgebit tot Virorum præſtantium Syderibus colluſtrata, tot meritis dignitatibus ampliata; Vobis ergo laudes; Vobis honores: Vobis non alteri digniùs ſacrari LIBELLVM liceat, ſit æquum. Fouete quæſo quod ſummæ veſtræ benignitatis eſt, ac tueamini hoc meum qualecumque ſit opus, vt in Vobis tutum præſidium ſe nactum letetur, veſtroque digno patrocinio fulciri mereatur : Et quamuis Magnitudini veſtræ impar ſit munus; Altiſsima tamen Animi veſtri probitas, ac ſimul benignitas ſolita

æqui-

æquitate perpendent, nempe, Munera non suo prætio, sed animo offerentis æstimanda: Corda enim vestrum potius Virtutis quàm auri Principum esca nutriuntur; Diuitijs namque imperare, non parere studetis: In Vobis mirificè vetus quæ aruit ipsamet Principum benignitas florescit, & Alexandri liberalitas, & Licinij largitas, & Numæ clementia, religio, maiestas, & amor, ac tandem Virtutes omnes in vnum collectæ omnium perfectionum Iconem in Vobis nobilissimè effingunt: Hilari igitur fronte hoc meæ deuotionis pignus excipere ne dedignemini, eo enim maiori quo possum obsequio in ardentissimæ seruitutis meæ studiũ erga Amplitudinem Vestram cũctis ex me prælatam sacratũ volo, vt sub auspicijs tantorum Me-

cenatum in lucem prodeat ab omni iniuria, atque calumnia vindicatum. Opusculum hoc meum, quod Filij Dei doctrinarum gemmis contextum vobis deuotissimè elargior, in pectore honoris gratia gestare vos cupio, qui eiusdem Christi Crucem in Stemmate honorificè geritis; Sub vmbra alarum vestrarum tali patrocinio lætetur, quod voluntatis meæ dilectionem æternæ seruitutis honore afficiat; Nec ob id maxima loquentis audacia damnetur; honores enim collati in vobis ipsis fulgebunt, nam honor est honorantis: Sol ipse Planetarum Princeps, & pauperum tabernas, abditosque receßus, & sublimes Regum Turres æquè radijs suis collustrare, benignèque fouere non recusat. Donec

igitur Neſtoreos annos tota mentis ratione Vobis auſpicor in Redemptoris Reſurgentis Paſchalem celebritatem, cuius glorias in præſenti Tractatu contra infideles percipitis, Nobiliſsimæ Domui Veſtræ ab ipſo cuncta bona procedant, vt meritorum veſtrorum ſplendor ad cunctorum ſolamen eluceſcat; quibus humiliter, ac demiſſè me dico. Valete.

DD. VV. Illuſtriſs.

Humiliſsimus, atque Addictiſsimus æterna ſeruitutis vinculo

Franciſcus Carbonus.

Ad Christianum Lectorem.

PRÆFATIO.

NVlla (Benigne Lector) admiratione præcurras, cùm videas in Capite Libri exiguum paruæ existimationis Auctorem; argumenta enim, & operis huius magnitudinem non mea, sed Veterum Scriptorum mens protulit; Ego enim ex multis, quæ perlegere potui in hoc genere scribendi grauium, ac melioris notę Auctorum operibus, quædam fortuitò inueniens antiquissimis scriptis ne dicam, an enigmaticis fermè, caracteribus tradita, quorum maximam partem tempus deleuerat; non absurdum putaui meliori quo potui modo colligere, eaque (non paruo adhibito labore) per multis exemplis, interlocutionibus, & Prophetarum diuinationibus ampliata Tribus Libris per capita dispositis, ad

æter-

æternam Dei gloriam in lucem gentium prodere; Vt quæ tot sæculis siluere grauium Virorum monumenta, modò gloriosiùs insurgant, nec minori robore ad expugnandã Iudęorũ perfidiã proficiant,& proficiẽdo vincant; sicuti olim legitur profecisse super multorum conuersionem ex Iudæorum genere, ipsismet argumentis obtentam. Tractatum itaque præsentem FLAGELLVM HEBRÆORVM, nuncupatum vt cęlicũ munus accipito; ortum enim habet ex ore electorum à Spiritu Sancto, scilicet illorum, qui olim Rabini sapientissimi Prædicatores fuere in Synagogis, qui postea exacuerunt linguas suas in traditione Catholicæ Christi Fidei contra ipsos Hebræos; & veram Paradisi ianuam patefecere. Super horum ergo doctrinam operam diligentissimè meam interponere sum conatus, vt clariori methodo illucescat; Nec auidus gloriæ hunc lapidem moui, vt in ore Mortalium nomen meum viueret, (quamuis Marci Tullij sententia; Nullus vir probus est, quin cupiditate gloriæ trahatur, & omni studio in Posterorum memoria viuere non laboret) nullam enim mihi laudem, nec vtilitatem studui, ob hanc editionem; immò potiùs commune com-

commodum, quàm priuatum honorem inspexi, cùm opus hoc typis traderem, iuxta illud Diui Pauli: Omnis Scriptura diuinitùs inspirata vtilis est ad docendum, ad arguendum, ad erudiendum in Iustitia, vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus; ex quo non dubito quin opus hoc fracturum sit cordis hebræorum duritiem; qui mundum totum labefactantes in cęcitate corruunt; donec legentes intelligant Mundi Saluatorem Messiam Iesum Christum fuisse. Nam Summi Dei Bonitas, immensus Amor, & Charitas post primi Parentis lapsum, vt ad viam rectam populum suum errantem reduceret, summoperè commiserans, post tot Sanctorum Prophetarum documenta, cùm temporis plenitudo accessisset, vnigenitum suum Filium, sibique coæternum tradidit Magistrum, & Ducem ad dirigendos pedes nostros in viam pacis; Sic enim Deus dilexit Mundum, vt Filium suum Vnigenitum daret, &c. Mundum dixi, scilicet hominem, qui Microcosmos, hoc est, paruus Mundus nuncupatur; Cùmque immensus, & infinitus sit ipse Deus, infinitum, ac immensum dilectionis suæ nobis præbuit Argumentum: Vult enim

omnes homines saluos fieri, hoc quoque de Hebræis intelligens, quos non excipit ad Gloriam suam Paradisi, donec penitentia ducti ex aqua, & Spiritu Sancto renascentes iter sibi adaperiant. Populus hic quasi ouis, quæ perijt abiectæ seruituti subiectus, infelici dispersione abiectus, cùm à recto tramite aberrasse cognouerit, audiet vocem Domini per os Zachariæ, dicentis; Conuertere ad me, & ego conuertar ad te: Conuertere de vijs tuis malis, & decogitationibus tuis pessimis: & alibi: Quacumque hora ingemuerit peccator ampliùs suarum iniquitatum non recordabor; Nolo Mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur, & viuat. Item Hierusalem Hierusalem, conuertere ad Dominum Deum tuum. Vocat in Libro isto Christus Hebræos ad viam mandatorum suorum, vt qui peccati somno oppressi, tamquam Helias itinere incredulitatis fatigati, sub Iunnipero obstinationis detenti, Angelica huius Operis Tuba expergefacti, sub cinericio pœnitentiæ pane, & aqua Sapientiæ refocillati certo ad Montem Dei gressu proficiscantur, immò tamquam prodigus Filius post dissipatam substantiam gratiarum Dei Patris,

tris, aspera nondum mundi, sed Diaboli seruitute soluti, in se denique reuersi, dicat vnusquisque ipsorum ex corde; Peccaui in Cœlum, &c. surgam, & ibo, &c. nè (cessante instructione nostra) languentes ad probaticam Baptismi Piscinam post longæuum tempus naturæ, & legis dicant; Hominem non habeo, qui me proijciat in piscinam; Sed ore rotundo vna voce clamantes benedicant Saluatorem, dicentes, vt in Scriptura ad Hebræos primo: Multifariam multisque modis olim Deus locutus est nobis in Prophetis, nouissimè verò locutus est in Filio, quem constituit hæredem vniuersorum, & per quem notum fecit salutare suum. Item: Apparuit Benignitas Saluatoris nostri Iesu Christi, qui pro liberandis omnibus venit: exultemus: Munus ergo nostrum impleamus, & qua Deus nos Charitate dilexit, Proximum ad inuicem diligamus. Hunc igitur ea mente Librum edidi ad Summi Dei gloriam, & honorem, atque ad Fidei nostræ exaltationem dumtaxat. Excipe (Benigne Lector) ad animæ solamen opus hoc vtilissimum, & qui Sanguine Christi redemptus Crucifixores in sinu habes, nisi euersos, saltem conuersos hoc volumine cures.

Cha-

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris: Corrigere ipsos tenemur, qui fratres nostri sunt, & correctione nostra saluari possunt. Non sine fructu hic labor erit, Multum enim vtilitatis allaturus videbitur. Gratias Deo, ex quo omne datum optimum, & omne donum perfectum; Cùmque ex me(Dei nutu) hic labor procedat, nullam mei rationem habeas velim, infirmus namque sum, homo peccator, immò sum vermis, & non homo. Quicquid enim feci in hoc genere, feci Amicorum rationibus adductus, quorum desiderio in hoc satisfacere volui; Honesta postulatio; negotiū nō paruæ vtilitatis duxerunt; Quid enim Deo, Christianæque Reipublicæ gratius, quàm infideles ad Euangelij veritatem institui, & lumine Spiritus Sancti illustratos Ecclesiæ restitui? quod cùm ita sit, nemo mihi vitio verterit, si imbecillitas mea à priscis Scriptoribus mendicauerit Doctrinarum funes in HEBRÆORVM FLAGELLVM. Sapientium virorum obiurgationem non expecto, sicuti inuidentium, ignorantium, & detractorum: Isti virtutem non cognoscunt, ideò denigrare virtutis amantes nequeunt; illi verò in Rosis aliquam erroris spinam patientur, cùm sciant

non

non dari perfectionem nisi in Deo; præ oculis tamen habebunt LVDOVICI CARBONI Episc. (cuius germen sum ego insignia Volumina,ac Sapientiæ monumenta typis iamdiù mandata; tùm Rectoricis, tùm Philosophicis, tùm denique Theologicis, cæterisque huiuscemodi editionibus excellentia, quorum splendor in paruulo Carbone nigredinem abolebit; respectu quorum me extinctum Carbonem fateor, illa namque per sæcula vt Stellæ lucebunt, mea verò eadem qua accenduntur die extingui expauescunt; Sed calore protectionis tuæ (amice Lector) reuiuiscere sperans, gratum fore tibi, cunctisque malignantium insidijs vindicatum hoc opus confido. Patebunt in hoc Argumenti genere omnes rationes excogitabiles, quæ Iudæorum fundamenta obruere possint, ad eorum conuinciendam perfidiam, singula singulis à fortiori impugnata, nulla contradictione penitus remanente. Hanc igitur disciplinam (quæ, qualisque sit satis patet ex tutelari Numine, cui nouisti dicatam) in eorum vtilitatem constitui, quos si probari intellexero quem spero fructum expecto. Labor quidem hic non dubito quin futurus sit Deo pergratus,

ideo-

ideoque hominibus, qui ad illius laudem, & gloriam cuncta procedere cupiunt; Cui perpetuò mentem, rationem, omniaque ex me promanantia subiecta esse volo; qui nos benedicat, & infidelibus lumen veritatis ostendat, dum dixit: Non veni vocare Iustos, sed peccatores. Tu me igitur vicissim, vt spero, affectu bono prosequere, imbecillitatis meæ experimentum tuere, ac sanctis tuis precibus consolare. Vale.

Index Notabilium in Libro Primo.

Index Notabilium in Libro Secundo.

Index Capitum Libri Tertij.

FINIS.

FLAGELLVM HEBRÆORVM,

Liber Primus.

Proœmium.

OMnipotens Summi Dei Misericordia, quæ in Personam Filij Domini nostri Iesu Christi Orbem Terrarum impleuit, & in singulos dies mirabilia facit, vt magnificetur Nomen Dei in Gentibus, qui ex ore infantium, & lactentium perficit laudem propter inimicos suos, vt Redemptionis fulgeat Misterium inspirauit in Cor Igneti Contardi Mercatoris, vt Sapientioribus Iudæorum Magistris talia obijceret, quæ nullam responsionem admitterent, eadem Doctrinæ vi, quam à Patre perceperat, qui fuit in Sinagogis eximius Prædicator, demum Veræ Fidei lumine ductus, in Sinu Sanctæ Matris Ecclesiæ recumbens ipsam Christi fidem docuit, & auxit: Nec mirum quidem

talia Mercatorem(Dei nutu)egiſſe ad Conuerſionem Animarum; Cęlum enim Simile fecit Deus homini negotiatori; Et ipſa Argumentorum vis Mercatoris eiuſdem violenter Cęli gloriam rapuit ad Iudæorum ſalutem; vt ſcriptum eſt: Regnum Cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Cordis ergo tenebras ipſius populi errantis Mercator fugauit, qui Spiritu ſancto afflatus, vt in præſenti Libro habetur, perfidiam Hebraicam depreſſit, & ſuperauit; Nec ipſi difficile fuit errores ab impijs euellere, cum experientiam ſibi Magiſtram habuerit, re ipſa cognoſcens Synagogam Satanæ, & impietatis exemplar, falſitatis Auctricem, ac miſeriarum Chaos, vbi ſeducuntur ſimplices, vana ſpe aluntur errantes, & in portu ſalutis cæcitate miſerabili pereunt; Vnde non errauit qui dixit, Hebræos Mundi peſtem, cæcos claudoſque Iebuſæos, Veritati contumaces; Dei, Chriſtianæque Fidei proditores, cæterarumque virtutum inimicos; ad quos vani fuerunt tot Chriſtianorum monitorum labores, tot Prædicatorum ſudores, tot Sanctorum clamores. Quid eorum Cordibus durius? quid eorum mente aſperius? quid eorum feritate ferius? ex hoc verò ipſorum miſe-

miseria dignoscitur, quòd in punitionibus Dei sunt, & non horrent, in perditionis viam per ambulant, nec reuertuntur; dispersionem vident, nec expauescunt! Arguendum est igitur Maledictionem Dei super eos cecidisse; & iram Altissimi oculos eorum velasse. Itaque superstitiosè vitam ducunt, damnatas ceremonias venerantur, & falsam Doctorum disciplinam sectantur: Tali cæcitate ducuntur de quibus dici potest, Cęcus cęcum ducit, & ambo in foueam cadunt; Temporaliter enim intelligentes Prophetarum Doctrinam, de spiritualibus non loquuntur scientes frustra laborare Cor eius in Diuinis, qui Diuinitatis personas negare inducuntur.

Ad horum ergo correctionem Ignetus diuinitùs datus, Mihi sortem obtulit, ex eiusdem breui tractatu vt in lucem exposuerim Dialoghum sequentem, Flagellum Hebræorum nuncupatum; Scitò itaque tunc temporis euenisse, quòd quidam Iudæus qui publicè vocabatur Rabi, qui & ipse Magister erat Iudæorum venisset ad Logiam Genuensium, & diceret: Benè vobis Christianis est, qui in festiuitatib. vestris potestis facere quæcunque vuultis, & placet vobis; Nos autem Iudęi non audemus aliquid fa-

cere in noſtris feſtiuitatibus, obſeruantes Mandata Moyſis, quæ vos Chriſtiani frangitis, & maximè in Cibarijs veſtris, quià contrà Legem comeditis Carnes porcinas, & alias carnes, quæ comedi in Lege Domini ſunt prohibitæ; Cui per aliquos Genuenſes reſponſum fuit. O' Rabi in quali vanitate verſaris! Huc veniſti, quià vides non adeſse Ignetum, & ideo de Lege tua loqueris;ſed ſi vidiſſes Ipſum, his verbis non vſus fuiſses, quoniam vidimus te aliquando loqui cum illo,& non potuiſti contradicere, neque reſiſtere ei. Iudæus reſpondit dicens: Per Deum Ignetus vt Mercator ſapit, de Lege verò nihil ſcit. Et cum hæc ſimul loquerentur,ecce prædictus Ignetus ad Logiam acceſſit, & ſtatim vocatus fuit ab illis Mercatoribus,& dixerunt ei:Benè veniſti Ignete, quæſo defende nos ab iſto Rabi, qui tàm elatè loquitur? Ignetus verò accedens ad Iudæum ſeorſum duxit, vt veritatem exploratam ei explanaret: & hic ortum habet Dialogus noſter ut ſequitur.

CAP.

CAP. I.

De Comestionibus, & quomodò intelligatur hoc preceptum: de ígnognorantia Hebræorum in Noui Testamenti Lege, & eorum ignominia ac damnatione.

Notab. cessat praceptum illud commestionis num. 1. significatio animalium nu. 2. Dura olim Lex erat num. 3. Vltio antiqua nu. 4. Cessauit vltio num. 5. damnantur obseruationes, & ceremonialia nu. 6. verus sensus Legis n. 7. Per*missio generalis ciborum n.* 8. Non*um testamentum nu.* 9. *causa cur* Deu*s pactum deleuit Iudais num.* 10. *Finis pracepti legis nu.* 11. *Crimen Hebraorum nu.* 12 *Prophetia dispersionis num.* 13.

CVmque accessissent ad locum, ubi nonnulli aderant de Lege ritè sentientes, cœpit Ignetus loqui dicens; quid tardas ò Rabi ad accipiendum Baptismum? ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis; bonum est ut baptizeris, & saluabitur anima tua. Respondit Iudæus. Quomodò posset saluari anima mea? immo perderetur. Nonnè uos Christiani contrà Legem Dei in comestionibus uestris facitis, comedentes car-

nes porcinas,aues,& pisces, uidelicet ex his, de quibus manducare per Legem prohibitum est, scilicet de bestijs, quæ non ruminant, & quæ non scissas ungulas habent, auibus quæ distortas ungues habent, ac piscibus sine squamis? de his omnibus uobis manducare prohibitum est: ideo contra Legem factã à Deo Moysi datam agitis. Ignetus Respondit Ruminare in lingua uestra hæbraica discernere significat, unde ego qui ruminare scio tibi dico quòd omnia præcepta Moysi data (præter illa decem Decalogi) non erant semper duratura, sed tantùm usque ad Aduentum Messiæ, quia Leges ceremoniales erant, & figurabant ipsum Messiam, uel facienda ab illo, uel quæ circa illum fienda erant; & quia adueniente
1 Figurato cessat Figura; ideò post Aduentum Messiæ, quæ Leges illæ figurabant cessauerunt; ergo non peccant Christiani comedendo illos cibos tunc prohibitos, cum ipse Christus qui uerus fuit Messias (ut tibi clarè probabo) multoties talem comestionem permiserit, immo multa alia pręcepta ceremonialia inobseruata reliquerit; nec dici potest quòd sit mutatus Deus, immo firmus, & constans in uoluntate sua, quæ erat ut illo tantùm tempore perseuerarent, ad hoc ut

Popu-

Populus ipse literaliter tenens huiusmodi præcepta, sciret postea, cum temporis plenitudo accessisset, quales ipsis inessent sensus, & mores. Verum tamen est, quod modò in Noui Testamenti Lege omnia misticè, & spiritualiter intelliguntur; undè prohibitio porcorum comestionis significat quàm abhominabile sit peccatum uestrum, cum in uobis aliquid operis boni non inueniatur, obdurantibus corda uestra in malo, iuxtá Angelici Doctoris sententiam: damnatus semper uult iniquitatem quam fecit: Si enim in uobis staret prò ratione uoluntas, non utique ambularetis in tenebris, immô bonum à malo discernentes, Animalium mores abijcere studeretis. De Auibus, item, quæ distortas ungues habent, intelligendum est homines qui de rapina uiuunt, quorum uita est deuitanda, quia nemo uiuere debet nisi de proprio iure suo, siue de operibus manuum suarum, testante propheta Dauid: Labores manuum tuarum, quia manducabis beatus es, & benè tibi erit; Scis etiam ò Rabi quod bestiarũ aliæ sunt, quæ fixas ungulas habent, & non ruminant, sicut Porci; & ij sunt porci, qui benè agnoscunt bonum à malo, & dimittentes bonum, sequuntur malum, sicut sunt homines, qui toti dati sunt

carnalibus desiderijs huius uitæ, adulterijs, inuidijs, uanis sermonibus, alijsque huiuscemodi turpitudinibus, & ij fixas ungulas habent, quia cognoscunt bonum à malo. Qui non scissas ungulas habent sicut Lepores, & Cuniculi sunt qui discernunt sed frugalitate, & auaritia huius seculi impediuntur cupientes in temporalibus tantùm mercedem; & hi tales, licet cognoscant bonum à malo, non diligunt ueritatem, & amittunt gaudia Paradisi. Aliæ bestiæ sunt, quæ non ruminant sicut sunt Leones, Pardi, Lupi, Vulpes, & harum consimiles, quæ significant homines rapaces, latrones, homicidasque, qui nec Deum timent, nec mundum. Aperi ergò Rabi oculos interiores ad uidendum uerum Scripturarum sensum in Lege noua, & relinquatur Lex ve-
3 sta Ceremonialis, quæ uobis antiquitùs nimis dura data est ob duritiem cordis uestri, sicut dicebant Patres uestri: Iugum, quod neque Patres nostri neque nos portare potuimus; & quamuis iniustè quærerentur, (quia Deus non præcipit impossibilia) reuera Lex rigorosa erat ad castigandam eorum malitiam, nam passim mortis comminatio resonabat sub illis conditionibus: reddet animam proanima, oculum pro oculo, den-

dentem pro dente, manum pro manu, &c. Peccauit populus Vituli Idolatria, gladio cecidere vno die triginta millia: peccauit contradictione, à serpentibus consumptus est: peccauit murmuratione, Maria lepra percussa eiecta est extra castra: peccauit Israelita cum Madianita, gladio confossus est: peccauit superbia Dauid populum enumerando, grauissima peste mulctatus est: peccauit Heli in filiorum indulgentia, perijt ipse, illique exterminati sunt; peccauit Senacherib, Centum octuaginta octo millia vnica nocte ab Angelo perempti sunt; Ob tactum Arcæ mortem incurrit Oza: Ob predam Boum Amalec, priuatus fuit Regno Saul: Mille alia tremendæ iræ Dei exempla passus fuit Hebræorum Populus sub dura Lege, de virga ferrea correptus. Nunc autem vt in Ecclesiastic. primo Miserationes Dei super omnem Carnem; & in Tobia cap. 12. Benedicite Deum Cœli, & confitemini ei, quia fecit vobiscum misericordiam suam: Recesserunt vetera, noua sunt omnia; Clemens factus est ipse Deus, qui per Iesũ Christũ Filium suum abstulit Circumcisionis dolorem, & angustiam, mirificauit semetipsum in lenitate, & suauitate aquarum, & mundauit omnia, purgans filios suos in Baptismate: Et 7

vt idem Tobias: Etenim Sacramentum Regis abſcondere bonum eſt, opera autem Dei reuelare, & confiteri honorificum eſt. Hoc in ſpiritu vidit Daniel cap. 2. dicens: Ipſe mutat tempora, & ætates, transfert regna, & mores, &c. qui reuelat miſteria, &
6 oſtendit quæ ventura ſunt: Nunc Rabi intellige, ceſsatam (poſt Chriſti Meſſiæ Aduentum) figuram, & mores; nil amplius boni remanente in obſeruantijs veſtris antiquis, ex quo falſas ſuperſtitioſas, ac odibiles ceremonias hoc tempore exiſtimare debetis, nam abſtinendo à commeſtionibus illis, docemini prauos mores effugere. Lex enim Chriſti ſuauis, plena miraculis, & Spiritualis, & hic error fit maximus in Vobis, qui animas veſtras occiditis, literaliter conſiderantes ſcripturas; Vnde Cum deſpexeritis Legis exploratorem Meſſiam Dei Filium, perijt ſapientia veſtra; vt Iob. cap. 39. ait. Priuauit te Deus intelligentia; Et Hier. cap. 9. Lingua veſtra mendacium. Tunc Reſpondit Iudęus. Ego de Veritate huius Meſſiæ tecum loquar; nunc dicas mihi de ſenſu Legis, nam hoc audire mihi non diſplicet. Dixit Ignetus. Quid moraris ò Rabi in conuerſione? Statua infidelitatis tuæ corruat, petra qui eſt Chriſtus conterrat caput tuum. Hanc petram

tram ipſe Daniel diuinatus eſt: dicens. Secundum quod vidi quòd de Monte abſciſſus eſt lapis ſine manibus, & comminuit ſtatuam illam, quam vidit Nabuchodonoſor in ſomnijs ſuis: Ita Deus magnus oſtendit Regi quæ ventura ſunt poſtea, & verum fuit ſomnium, & interpretatio eius. Ecce ergo Myſteriorum Dei Chriſtus declarator; nam vt Apoſtolus ait. Loquimur Dei ſapientiam in Myſterio quæ abſcondita eſt, quam prædeſtinauit Deus ante ſecula in gloriam noſtram, quam nemo Principum huius ſeculi cognouit; ſi enim cognouiſsent nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent. Myſteria Legis prædicauerunt Apoſtoli Sancti per vniuerſum Orbem dicentes: Sic nos exiſtimet homo vt Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores Myſteriorum Dei; & alibi: Nobis autem reuelauit Deus per ſpiritum ſuum: Non loquimur in doctis humanæ Sapientiæ verbis, ſed in doctrina ſpiritus, ſpiritualibus ſpiritualia comparantes; Animalis autem homo non percipit ea, quæ ſunt Spiritus Dei, ſtultitia enim eſt illi, & non poteſt intelligere (prout in vobis eſt ò Iudæi) ſpiritualis autem iudicat omnia, & ipſe à nemine iudicatur; quis enim cognouit ſenſum Domini, qui inſtruat eum? Nos autem ſenſum 7

Christi habemus. Esto itaque certus, ò Rabi, de testimonijs Legis, & cognosce errores obseruationis tuæ; nulla enim Lex vestra, nullæ ceremoniæ, nec Sabbathum amplius seruandum. Princeps cum fecerit Legem, alia subeunte, Lex prima cadit: posteriora enim derogant prioribus; Non semper vna Lex populis; Sapientia Principis est moderari mandata: Ita Altissimus misit Vnigenitum Iesum Christum vt auferret Spinas, & tribulos, præparans in rosis vias nostras; ex quo cessat antiqua consuetudo, & quæ prohibuit olim Deus ad vescendum modò admisit, confirmans antiquissimum dictum: Omnia
8 quæ mouentur super terram erunt vobis in cibum, sicut enim filijs Noe omnia munda erant, ita in hoc seculo idest tempore Christi Messiæ, ipse erit soluens omnia prohibita, vt in Gen. 9. Quod Regius Propheta Psal. 146. firmat: dicens: & omne animal quod immundum reputabatur Deus benedixit: Vnde non amplius considerantur (præter Iudæi) animalia immunda; extante Dauid psal. 144. Aperis Domine manum tuam, & imples omne Animal benedictione: Sanctus in omnibus operibus tuis, & peccatores disperdes. Quid vltra ò Rabi? Si negare audes nouam Legem, nouum Testamen-

mentum, ego damnabo audaciam
tuam,& Mendacium tuũ confirmabo
in Prophetarum exemplis: Audi Ba-
ruch.cap.2. Et ſtatuam illis teſtamen- 9
tum alterum ſempiternum: quod A-
poſtolus firmat: Confirmatum habe-
mus teſtamentum aliud à Deo; & per
fidem quæ eſt in Chriſto Ieſu omnes
filij Dei facti ſumus: Veniat Ieremias,
& conterat vanitatem, explicans Ve-
ritatem: cap.12. Ecce dies venient di-
cit Dominus, & conſumabo ſuper
domum Iſrael, & ſuper domum Iuda
Teſtamentum nouum, non ſecundum
teſtamentum, quod feci Patribus eo-
rum in die qua apprehendi manum
eorum, vt educerem illos de terra Æ-
gypti, quoniam ipſi non permanſe-
runt in Teſtamento meo, & ego ne-
glexi eos. Ergo(dicendo nouum) de-
leuit prius, & interitum eſt: Super
quod Mirabiliter Apoſtolus ait: Et
ideo Noui Teſtamenti mediator eſt
Chriſtus, qui effundens ſanguinem
ſuum per Spiritum ſanctum, ſemetip-
ſum obtulit immaculatum Deo, vt
morte intercedente in redemptio-
nem earum præuaricationum, quæ
ſub priori Teſtamento erant, re pro-
miſſionem contulerit eis, qui vocati
ſunt æternæ hæreditatis: Vbi enim
Teſtamentum eſt, mors neceſse eſt
intercedat Teſtatoris: Teſtamentum
enim

enim in mortuis confirmatum eſt; alioquin nondum valet, dum viuit qui teſtatus eſt. Tunc dixit Iudæus: ergo Primum Teſtamentum noſtrum non valuit, cum non interfuerit mors Teſtatoris? Reſpondit Ignetus: Valuit, eò quòd (vt ait Apoſtolus) nec primum quidem ſinè ſanguine dicatum eſt: Lecto enim omni Mandato Legis à Moisè Vuiuerſo Populo, accipiens ſanguinem Vitulorum, & hircorum cum aqua, & lana coccinea, & hyſſopo, ipſum quoque Librum, omnem Populum aſperſit dicens: Hic Sanguis eſt Teſtamenti, quod mandauit ad vos Deus; quia, ſecundum Legem; ſine Sanguinis effuſione non fit remiſſio (Symbolum, & figura Sanguinis Chriſti) & quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori, ſic & Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata, ſemel introiuit in ſancta æterna redemptione inuenta, &c.

In hoc Nouo Teſtamento adimplentur ſcripturæ, & Prophetia: In hoc ſonat vox Dauid: & videbit omnis Caro ſalutare Dei: Poſuit fines ſuos pacem, & adorabunt eum omnes fines Terræ: in hoc Vox Salomonis: De vltimis finibus pretium: Tronus eius in æternum firmabitur; In hoc ſenſum habet Vox in Eccleſiaſti-

co, Firmabitur in illo, & non flectetur. Quid ergo dicis ò Rabi? In vobis Iudæis hec vaticinia non cadunt, in hoc malitia veſtra non habet operimentum, quid vltra?

Reſpondit Iudæus: benè loqueris certè, ſed dicas mihi quæſo; Nonnè dixit Nobis Deus in Deuter. c.7. Populus ſanctus es Domino Deo tuo, te elegit Dominus Deus tuus vt ſis ei populus peculiaris de cunctis populis qui ſunt ſuper terram, quia dilexit vos Dominus, & cuſtodiuit iuramentum quod iurauit Patribus veſtris, & ſcies quia Dominus Deus tuus ipſe eſt Deus fortis, & fidelis, cuſtodiens pactum ſuum? Et alibi: Ego Deus, & non mutor? quomodo ergo, deleuit pactum ſuum Deus, ſcilicet Legem, cum immutabilis ſit, & irritum fecit Teſtamentum ſuum quod nobis promiſit? Item Nonne dixit in Geneſi 9. Ecce ego ſtatuam pactum meum vobiſcum, & cum ſemine veſtro poſt vos? pactum (ſecundum te) non ſeruauit, ergo Deus mendax?

Ignetus dixit; Ante faciem Solis tenebroſus es. Deus mendax non eſt, quia pactum ſtatuit vobiſcum, ſi cōditiones pacti ſeruaueritis, quod cum non feceritis, tollendo pactum, ſeu Legem, mendax dicendus non eſt ſicut dicit Malachias 1. & 2. cap. Vos to

autem recessistis de via, & scandalizastis plurimos in Lege, irritum fecistis pactum Leui dicit Dominus exercituum, propter quod, & ego dedi vos contemptibiles, & humiles omnibus populis, sicut non obseruastis vias meas: Transgressus est Iuda, & abhominatio facta est in Israel: Vobis ergo pręcepit in Capite Legis Deus vt in Deuter. 6. Audi Israel, diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, tuo, ex tota anima tua, & proximum tuum sicut te ipsum; eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo, & meditaberis in eis sedens in domo, ambulans in itinere, dormiens, atque consurgens; & cap. 8. ait: Caue diligenter vt facias, vt possitis
11 viuere, & multiplicemini! Hoc est Maximum in Lege Dei præceptum: Finis præcepti est Caritas; Tantam ideo præcepti commendationem tot verbis circumscriptam à Domino, statim despexistis, immo conculcastis, cum in hoc stare erat necesse totam Legem, & pactum: Nam & Abel innocens frater occisus, & Ioseph iustus interfectus, & Prophetæ perempti, & Innocentium paruulorum strages, & tot abhominationes insurrexerunt: seuistis denique Epilogum agentes feritatis vestræ, & diabolicæ immanitatis in Agnum

Inno-

Innocentiſſimum,& quid peius? quid
ſtultitia veſtra deterius? nihilominus
tantò audaciores arbitramini (præ-
ſtolantes Meſſiam) Saluationem; &
pactum Dei vobiſcum ſeruari præſu-
mitis? Nunc intelligere habetis quid
reconditum ſit ſub illis verbis: Car-
nem cum ſanguine non comedetis.
Canes immaniſſimi, qui in ſanguine
innocẽtium,immo Filij Dei ſititis.Hoc
exprobrat vobis Malach.c.1.ſanguinẽ
innocentem per circuitum ſanctifica-
nis effuderunt, & contaminauerunt
ſanctificationem,& Tob.2.Sanctifica-
tio eius deſolata eſt ſicut ſolitudo,
dies feſti eius conuerſi ſunt in luctum,
Sabbatha eius in opprobrium, hono-
res eius in nihilum. Ergò ceſsant in
Vobis Leges, mores, &c. Sola Chriſti
gloria triumphat, Sola Spiritus ſancti
gratia illuminat, Sola Saluatoris aſ-
perſio purificat: Ideo omnis gloria
veſtra perijt, & ſcientia, Ideo Salutis
veſtræ ſecuritas ſine Chriſto damna-
tur, & Vanitas eſt. Vnde Iſaias cap.
48. Vtinam attendiſses mandata
mea, facta fuiſset ſicut flumen pax
tua, & fuiſset quaſi arena ſemen
tuum, & non fuiſset attritum nomen
tuum à facie mea. Cauſam mali ve- 12
ſtri oſtendat Dauid. Pſal.13. Omnes
declinauerunt, ſimul inutiles facti
ſunt, non eſt qui faciat bonum: quo-
rum

rum os maledictione, & amaritudine plenum eſt; veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem. Vnde ridiculum quidem de ſtultitia veſtra; abſtinetis à carnibus porcorum, & ſanguinem Iuſtorum effunditis? O' nequiſſima gens! Noli ergò Rabi amplius laborare in abſtinendo à tali comeſtione animalium, ſi mores retineas, neque hoc præceptum modò firmum eſſe credas per legem Chriſti ſuauem, qui ait. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue.

INTERLOCVTIO.

COnſidera itaquè Miſeriarum Chaos, infelix Iudæe ſtatum tuum, & qui abſtines à porcorum carnibus, ne abſtineas à lachrymarum exuberantia? Tempus iam creſcit neqnè perfidia decreſcit; qui d'acrius expectas? Ego non ſine dolore loqui poſſum, videns talem dementiam animalium ferè irrationabilium, qui ſe voluntariè immittant in ignis ardentis fornacem, cum aquam refocillationis ad fontem Vitæ ſine repugnãtia haurire poſſint, Ideò Ezechielis
13 cap.7. Vox ſonet in auribus veſtris ex parte Dei: Conſumetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iu-

ſtitia ſempiterna, & impleatur Viſio, & Prophetia; & vngatur Sanctus Sanctorum. Iterum ædificetur Hieruſalem vſque ad Chriſtum Ducem, hebdomades ſeptem & hebedmadæ ſexagin'à duæ erunt, & rurſum ædificabitur plathea, & muri in anguſtia temporum, & poſt hebdomadas ſexaginta duas occidetur Chriſtus, & non erit eius populus qui eum negaturus eſt: Ciuitatem, & Sanctuarium diſſipabit populus cum Duce venturo; deficiet hoſtia, & ſacrificium, & erit in templo abhominatio deſolationis, & vſque ad conſumationem, & finem perſeuerabit deſolatio. Finis venit, venit finis ſuper quatuor plagas terræ: Afflictio vna, afflictio ecce venit, venit contritio ſuper te, venit tempus. Nunc de propinquo effundam iram meam ſuper te, & complebo furorem meum in te, & imponam tibi omnia ſcelèra tua; & non parcet occulus meus, nec miſerebitur; abhominationes tuæ in medio tui erunt, & ſcietis quia ego ſum Dominus percutiens: Hæc prophetia concludit, & probationem meam, & ora ueſtra ò Iudæi: Hoc unum dicam, quòd cum ab origine Mundi, uſque ad finem immutabilis ſit perfidia ueſtra, ita & ſempiterna punitio iræ Dei in Iſrael. Veritas hæc Sole clarior odium

dium in uobis parit;& in opprobris ueſtris uoluntatem Altiſſimi non intelligitis? Vnde Hieremias cap. 20.& 23.ait: Confundentur uehementer, quia non intellexerunt opprobrium ſempiternum, quodnunquam delebitur; Et dabo Vos in ignominiam æternam, quæ nunquam obliuione delebitur. Nolite amplius ignorantes procedere, percipite Legem Dei, & purgatam in Spiritu ſuauitutis intellgiite, quod ut poſſitis facere, purgate animas ueſtras sacro Baptiſmate, alioquin in cæcitate permanentes in foueam miſerè cadetis ad æternam damnationem: abiicite cogitationes malas de cordibus ueſtris,neque detenti amore parentum, pecuniarum, & nefariornm operum animæ Theſaurum negligatis, detrimentum tale horrendum patientes; quia, ut Iſaias uobis minatur, peribitis: Infideles ſocij furum omnes diligunt munera, & ſequuntur retributiones, ideo Dominus conteret eos, & conſumentur. Hæc mentis oculis intuentes perpendite, & Veritatem perquirite.

Dum igitur ad ulteriora diſponitur diſputatio, excuſet Lector huius Primi Capituli prolixitatem, nam cum agatur de Legis præceptis, neceſſe fuit multorum conſideratio.

CAP.

CAP. II.

De Captivitate hodierna Iudaeorum.

QVibus auditis, Iudæus dixit, Nunc video, & apertè cognosco quòd nescis quid dicas, & loqueris *in* dementia; quia Nos Iudæi genus electum sumus,& per Prophetas, & Patriarchas nobis locutus est Deus. Nonnè omnes Prophetæ Hebræi fuerunt. Sed tu qui credis esse quod non es, Responde mihi, & audi dicta Prophetarum? Audi Hieremiam dicentem, Lætabor super eis, cum eis benefecero, & plantabo eos in terra ista;In veritate in toto corde meo, & in tota anima mea quia hæc dicit Dominus,sicut adduxi super populũ istum omne malum hoc grande, sic adducam super eos omne bonum, quod ego loquor ad eos, & possidebunt agros in terra ista, de qua vos dicitis quod deserta sit, eò quòd non remansit homo, & Iumentum. Audi Ezechiele dicentem, Visitabo oues meas, & liberabo eas de omnibus locis, In quibus dispersæ fuerunt in die nubis, & Caliginis, & educam eas de populis, & congregabo eas de terris, & educam eas in terram suam, & pascam

ſcam eas in Montibus Iſrael.

Reſpondit Ignetus, ò Rabi, tu te ipſum decipis non intlligendo dicta Sanctorum Prophetarum, quæ ſcripta ſunt inSacris ſcripturis. Vide quod ſequitur in Hieremia! Quia de iſta Captiuitate non locutus eſt Propheta, ſed de illa Nabuchdonoſor; & ideo ipſe Hieremias dicit, eò quòd non remanſerit homo, & iumentum, & data ſit in manu Caldeorum; Vnde vide vtrum apertè Propheta loquatur de captiuitate illa, an de iſta, in qua modò eſtis; & miror quomodò hoc opponere potuiſti; dic mihi ò Iudæe: Nonne Hieremias, & Ezechiel fuerunt in tempore captiuitatis Nabuchdonoſor, & omnes Prophetæ locuti fuerunt de illa reſtauratione, quando Eſdras, & Ananias accepta gratia à Cyro Rege Perſarum reædificauerunt Ciuitatem Sanctam, & Templum? Reſponde mihi? Ita fuit ait Iudęus. Dixit Ignetus oſtende ergo Prophetam, qui poſt illud tempus, videlicet poſt ædificationem Hieruſalem loquatur de iſta, ſeù de alia reſtauratione? hoc ſine dubio oſtendere non poteris, & vide ò Iudæe de Fonte illo qui naſci debuit in Hieruſalem in tempore Meſſiæ ad reſtaurationem humani generis, ille fons non fuit alius niſi Ieſus Chriſtus, qui

eſt

est Fons viuus sperantibus, & credentibus in se, quoniam tu scis, Rabi, quòd in Hierusalem aliquis Fons viuus non est, nec fuit nisi probatica piscina.

CAP. III.

De readificatione Hierusalem.

DIxit Iudęus Igneto. Si poteris mihi monstrare quod fons debeat oriri in Hierusalem per aliquem Prophetam, Ego me victum voco, & Christianus efficiar, & baptizabor.

Ignetus Respondit, hoc apertè monstrabo, immo dico tibi quod si poteris mihi monstrare quod Hierusalem debeat ræedificari ;per Iudæos ego efficiar Iudæus, & circuncidar; Dixit Iudæus, & quis inter te,& me erit Iudex! Respondit Ignetus. Est nè in Terra ista aliquis Sapiens Magister Iudæorum? Dixit Iudæus est sapientior Magister, quem habemus in tota Catholonia, & est Aragonensis valde bonus,& Sapiens. Dixit Ignetus ipsum volo habere in Iudicem inter te, & me; Placet mihi dixit Iudæus, sed tu attende, quod dicis, quia causam inuenis propter istos; Dixit Ignetus, tu esto paratus

seruare promissa, quoniam ego quæ dixi seruabo, & vade primò tu qui noscis eum, quoniam ego non noui, neque ipsum vnquam vidi, & sic surgentes venerunt ad Domũ cuiusdã sapiẽtissimi Iudæi, qui vocabatur Mosse Dauid, eo quod erat de stirpe Dauid Regis, & Inuento ipso in domo sua, dixit Iudæus Magistro; Ecce Ego, & Dominus iste simul conflictum habuimus; & dicit ipse, quod si nos ei poterimus monstrare quod Hierusalem debeat reædificari per nos ei poterimus monstrare quod Hierusalem debeat reædificari per nos, quod faciet se Iudeum, & circumcisionem accipiet. Dixit magister Iudæorum, hoc ei consilium non tribuò, quoniam mortuus esset, nec hoc facere auderet timore mortis. Dixit Ignetus non curetis de morte, quoniam dico vobis in certa veritate, & in fide bona, quod si vos mihi monstrare poteritis Messiam non venisse, Iudæus ero: Et si mille vitas haberem, omnes perderem prò saluanda anima mea, quia aliud non quæro nisi viam veritatis. Magister Iudęorum dixit, Noli hoc dicere quoniam propter hæc verba nec tu Iudæus eris, nec Nos Christiani, sed apertè monstrabo tibi.

Tunc Magister ille Magnus Iudæorum

rum dixit. Audi Hieremiam Prophetam dicentem in loco ubi loquitur de restauratione Hierusalem, quòd possidebunt agri in illa Terra; Dixit alius Iudæus, hoc ei iam dixi; Et quid respondit ait Magister? Dixit Iudæus; Quòd Hieremias fuit antè tempus destructionis Nabuchdonosor. Respondit Ignetus, Ita dico, & affirmo, quoniam in Captiuitate illa prophetauit Hieremias, & Ezechiel similiter, & Daniel in captiuitate fuit ductus, & Isaias; Non vos decipiat incredulitas vestra, sed aperite corda vestra, & intelligite dicta Prophetarum quia vobis in hoc contradicere volo. Dixit Magister Iudæorum. Audi quid dicam, & si benè, & apertè tibi monstrauero, sileas. Zacharias ipse Propheta vltimus fuit, nam post eum non habuimus alium Prophetam. Et ipse Zacharias dixit.

Reuersus sum ad Syon, & habitabo in medio tui Hierusalem, & vocabitur Hierusalem Ciuitas Veritatis, & mons Domini sanctificatus, Hæc dicit Dominus exercituum. Adhuc habitabunt senes, & iuuenes in plateis Hierusalem, & Viri baculos in manibus eius pro multitudine dierum, & plateæ Ciuitatis complebuntur Infantibus, & puellis ludenti-

bus in plateis eius, hæc dicit Dominus exercituum. Si difficile videbitur in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis, nunquid in oculis meis difficile erit hoc? Ecce saluabo ego populum meum de Terra orientis, & de Terra occasus Solis adducam eos, & habitabunt in medio Hierusalem, & erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum in Veritate, & Iustitia, hæc dicit Dominus exercituum. Tu Christiane in hoc quid dicis? Nonne benè hoc apertum est, & nemo contradicere potest sermonibus istis? Videtur tibi an adhuc debeat reædificari Ciuitas Hierusalem Sancta; nil dicas, sed magis tace, quia sensus est ignoranti tacere, certè non apertiùs posset dici, nec melius quomodo dixi. Respondit Ignetus, Magister? tu bene dicere credis, & sine dubio bene dixisti in hoc quod dixisti Sēsus est ignoranti tacere) quoniam tu ignoras veritatem, & ideò tam audacter locutus fuisti, & non videtur tibi, quòd verbis tuis possit contradici; Sed dic mihi, pro quali te habebis, cùm ego contrarium monstrauero tibi ad hoc quod dicis, & tu pse contra te iudicabis; & Iudæus id silere dixit. Dixitque Magister, hoc esse non potest.

Respondit Ignetus, Videamus ò Iu-

Iudæi, & tacete; auſcultate me, ſicut ego patienter auſcultaui vos, ſeu verba veſtra, ne in riſum ponatis, dicite mihi per Deum, ſi iſte Propheta Zacharias prophetauit pro reſtauratione Hieruſalem antea. Non dubito quòd antea,& etiamfuit in tẽporibus Ananiæ,& Eſdrę,& ſi vos benè legiſſetis quæ ſequuntur, forſitam tacuiſſetis, & non eſſetis in tanto exaltati in verbis veſtris quomodo vos exaltauiſtis; Sed quoniam qui ſe exaltat humiliabitur,ſic & vos ſtatim facietis; quia idem Zacharias multum loquitur, ſed ad abreuiandum ſermonem, vnum tantùm punctum dicam: hæc dicit Dominus exercituum. Sicut cogitaui vt affligerem vos, cùm ad iracundiam me prouocaſſent Patres veſtri dicit Dominus, & non ſum miſertus, ſic conuerſus ſum in diebus iſtis, vt benefaciam Hieruſalem, & Domui Iuda; vnde ò Iudæi notate verbum ſi Propheta de præſenti loquitur, & non de futuro, & ideò dixit, in diebus iſtis, quia ſicut vobis dixi præſens erat, & in hoc aliquid contradicere non poteſtis, ſed vos ſicut cęci qui eſtis loquimini, quoniam incredulitas veſtra vos cęcat, & tollit mentem, & peccata veſtra magna faciunt vos loqui in dementia;

Dixit Magister Iudæorum, esto Curialis in Verbis tuis, & noli loqui de peccatis nostris, quia peccata nostra non nocebunt tibi, & forsitan qui iustum se tenet, peccator est. Respondit Ignetus, ego curialiter loquor, & dicere bene possum hoc quod dico, quia bene est peccatum, quando ignorans scientem veritatem ignorare dicit. Et ideo non eatis per ambages; sed respondete mihi si ita est vt dixi. Iudæi dixerunt pro firmo est quòd Zacharias tunc temporis fuit; dixit Ignetus, si fuit tunc de præsenti locutus fuit, & indubitanter cognoscere, & scire debetis quòd de restauratione illa locutus fuit; & in Libro Esdræ inuenietis quòd in illo tempore prophetauit Zacharias de restauratione illa Hierusalem.

CAP. IV.

De Baptismo.

AD hoc Iudæi tacuerunt, & nihil responderunt, nec aliquid amplius super hoc dixerunt. Dixerunt namque Zacharias dixit, quòd in die illa erit fons viuus in Hierusalem, & quòd amplius nemo prophetauit. Et conuersus Ignetus ad Rabi dixit ei. O Rabi Magistrum

tuum audi, & attende quod promisisti; Videtur tibi propheta loqui de fonte, de quo tibi in Logia locutus fui? Et respondit Ignetus magistro, & dixit; O Magister tu Sapiens es, & non decet loqui nisi veritatem. Dixit Ignetus. Ostende mihi librum Prophetarum, & dato libro aperuit eum, & cepit legere, & dixit eis, Vos hìc estis legitis quid vultis, & quod non vultis dimittitis; Sed videamus quomodo dixit Propheta. Et ipse Magister Iudęorum cæpit legere, & dixit primò sicut dixerat. Et dixit ei Ignetus, per ostium opportet intrare in domum, & non per fenestras, & postquam non vultis vos legere, & Veritatem loqui, dicam ego, & auscultate me diligenter. Zachar. in Cap. 14. dicit. In die illa erit fons patens domus Dauid, & habitantibus Hierusalem in ablutione peccatoris, & menstruatæ, & erit in die illa dicit Dominus exercituum, disperdam nomina illorum Idolorum de Terra, & non nominabuntur, & non recordabuntur vltrà, & Spiritum immundum auferam de terra, & si erit qui prophetauerit quispiam vltrà, maledicent ei parentes ejus qui genuerunt eum, Non viues, mendacium locutus es, In nomine Domini, & confringet eum pater eius, & mater quo-

niam prophetauit, & erit in die illa, confundentur prophetæ, Vnusquisque ex visione sua cùm prophetauerit, nec operientur pallio saccino, & mentientur, sed dicet non sum Propheta, homo agricola sum ego, quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea; & dicetur ei; quæ sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum, & dicet ijs plagis plagatus sum in medio illorũ qui diligebant me; vnde ò Iudæi, videre, & cognoscere potestis si vultis, & concedere veritatem de qua locutus fuit Propheta, quia vos scitis, & certi estis quòd in Hierusalem Fons viuus non est, nec vnquam fuit; & ideo intelligendum est de Messia, scilicet de Christo, qui fuit verus fons credentibus in eum, & est vita omnibus in se sperantibus, & ideo dicit Propheta in ablutione peccatorum, & menstruatæ. Idem Isaias prędixit. Ponam desertum in stagna aquarum, & terram inuiam in riuos aquarum: & Dauid. Videbit omnis Caro salutare Dei, & alibi. Vox Domini super aquas Dominus virtutem populo suo dabit. Ideò uerus fons est Christus omnibus qui lauantur in eo, videlicet accipientibus sacrum Baptismum, quia vos scitis Iudæi, quòd mulieres non

cir-

circunciduntur;& ideò necesse est, & erat, quòd aliquid commune esset, vnde humanum genus saluari posset tàm fœmininum, quàm masculinum; & ideò Nos Christiani, qui Baptismum accipimus in hoc exemplum accipimus, vt saluemur, & simus participes æterni Regni. Sicut ipse Dominus Iesus Christus dixit: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, hic saluus erit, & in hoc sicut prius vobis dixi, ille fons fuit Iesus Christus.qui saluat omnes in se sperantes, & credentes, sicut dixit Propheta erit in ablutione peccatorum, & menstruatæ, quia qui saluatur à sordibus purgatur; & ideò postquam lauata est res nitida est, & sic omnes qui lauantur sacro Baptismate nitidi, & purgati sunt a peccato originali.

CAP. V.

De prædicatione,& Idolis.

Notab.discrimen de Idolis nu. 1. Quid significet: Sum vermis, & non homo nu.2. De Iustis num.3. De semita Diaboli n.4. De via Nauis num.5.de volatu Aquilæ n.6.de Mecha n 7.

DE Baptismo non responderunt Iudæi, sed tantùm dixerunt, expli-

explica Nobis hoc quod dicis; Non sum Propheta, non Agricola sum ego, & maledicent ei Parentes eius, si quis prophetauerit, &c. Isti sunt vestri Fratres Minores, & Prædicatores, & alij huiusmodi qui prædicantes ad se ducunt gentes, & dicunt, Dominus dixit hæc,& hæc, &c. Vbi hoc inuenitur quòd tali ratione homo saluetur? Respondit Ignetus: Multi ex nostris Prædicatoribus prophetarunt, & Spiritus Sancti virtute, & gratia, munere Christi Fidei, donum hoc habuerunt, non tamen maledictionem parentum à Propheta dictam subierunt, quia Propheta intelligendus de Prophetia circa Messiam, qui cùm iam uenerit maledictuserit,qui illum futurum nunciauerit; de alijs autem rebus futuris poterant prophetare, non maledictionem, sed potiùs benedictionem accepturi. Vos autem Iudæi, qui Doctores estis, & Sapientes, dicite mihi, & respondete non negantes veritatem de hoc quod Própheta dicit. Quæ sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum. Et ipse respondit; his plagis plagatus sum in medio illorum, qui diligebant me; Nonnè totum hoc impletum fuit in Christo, qui de Cœlo descendit vt saluum face-

ce-

ceret populum suum Israel; & Iudæi, scilicet Pharisei, & Sacerdotes crucifixerunt eum, & manus eius, & pedes clauis perforauerunt. Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea. Dicite mihi quando vnquam Zacharias plagas habuit in manibus, & pedibus eius, certè non; Sed ipsi Prophetæ tunc in personam Messiæ, idest Iesu Christi loquebantur, & totum adimpletum fuit in Christo, & hoc quomodo adimpletum sit in Christo dicam vobis, quia dicit Propheta, Disperdam nomina Idolorum de terra, quando ille Fons erit. Nonnè Christus, & eius Apostoli prædicando Paganos perduxerunt ad fidem, destruendo Idola, & Ecclesias ædificarunt, & nunc per totum Orbem terrarum venerantur Deum Cœli, & omnes viuentes in terra vnum Deum colunt, & adorant, & bene sunt quidam, qui cum cibo venenum miscent, sicut Saraceni qui dicunt Allà, ò Alchibor, Machmet nossor. Allà tamen benè confitentur Deum vnum esse magnum, & potentem, sed adducunt Machometum esse eorum Prophetam, & mentiuntur, quia non Propheta, sed seductor fuit, & hoc vos Iudæi scitis. Dixerunt Iudæi, Nonnè Indi adhuc sunt

qui faciunt, & adorant Idola, quomodo ergo deleta sunt Idola de terra? Ignetus respondit, Benè audiui
1 quod Indi sunt quidam, qui Idola habent, sed pro firmo Deum Cœli cognoscunt, & confitentur vnum Deum magnum, & omnipotentem, non adorant Idola, vt Deum, sicut in tempore illo faciebant, quia sicut scitis Pagani, & cęteri alij tunc temporis ignorabant Deum Cœli, & venerabantur Deum Iouem Mercurium, Apollinem, Dianam, Herculem, & alia multa nomina Idolorum, & etiam patres vestri immolauerunt Baalim, & Dijs alienis, pro quo dati fuerunt in manu Nabuchdonosor, sicut vos scitis, & certi estis;& Propheta non dixit. Disperdam omnia nomina Idolorum, sed cùm surrexerit Dominus percutere terram, tunc delebuntur omnia nomina Idolorum, sicut dicit Isaias, in die illa proijciet homo Idola argenti sui, & simulacra auri, quæ fecerat sibi vt adoraret. Iudæi dixerunt; Dauid dixit, ego sum Vermis, & non homo
2 in illo passu, quem tu dicis de passione. Quomodo ergo in Messia intelligitur quòd sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis; hoc in se ipso dixit cùm in tribulatione esset, & non dixit

xit de Messia, quia quando veniet Messias ita dominabitur, quòd nemo contradicere ei poterit. Respondit Ignetus; ego dico vobis, quòd propriè in Messia, idest Iesu Christo impletum fuit, & in personam maximè dixit Messiæ; quando dixit, ego sum vermis, & non homo. Dicatis mihi quæso quomodo concipitur homo, nonné ex virili semine? Mulier suscepto virili semine concipit. Responde mihi tu Magister qui Philosophus es. Respondit Iudæus, ita est. Vermis non ex semine concipitur, nisi tantùm de terra, qui ex abundantia humorum, & aqua concipitur; vermis ita Iesus Christus de terra conceptus fuit ex Spiritu sancto, sine semine virili, idest de Maria Virgine, quæ concepit obumbrante Spiritu sancto, & Angelo nunciante, & ita Dominus Iesus natus fuit in Mundo, quoniam in tempore Christi omnia implebuntur, & sine dubio sic intelligendum est, & non aliter. Et Iudæi dixerunt Micheas Propheta dicit in illo loco vbi loquitur de his, Non summet gens aduersus gentem gladiũ, & discent vltra bellare, & sedebit vir super, Vineã suã & subtus ficũ suã & non erit qui exerceat, tu verò hoc quomodo intelligis? Respondit Ignetus, sicut vos

qui ſcitis quòd Vinea Vinum portat, & vinum eſt fortius prę omnibus alijs fructibus lignorum, ficus etiã eſt dulcior omnibus fructibus, & hoc intelligitur in Iuſtis, qui in vita beata
3 erunt, & in fortitudine, ac dulcedine ſtabunt, quoniam nec pauebunt, nec dolorem ſentient, quia dolor & triſtitia ibi penitus locum non habent, neque aliqua alia contraria quæ ſunt ſaluti hominis inimica, & quòd ita debeat intelligi, monſtrabo vobis, quoniam quando arbores ſe congregauerunt ſimul dixerunt ad ficulneam; Regna ſuper nos, & ipſa dixit, Non regnabo, Nolo dimittere dulcedinem meam, & ad vitem dixerunt, regna ſuper nos, & ipſa dixit; Non regnabo: Nolo dimittere vinum meum; dixerunt Iudæi: Nonne Salamon appellauit mulierem Mecham in illo loco vbi loquitur de volatu Aquilæ, & ſemita Serpentis in petra, & de via Nauis in pelago; Reſpondit Ignetus; Si vos velletis me auſcultare, ego uobis dicerem de his quæ ſunt, & quæ eſt rei ueritas, ſed ſcio, & certus ſum quòd non poſſetis ſufferre audire ueritatem; Dixerunt Iudæi, ita faciemus; Dixit Ignetus ergo ſi audire vultis patienter, dicam vobis; Vos ſcitis quòd Diabolus amplam viam

tunc

tunc in Mundo habebat, quando gentes Deum ignorabant, & Idola vana, & multa, & manufacta faciebant; Sed postquam veritas de terra orta est, vt in Dauid legitur, & postquam Messias, qui dicitur Iesus de Maria Virgine natus fuit, & Iustitia in eo prospexit, illa ampla via
quam Diabolus in mundo prius habuerat in semita, in petra, idest 4
in Christo qui dicitur Messias conuertit, qui pro firmitate petra interpretatur, & ideo vestigia illa in semita in Diabolo concessa fuerunt permanere, vt homines velut aurum in fornace probarentur, vtrum illius amore, & timore vestigia illa mala, & semita Diaboli superarentur, aut in illis malis operibus perseuerarent; vos verùm scitis, quòd nemo est tam iustus, qui à Diabolo non tentetur, idcircò illi, qui propter Deum opera Diaboli superauerunt in æterna Beatitudine meritò munerabuntur; qui verò vestigia, ac semitam Diaboli non vitare, neque superare voluerunt, in æterna damnatione scilicet in inferno cruciabuntur, & ideo semita illa in petra dicitur remanere, vt boni, & mali sicut vobis dixi tanquam aurum in fornace probarentur. De via verò Nauis si vultis audi-
re, vobis exponam secundùm meum 5
intel-

intellectum; Cui Iudæi dixerunt audiamus. Dixit Ignetus, ò Iudæi vos scitis quòd quando Naues per mare vadunt nulla via ante apparet, nec antecedit, & Deus easdem ad portum salutis adducit; hoc significat homines, qui vsque in finem in Dei seruitio permanent, & eius opera operantur, & Deus similiter nescientibus viam ad portum salutis ideſt ad vitam æternam iter aperit. Et si vultis dicere de Nauibus quòd aliquando rumpantur, ego respondebo vobis, Naues illæ, quæ rumpuntur significant illos, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt, velut illi, qui in principio in Dei seruitio se committunt, & postea retrò perquirunt opera praua, & peruersa exercendo; isti verò voluerunt permanere in pelago, donec tempestas recederet; sed qui tentationes diabolicas superare noluerunt, neque vitare, immo in malis operibus perseuerare, periculum incurrunt, & in inferno damnantur, sicut Naues illæ naufragando ad saxa, rumpuntur. Et hoc eſt, quod intelligitur de via Nauis. De volatu Aquilæ, & de Muliere Mecha vobis loquar; Dixerunt Iudæi; satis audiuimus, & Multum delectat nos audire te, & miramur, vnde hoc scis, dixit Magiſter maior

ior; ego plures infirmos in curam habeo, & opportet me eos visitare, quia medicus sum. Dixit Ignetus, si medicus es corporum, & animarum esto, quia plus proficiet infirmis cura animarum, quàm corporum; & uos audistis, & certè ueritatem melius me scitis; Et Aduentum Messiæ, idest Iesum Christum cognoscitis, & intellexistis. Cauete uobis, ne ob amorem Carnis, & filiorum decipiamini, & ab infidelitate, & cupiditate mala, ac mundi, quia infidelis omnis homo est, qui iniustè aliquid acquirit, & illa acquisita in damnum animæ reducit. Dixit Iudæus Magister, sine me abire, quia sicut dixi infirmos habeo expectantes, Tu iam de terra ista modò non recedis, simul erimus omni die, quia in ueritate tibi dico, quòd multùm gaudeo de hoc, quod locutus es. Et sic statuerunt inter se, ut sequenti die simul in aliquo loco essent, & ibi adesset unusquisque bonis armis munitus, ut suam posset fidem uiriliter defensare, quo dicto surrexerunt.

IN-

INTERLOCVTIO.

NE aliquid hìc deſideretur quod operi huic neceſſarium eſſe uideatur, & animo lectoris audire gratum, uolui ego Igneti loco declarando exponere de uolatu Aquilæ, & Muliere Mecha, ut ſi quis interrogatus fuerit, de his poſſit clarè, & apertè reſpondere; Sicuti in ſequentibus Capitulis quàm plures audies Interlocutiones ad maiorem operis dilucidationem pro Iudæorum ter-
6 rore.

Primò de uolatu Aquilę dicendum eſt, omnes ſcire debere, quùd uolatus Aquilæ in aere eſt, & altiùs alijs auibus euolat, & tâm uolare altiùs dicitur, quòd radij Solis eius alas in flamma accendunt; cui fulminis ictus non nocet. Aquilæ uolatus bonos homines, & fideles ſignificat, qui ob amorem cœleſtis Patriæ mundum derelinquentes, & omnia quæ habent pauperibus erogant, & in Syluis, & Cauernis magnis Terræ habitant, ut dignè Deo ſeruire poſſint ſolitariam uitam ducunt, & ſic mentes iſtorum Dei ſeruitio altiùs mentis alis uolare dicuntur, ideſt, qui ſeruitium Dei perficiunt altiùs alijs uolare

re dicuntur, & sic meritò Aquilæ tales dici possunt, quoniam sicut Aquilæ, ut superius dictum est tàm altiùs dicuntur euolare, vt radij Solis alas incendant, sic mentes istorum fidelium altam vitam studiosè, & mundo corde ducunt, & sic faciendo, corda eorum igne Spiritus sancti inflammantur.

Mulier uerò illa Mecha dicitur Ec- 7
clesia, & debet intelligi Ecclesia. Ecclesia quippè Congregatio fidelium nuncupatur, ueluti Synagoga Congregatio Iudæorum appellatur, quæ quandiu in gentibus, quæ Deum uerum ignorabant, & Idola uana, & muta, & surda adorabant, templum habebant ubi congregabantur, in quo Idola sculpebant, & pro Deo adorabant, donec Congregatio illa in tanto errore permansit, meritò Congregatio dici potuit, eò quòd accepit Christum in Sponsum, ut in Canticis Canticorum de eodem Spōso, & Sponsa Salamon clamando dicit: Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt ubera tua uino, fragrantia unguentis optimis. Et ecce Sponsa; postquam uero Ecclesia talem Sponsum accepit meritò dicendum est, quòd Prophetia fuerit adimpleta, & postea Mecha, quæ prius fuerat sordida, purgata, & de-

co;

corata fuit; Dauid de ea testatur dicens, Myrrha, & gutta, & Cassia à uestimentis tuis, à domibus eburneis, circumamicta uarietatibus; & idem Dauid subdendo ait; Quia concupiuit Rex decorem tuum. Hæc habeas Lector, ut in omnibus partes meæ adimpleantur. Accedamus nunc ad hæc, quæ Hebræi statuerunt.

CAP. VI.

De Aduentu Messiæ qui fuit Christus.

Notab. de Trinitate nume. 1. De similitudine Filij Dei n. 2. de Conceptione Filii Dei n. 3. Messias Deus est numer. 4.

VEniente autem die, quem statuerunt Iudæi, processit Ignetus simul cum eis cum pluribus alijs in quamdam Domum cuiusdam Magni Iudæi, in qua multitudo Librorum erat, & dixit Magister, Ignete hìc sumus parati, Vis tu opponere nobis, an uis quòd opponamus tibi? Ignetus dixit. Dicite quod uobis lubet, respondebo. Dixerunt Iudæi, Tu dicis uenisse Messiam, unde oportet te probare ipsum uenisse, & dicemus tibi quòd de testamento

nouo

nouo nihil loquaris, quia de eo nihil credimus, quod si credidissemus, Christiani essemus, vnde per Prophetas opportet te monstrare Messiam venisse apertè; quod facere non valebis certe. Respondet Ignetus, ego Messiam venisse probabo vobis, & non per vnum ex Prophetis, sed per omnes; dixerunt Iudæi, tantummodo per vnum proba, quoniam si per vnum probabis, & per omnes probatum erit. Respondit Ignetus, à quali ex Prophetis vultis initium faciamus? Dixerunt Iudęi, iam diximus tibi de quouis loquere. Ignetus dixit. Incipiendum est à primo, videlicet ab Isaia, sine patre carnali, sicut vermis de sola terra oritur sine patre. Iudæi dixerunt. Longe à salute mea verba delictorum meorum, quomodo intelligitur in Messia? peccauit Christus, quem tu Deum facis? Deus non potest peccare; Dic nobis si Deus potest omnia facere? Respōdit Ignetus, omnia possibilia sunt apud Deum. Iudæi dixerunt, Nescis quid dicas, quia Deus non potest omnia facere; & quæ sunt quæ facere non potest? Non potest Deus peccare, non potest alium Deum præter se ipsum facere. Respondit Ignetus, ego dico omnia possibilia sunt apud Deum, & Deus omnia facere potest.

Sed

Sed mihi dicatis, ſi Iuſtus peccat? Iudæi reſponderunt nunquam fuit tàm Iuſtus, qui non peccaret, ſeu peccaſset. Reſpondit Ignetus, & ego dico vobis quia homo iuſtus non poteſt peccare, & manere in iuſtitia ſua, nam ſi iuſtus in peccato cadit non eſt amplius iuſtus, quia pro peccato ammiſit iuſtitiam; ita Deus non eſt peccator, & qui peccat diſcedit à Deo, ſicut ſpiritus maligni, qui Angeli creati fuerunt, & propter peccatum in abyſsum miſſi fuerunt; Dixerunt Iudæi, ergo quomodo intelliguntur verba delictorum meorum? Reſpondit Ignetus, vos ſcitis, quo-
1 niam ab initio Deus creauit hominem, & dixit, Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram, & in hoc loco cognoſcere poteſtis, quòd Deus Trinus eſt in perſonis, quoniam dixit Faciamus, hic loquitur in plurali numero, & dixit ad imaginem, & ſimilitudinem; verè Filij eſt caro, quia ſola perſona Filij accepit carnem, & ſimilitudo Filij Dei peccauit, quia gula Adam pecca-
2 uit comedens fructum vetitum; & in hoc loco peccauit caro, quæ eſt ſimilitudo Filij Dei, & propter iſtud peccatum Filius Dei accepit carnem humanam, ideſt humanitatem noſtram, & paſsus fuit in Cruce moriendo, vt pec-

peccatum istud deleret, & ianuam Regni Cœlorum aperuit credentibus in se; & ideo Isaias Propheta dixit: Vtinam disrumperes Cęlos,& venires ad liberandum nos; Dixerunt Iudæi, Isaias dixit, ecce Iuuencula concipiet, & pariet Filium, quomodo vos Christiani dicere potestis quòd hoc intelligatur de Christo vestro, & Propheta in Achaz testatur, quando Achaz erat obsessus à Raga Rege Syriæ, sicut in prophetia continetur, & quando natus fuit sibi filius, recessit ab obsidione. Respondit Ignetus, ò Iudæi, non est sicut dicitis, quia Propheta non (Iuuencula, sed Alma) dicit, & Alma in lingua vestra hebraica virgo interpretatur; est ne ita vt dixi? Responderunt Iudæi ita est; dixit Ignetus quomodo dixit Propheta, quando ingressus fuit ad Achaz Regem? Nonne dixit, pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra, & ille malè, atque superbè respondit, neque petam, neque tentabo Dominum, quid Dixit Propheta, Audite ergo domus Dauid, nunquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis & Deo meo, propter hoc dabit Dominus ipse uobis signum; & quod signum dabit, siue miraculum Dominus? 3

minus? Dixit Ignetus Isaias ait, ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod interpretatur (nobiscum Deus.) Vnde respondete mihi, ò Iudæi, si Propheta dixit, pete signum in profundum inferni, siue in excelsum supra, si veritatem non negabitis, hóc quod dicitis quòd in Achaz impletum fuit non fuit signum in profundum inferni, nec in excelsum supra, immo fuit in terra; Et Propheta non dixit; neque locutus fuit, quod peteret signum in terra; & similiter quòd signum, seu miraculum esset si vxor tua, vel vxor alterius pareret, hoc non esset signum, neque miraculum, quia naturaliter mulieres suscepto semine virili concipiunt, & pariunt; sed si virgo pareret sine semine, hoc signum, & miraculum magnum esset; & fuit quando Virgo Maria concepit, & peperit filium, quæ Virgo erat, & sine semine concepit; quia per os Angeli concepit de Spiritu Sancto, & quòd hoc sit verum, audite Moysem in præcepto, quod dedit, vt mulieres omnes quæ suscepto semine masculum parerent, per 40 dies eas immundas esse præcepit Cur ergo præceptum : Cum contradictione posuit, quando dixit Mulieres quæ suscepto semine, quia sciebat

bat Virginem ſine ſemine parituram; & ideò non fuit auſus dicere de omnibus mulieribus; niſi de illis tantùm quæ ſuſcepto ſemine maſculum parerent, quia hoc apertum eſt, quòd in Beata Virgine Maria impleta fuit illa Prophetia, & etiam alibi idem Iſaias hoc affirmat: Rorate Cœli deſuper, & nubes pluant iuſtum, aperiatur terra, & germinet Saluatorem ſuum; Vos benè ſcitis quòd naturaliter terra non portat, neq; vnquam portauit, nec portabit; & ideò intelligitur ſpiritualiter in Maria Virgine, quia omnis Caro terra eſt, & nemo vnquam terra fuit, neque iam erit, qui poſſit vocari Saluator, niſi Dominus Ieſus Chriſtus ſolus qui fuit, & eſt verus Deus, & Saluator Mundi. Dixerunt Iudæi. Vbi hoc inueniſti quòd Meſſias ſit Deus? 4
Reſpondit Ignetus, Audite Iſaiam dicentem, paruulus enim natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis, & factus eſt principatus ſuper humerum eius, & vocabitur nomen eius admirabilis, Conſiliarius, Deus fortis, pater futuri ſæculi, & princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & pacis eius non erit finis; Super ſolium Dauid, & ſuper Regnum eius ſedebit, vt confirmet illud, corroboret in Iudicio, & Iu-

ſtitia

ſtitia amodò, & vſque in Sempiternum. Videtur ne vobis Iudæi an Meſſias à Propheta uocetur Deus? Dixerunt Iudæi, non dicit Deus, ſed Dominus; & nobis debet credi, & non uobis, quia à nobis habuiſtis Scripturas; ſed uos decepti eſtis quia ſcribitis ſicut uultis, & non ſecundum ueritatem; Reſpondit Ignetus, miror de uobis quomodo auſi eſtis hoc dicere, ſeu loqui; Nonne Dominus Deus eſt? Et quis Dominus niſi ſolus Deus? & quinam eſt Pater futuri ſæculi niſi Deus? & admirabilis Conſiliarius, princeps pacis niſi ſolus Deus? nam in homine nunquam fuit, nec iam erit talis uirtus, nec eſſe poteſt, & hoc negare non poteſtis.

CAP. VIII.

De varijs obiectis circa Messiam.

Notab. Aduentus Christi in die Nouissimo nu 1. De Captiuitatibus num. 2. Despectio nu. 3. Conceptio Christi nu. 4. Signum Natiuitatis Messiæ num. 5. Christus Deus, & homo num 6. Persecutio Hebræorum num. 7. Beneficia Dei in Hebræos num. 8. Christus via, vita n. 9.

QVibus auditis mirati sunt Iudæi, alium sermonem sumentes, & dixerunt: Nonnè in tempore Messiæ conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces, & non leuabit gens contra gentem gladium? ecce nunc quomodo totus Mundus militat, & specialiter Italia, & penè omnes Reges Terræ, & Principes habent Bellum inter se, & Ecclesia Romana, & non credimus quòd tu cognoscas inter Christianos terram, siue Prouinciam, quæ pace gaudeat, quomodo ergo venit Messias, quem tu dicis venisse, & facis de Christo tuo Messiam? Ignetus respondit: inter bonos, & Iustos semper est pax, &

inter iniquos, & inuidos semper est bellum, & si vos bene intellegitis ea, quæ Prophetæ dixerunt, certè non opponeretis mihi in hęc, quæ opposuistis: & ideo scire volo à vobis quantum debet regnare Messias? Dixerunt Iudæi dicas tu quantum ipsum regnare credis. Respondit Ignetus, in æternum, & Regni eius non erit finis; & ideo, ò Iudæi, si non est impletum, implebitur, & sicut dixi, si bene intelligeretis Prophetam, ip-
1 se dixit, videlicet Isaias. In diebus nouissimis erit pręparatus Mons domus Domini in vertice montium, eleuabitur super omnes Colles, & fluent ad eum omnes gentes, ibunt populi multi, & dicent, venite ascendamus ad Montem Domini, & ad Domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, ambulabimus in semitis eius, quia de Sion exibit lex, & verbum Domini de Hierusalem, & iudicabit gentes, & arguet populos multos, & conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces, non leuabit gens contra gentem gladium, non exercebuntur vltrà ad prælium domus Iacob, venite, & ambulemus in luce Dei nostri; Quid vobis videtur ò Iudæi; ecce Isaias Propheta, dicit, in diebus nouissimis, & Micheas Propheta, quoniam similiter loquitur

dicit; in nouissimo dierum; & similiter dicit, quia populus vnusquisque in nomine Domini Dei sui ambulabit: Nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri in æternum; vltrà; certè hæc omnia implebuntur in Die Iudicij, & hoc apertè demonstrat Isaias in eo, quod dicit, & iudicabit gentes, similiter dicit, & eleuabitur Dominus solus in die illa, & idola penitus contemnentur, & intrabunt in speluncas petrarum, & in voragines terræ á facie fortitudinis Domini, & gloria Maiestatis eius, & resurrexit percutere terram, in die illa proiciet homo Idola argenti sui, & simulacra auri sui, quæ fecerat sibi, vt adoraret talpas, & vespertiliones, & ingrederetur fixuras petrarum, & cauernas saxorum à facie fortitudinis Domini, & à gloria maiestatis eius, cùm surrexit percutere terram, certè in die illa omnes cognoscent filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum, & ibunt iusti, & Christiani homines, & fideles in nomine eius in æternum, & vltra, & Idolatræ, & Iudæi in nomine idolorum suorum in infernum; & quod hoc sit verum, quod superius dixit Micheas Propheta apertè declarat; de vno autem perpendo de vobis, quòd licet non confiteamini, taceris, & qui tacet con-

firmat, & scio, & certus sum quòd scitis meliùs, & intelligitis omnia, quam ego dicere sciam. Videamus quod dixit Isaias in visione sua prima in sermonibus suis: & quid dixit Isaias dixerunt Iudęi? Respondit Ignetus, vos dicitis, quòd tantos libros habetis; accipite librum Isaiæ, & legite; Tunc Iudæi accepto Libro Isaiæ cęperunt legere, & dicere, Audite Cęli, & auribus percipe terra quoniam Dominus locutus est; Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me, cognouit Bos possessorem suum, & Asinus præsepe Domini sui, Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit; ve genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis, dereliquerunt Deum, blasphemauerunt Sanctum Israel, alienati sunt retrorsum. Dixerunt Iudæi, quid super hoc dicere vis? Dixit Ignetus, audite Prophetam, quia legentes non intelligitis, & nil mirum si ità duræ ceruicis estis, ego non video, quomodò apertiùs vnquam potuisset dici, de Aduentu Christi, siuè Messię, sicut iste dixit. Dixerunt Iudæi, nobis non videtur ita apertum vt dicis, quia hęc verba nihil tangunt ad Messiam, immo locutus est Propheta super peccatis, & vijs malis pa-
trum

trum nostrorum ; Dixit Ignetus , Nonne ibi dixit ; filios enutriui , & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me, hoc totum impletum fuit in Christo, quia docentem in Sinagogis, & signa ac prodigia magna facientem, ipsum spreuerunt Patres vestri , Samaritani , & Publicani acceperunt , & cognouerunt, & in eum crediderunt , & hoc totum factum fuit , vt adimpleretur quod per Dauid dicitur, & spreuerunt me mei , alienigenæ autem Amici facti sunt mihi; Dixerunt Iudæi: cum Isaia loquere, & dimitte Dauid , quia si de Dauid loqui vis , nimis haberes faciendum , quoniam hoc dicit Dauid, quando persecutus fuit à Saul Rege Ierusalem, quòd sui dereliquerunt eum, cum Philistinis habitauit , sicut scriptum est in Libro Regum de Dauid . Respondit Ignetus, ego dico, & dixi, quòd Dauid locutus fuit in persona Christi siue Messiæ, & non in sua, nam dixit, & dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto: vbi vnquam inuenistis quòd Dauid fuisset potatus felle, & aceto, hoc nunquam fuit: Christus autem sic; & alibi dicit Dauid, in osculo pacis meę, in quo speraui qui edebat panes meos magnificauit super me supplantationem , vbi vnquam fuit Dauid

traditus à discipulo pace, sicut Christus fuit? Dixerunt Iudæi; Non vadas per ambages, de quo incæpimus loqui loquamur, reuertamur ad Isaiam. Respondit Ignetus, placet mihi, sed opportet vt testes testibus adhibeantur, & dicta eorum vera comprobentur, & cũ probata fuerint, & vera ab omnibus cognita, tunc poterunt ad fidem produci; iustum est dixerunt Iudæi; Sed vide quid Isaias dixit: Terra vestra deserta, & Ciuitates vestræ succensæ igni, hoc dixit de destructione Nabuchdonosor, quam ipse fecit Ciuitatis Sanctæ Hierusalem cum exercitu suo, quem de Babilonia duxit; Respondit Ignetus. Dicite mihi ò Iudæi: Si quis vellet Turrim ascendere magnam, nonne opporteret primùm per ostium Castri introire, & de Castro ostium Turris, & cùm fuerit in Aula Turris, tunc ascendere de Scala in Scalam, quousque fuerit in capite? dixerunt Iudæi, ita est veritas, sed quid faciunt hæc verba cum Messia? iterum dixit Ignetus: si quis vellet saltare de foris, & ascendere per foramina non videret quod intus nec quod foris esset, quia saltat sicut Sagitta; Dixerunt Iudæi, si vis respondere nobis responde, aut surgamus, & eamus, quia de Turribus, nec de Castris

ſtris non loquitur Propheta, ſed hæc verba ſunt hominis trahentis ſe à veritate, & reuertere volentis ad fabulas. Reſpondit Ignetus, ego nolo me ſubtrahere à veritate pro fabulis, vos autem ſic agitis, incepiſtis enim legere, & quæ ſcripta ſunt diuerſificatis, & tacetis; & quæritis foramina, & non calamos, ſicut faciunt mures; ſequamini quod ſcriptum eſt, & quod ſequitur, quia vos vultis, ſiue creditis aſcendere Turrim de foris per foramina, & hoc facere non poteſtis, vnde videamus quid dicit Propheta, & ea, quæ ſequuntur, quia vos dimiſiſtis, ſuper quo percutiam vos vltra, addentes præuaricationem, omne caput languidum, omne cor mœrens à planta pedis vſque ad verticem Capitis non eſt in eo ſanitas, vulnus, & liuor, & plaga tumens, non eſt circum ligata, neque curata medicamine, neque fota oleo, terra veſtra deſerta, ciuitates veſtræ ſuccenſæ igni, Regionem veſtram coram vobis alieni deuorant, & deſolabunt, ſicut in vaſtitate hoſtili, & derelinquetur filia Syon, ſicut vmbraculum in Vinea, & ſicut Tugurium in Cucumerario, & ſicut ciuitas, quæ vaſtatur, niſi Dominus exercituum reliquiſſet nobis ſemen quaſi Sodoma fuiſſemus,

& quasi Gomorra similes essemus, vnde ò Iudæi audite verbum, & notate benè ipsum quod dicit Propheta (super quo percutiam vos vltra addentes præuaricationem,) hìc ostendit Propheta quòd aliàs percussit vos in eo quod dicit, vltra, quia Ciuitas Hierusalem numquam fuerat destructa ante tempus Nabuchdonosor: tunc responderunt Iudæi, ita fuit ueritas; Iterum dixerunt Iudæi, quomodo locutus fuit Propheta de crastino, & non de hodie, quomodo dicere potes hoc quod dicis, & unde ueniunt tibi hæc uerba?
2 Nonne melius intelligendum est de priori uastatione, quàm de ultima? quia si Propheta de ista uastatione, seu captiuitate, in qua sumus exules per uniuersã terrã loqueretur, primò locutus fuisset de priori captiuitate, unde non est intelligendum nisi de illa deuastatione, quam fecit Nabuchdonosor, nec aliter locutus fuit Propheta. Ignetus, respondit; & si ego uobis faciam confiteri quòd de ista Captiuitate, in qua nunc estis, loquitur Propheta, & non de illa, quid dicetis? Dixerunt Iudæi: hoc iam non confitebimur, nisi forsitan men tiri uelimus. Dixit Ignetus, videamus ò Iudęi Isaiam Prophetã quando intrauit ad Ezechiam Regẽ tunc temporis quan-

quando Rex Babilonis misit ad eum liberos, & munera, Ezechias ostendit eis omnia, quæ inuenta sunt in Thesauris suis: & quid dixit Isaias Propheta Ezechiæ regi, dixerunt Iudæi? Ignetus respondit: introiuit autem Isaias ad Regem Ezechiam, & dixit ei, quid dixerunt tibi viri isti, & vnde venerunt ad te, & quid viderunt in domo tua, & dixit Ezechias, de terra longinqua venerunt ad me de Babilone, & omnia, quæ in domo mea sunt viderunt, non fuit res, quàm non ostẽderim eis in Thesauris meis, & dixit Isaias ad Ezechiam, Audi verbum Domini exercituum, & ecce dies veniunt, & omnia auferentur, quæ in domo tua sunt, & quæ thesaurizauerunt Patres tui, vsque ad diem hanc in Babilonẽ non relinquentur dicit Dominus, & de filijs tuis qui exibunt de te, quos genueris tollent, & erunt Eunuchi in Palatio Regis Babilonis. Quid vobis videtur ò Iudæi? confitemini veritatem, & nolite mẽtiri, quia apertè demonstrat captiuitatem illam, & nominatim dixit de Rege Babilonis, sed in principio nõ loquitur de Babilone, immo dicit, Ciutates vestræ erunt succensæ igni, & Regiones vestras coram vobis alieni deuorabunt, & desolabitur sicut in vastitate hostili. Et ecce nonne

estis vilissimè abiecti, contépti, & ab omnibus pro nihilo habemini, & bene estis sicut vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, quia fructum non facitis, nec iam facietis, & in perpetuum serui eritis omnium nationum, quia sicut vmbraculum vineæ non affert, nec racemum, nec botrum, sed tantùm serpentem capit in palmite in quo est, & tàm ligna arida, quàm viridia ad quæ tendit, sic vos ipsi facitis, qui cum Christianis, Saracenis, Tartaris, & cum quibus potestis viuitis, & omnibus serui estis in palmite: sic & vos ipsos quotidie consumatis, & iā crescere non potestis, & semen vestrum sicut tugurium Cucumerarij, quia tugurium est flos, qui floret, & fructum non producit, & si qua re gaudetis, gaudium vestrum nihil est, nihilque boni habetis, & est sicut fænum tectorum, quòd prius quàm euellatur exaruit, & veré impletum est in uobis hoc quod dicit Propheta, nisi Dominus reliquisset vobis semen quasi Sodoma fuissemus, & quasi Gomorra similes essemus, quia in ueritate bene estis Sodoma, & Gomorra, quantùm ad impotentiam, sic uos qui remansistis in testimonium uestrum estis, & de uobis non fit mentio, tamquam non essetis, unde

indu-

indubitanter credere, & intelligere debetis Prophetam dixisse de ista captiuitate, & non de illa Nabuchdonosor, quoniam in illa captiuitate stetistis annis 70. sicut dicit Ieremias per uitulum quem adorastis; In ista autem in perpetuum stabitis, quia manus uestræ plenæ sanguine sunt, sicut dicit Isaias in fine Capituli, in eo quòd Messiam crucifixerunt Patres uestri Dominum nostrum Iesum Christum; Cognoscite ergo, Isaias uos appellat Sodoma, & Gomorra, quoniam dicit: Audite Verbum Domini Principes Sodomorum, & Gomorræ, auribus percipite Legem Dei vestri, quoniam holocausta arietum, adipem pinguium, & sanguinem vitulorum nolui cùm veneritis ante conspectum meum, quis quæsiuit hæc de 4
manibus vestris vt ambularetis in Altaribus meis? Nè offeratis vltra Sacrificia, frustrà incensum, abbominatio est mihi, Ceremonias, & Sabbatum, & festiuitates alias non feram, Iniqui sunt cætus vestri, Kalendas vestras, & solemnitates vestras odiuit anima mea, facta sunt in molestia, laboraui sustinens, & cùm extenderitis manus vestras, auertam oculos meos à vobis, & cùm multiplicaueritis orationem

Sed mihi dicatis, si Iustus peccat? Iudæi responderunt nunquam fuit tàm Iustus, qui non peccaret, seu peccasset. Respondit Ignetus, & ego dico vobis quia homo iustus non potest peccare, & manere in iustitia sua, nam si iustus in peccato cadit non est amplius iustus, quia pro peccato ammisit iustitiam; ita Deus non est peccator, & qui peccat discedit à Deo, sicut spiritus maligni, qui Angeli creati fuerunt, & propter peccatum in abyssum missi fuerunt; Dixerunt Iudæi, ergo quomodo intelliguntur verba delictorum meorum? Respondit Ignetus, vos scitis, quo-
1 niam ab initio Deus creauit hominem, & dixit, Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & in hoc loco cognoscere potestis, quòd Deus Trinus est in personis, quoniam dixit Faciamus, hic loquitur in plurali numero, & dixit ad imaginem, & similitudinem; verè Filij est caro, quia sola persona Filij accepit carnem, & similitudo Filij Dei peccauit, quia gula Adam pecca-
2 uit comedens fructum vetitum; & in hoc loco peccauit caro, quæ est similitudo Filij Dei, & propter istud peccatum Filius Dei accepit carnem humanam, idest humanitatem nostram, & passus fuit in Cruce moriendo, vt pec-

peccatum istud deleret, & ianuam Regni Cœlorum aperuit credentibus in se; & ideo Isaias Propheta dixit: Vtinam disrumperes Cęlos,& venires ad liberandum nos; Dixerunt Iudæi, Isaias dixit, ecce Iuuencula concipiet, & pariet Filium, quomodo vos Christiani dicere potestis quòd hoc intelligatur de Christo vestro, & Propheta in Achaz testatur, quando Achaz erat obscessus à Raga Rege Syriæ, sicut in prophetia continetur, & quando natus fuit sibi filius, recessit ab obsidione. Respondit Ignetus, ò Iudæi, non est sicut dicitis, quia Propheta non (Iuuencula, sed Alma) dicit, & Alma in lingua vestra hebraica virgo interpretatur; est ne ita vt dixi? Responderunt Iudæi ita est; dixit Ignetus quomodo dixit Propheta, quando ingressus fuit ad Achaz Regem? Nonne dixit, pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra, & ille malè, atque superbè respondit, neque petam, neque tentabo Dominum, quid Dixit Propheta, Audite ergo domus Dauid, nunquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis & Deo meo, propter hoc dabit Dominus ipse uobis signum; & quod signum dabit, siue miraculum Do- 3

minus?

minus?Dixit Ignetus Isaias ait, ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius|Emanuel, quod interpretatur (nobiscum Deus.) Vnde respondete mihi, ò Iudæi, si Propheta dixit, pete signum in profundum inferni, siue in excelsum supra, si veritatem non negabitis, hóc quod dicitis quòd in Achaz impletum fuit non fuit signum in profundum inferni, nec in excelsum supra, immo fuit in terra; Et Propheta non dixit; neque locutus fuit, quod peteret signum in terra; & similiter quòd signum, seu miraculum esset si vxor tua, vel vxor alterius pareret, hoc non esset signum, neque miraculum, quia naturaliter mulieres suscepto semine virili concipiunt, & pariunt; sed si virgo pareret sine semine, hoc signum, & miraculum magnum esset; & fuit quando Virgo Maria concepit, & peperit filium, quæ Virgo erat, & sine semine concepit; quia per os Angeli concepit de Spiritu Sancto, & quòd hoc sit verum, audite Moysem in præcepto, quod dedit, vt mulieres omnes quæ suscepto semine masculum parerent, per 40. dies eas immundas esse præcepit Cur ergo præceptum : Cum contradictione posuit, quando dixit Mulieres quæ suscepto semine, quia sciebat

bat Virginem sine semine parituram; & ideò non fuit ausus dicere de omnibus mulieribus; nisi de illis tantùm quæ suscepto semine masculum parerent, quia hoc apertum est, quòd in Beata Virgine Maria impleta fuit illa Prophetia, & etiam alibi idem Isaias hoc affirmat: Rorate Cœli desuper, & nubes pluant iustum, aperiatur terra, & germinet Saluatorem suum; Vos benè scitis quòd naturaliter terra non portat, neq; vnquam portauit, nec portabit; & ideò intelligitur spiritualiter in Maria Virgine, quia omnis Caro terra est, & nemo vnquam terra fuit, neque iam erit, qui possit vocari Saluator, nisi Dominus Iesus Christus solus qui fuit, & est verus Deus, & Saluator Mundi. Dixerunt Iudæi. Vbi hoc inuenisti quòd Messias sit Deus? 4
Respondit Ignetus, Audite Isaiam dicentem, paruulus enim natus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius, & vocabitur nomen eius admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, pater futuri sæculi, & princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & pacis eius non erit finis; Super solium Dauid, & super Regnum eius sedebit, vt confirmet illud, corroboret in Iudicio, & Iustitia

ſtitia amodò, & vſque in Sempiternum. Videtur ne vobis Iudæi an Meſſias à Propheta uocetur Deus? Dixerunt Iudæi, non dicit Deus, ſed Dominus; & nobis debet credi, & non uobis, quia à nobis habuiſtis Scripturas; ſed uos decepti eſtis quia ſcribitis ſicut uultis, & non ſecundum ueritatem; Reſpondit Ignetus, miror de uobis quomodo auſi eſtis hoc dicere, ſeu loqui; Nonne Dominus Deus eſt? Et quis Dominus niſi ſolus Deus? & quinam eſt Pater futuri ſæculi niſi Deus? & admirabilis Conſiliarius, princeps pacis niſi ſolus Deus? nam in homine nunquam fuit, nec iam erit talis uirtus, nec eſſe poteſt, & hoc negare non poteſtis.

CAP.

CAP. VIII.

De varijs obiectis circa Messiam.

Notab. Aduentus Christi in die Nouissimo nu 1. De Captiuitatibus num. 2. Despectio nu. 3. Conceptio Christi nu. 4. Signum Natiuitatis Messiæ num. 5. Christus Deus, & homo num 6. Persecutio Hebræorum num. 7. Beneficia Dei in Hebræos num. 8. Christus via, vita n. 9.

QVibus auditis mirati sunt Iudæi, alium sermonem sumentes, & dixerunt: Nonnè in tempore Messiæ conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces, & non leuabit gens contra gentem gladium? ecce nunc quomodo totus Mundus militat, & specialiter Italia, & penè omnes Reges Terræ, & Principes habent Bellum inter se, & Ecclesia Romana, & non credimus quòd tu cognoscas inter Christianos terram, siue Prouinciam, quæ pace gaudeat, quomodo ergo venit Messias, quem tu dicis venisse, & facis de Christo tuo Messiam? Ignetus respondit: inter bonos, & Iustos semper est pax, &

inter iniquos, & inuidos ſemper eſt bellum, & ſi vos bene intellegitis ea, quæ Prophetæ dixerunt, certè non opponeretis mihi in hęc, quæ oppoſuiſtis: & ideo ſcire volo á vobis quantum debet regnare Meſſias? Dixerunt Iudæi dicas tu quantum ipſum regnare credis. Reſpondit Ignetus, in æternum, & Regni eius non erit finis; & ideo, ò Iudæi, ſi non eſt impletum, implebitur, & ſicut dixi, ſi bene intelligeretis Prophetam, ip-
1 ſe dixit, videlicet Iſaias. In diebus nouiſſimis erit pręparatus Mons domus Domini in vertice montium, eleuabitur ſuper omnes Colles, & fluent ad eum omnes gentes, ibunt populi multi, & dicent, venite aſcendamus ad Montem Domini, & ad Domum Dei Iacob, & docebit nos vias ſuas, ambulabimus in ſemitis eius, quia de Sion exibit lex, & verbum Domini de Hieruſalem, & iudicabit gentes, & arguet populos multos, & conflabunt gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces, non leuabit gens contra gentem gladium, non exercebuntur vltrà ad prælium domus Iacob, venite, & ambulemus in luce Dei noſtri; Quid vobis videtur ò Iudæi; ecce Iſaias Propheta, dicit, in diebus nouiſſimis, & Micheas Propheta, quoniam ſimiliter loquitur
dicit;

dicit; in nouissimo dierum ; & similiter dicit, quia populus vnusquisque in nomine Domini Dei sui ambulabit: Nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri in eternum; vltrà; certè hæc omnia implebuntur in Die Iudicij, & hoc apertè demonstrat Isaias in eo, quod dicit, & iudicabit gentes, similiter dicit, & eleuabitur Dominus solus in die illa, & idola penitus contemnentur, & intrabunt in speluncas petrarum, & in voragines terræ á facie fortitudinis Domini, & gloria Maiestatis eius, & resurrexit percutere terram, in die illa proiciet homo Idola argenti sui, & simulacra auri sui, quæ fecerat sibi, vt adoraret talpas, & vespertiliones, & ingrederetur fixuras petrarum, & cauernas saxorum à facie fortitudinis Domini, & à gloria maiestatis eius, cùm surrexit percutere terram, certè in die illa omnes cognoscent filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum, & ibunt iusti, & Christiani homines, & fideles in nomine eius in æternum, & vltra, & Idolatræ, & Iudæi in nomine idolorum suorum in infernum ; & quod hoc sit verum, quod superius dixit Micheas Propheta apertè declarat; de vno autem perpendo de vobis, quòd licet non confiteamini, taceris, & qui tacet con-

trum nostrorum ; Dixit Ignetus ; Nonne ibi dixit ; filios enutriui , & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me, hoc totum impletum fuit in Christo, quia docentem in Sinagogis, & signa ac prodigia magna facientem, ipsum spreuerunt Patres vestri , Samaritani, & Publicani acceperunt , & cognouerunt, & in eum crediderunt , & hoc totum factum fuit , vt adimpleretur quod per Dauid dicitur, & spreuerunt me mei , alienigenæ autem Amici facti sunt mihi: Dixerunt Iudæi: cum Isaia loquere, & dimitte Dauid , quia si de Dauid loqui vis , nimis haberes faciendum , quoniam hoc dicit Dauid, quando persecutus fuit à Saul Rege Ierusalem, quòd sui dereliquerunt eum, cum Philistinis habitauit , sicut scriptum est in Libro Regum de Dauid . Respondit Ignetus, ego dico, & dixi, quòd Dauid locutus fuit in persona Christi siue Messiæ, & non in sua, nam dixit, & dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto: vbi vnquam inuenistis quòd Dauid fuisset potatus felle, & aceto, hoc nunquam fuit: Christus autem sic; & alibi dicit Dauid, in osculo pacis meę, in quo speraui qui edebat panes meos magnificauit super me supplantationem , vbi vnquam fuit Dauid

traditus à discipulo pace, sicut Christus fuit? Dixerunt Iudæi; Non vadas per ambages, de quo incæpimus loqui loquamur, reuertamur ad Isaiam. Respondit Ignetus, placet mihi, sed opportet vt testes testibus adhibeatur, & dicta eorum vera comprobentur, & cũ probata fuerint, & vera ab omnibus cognita, tunc poterunt ad fidem produci; iustum est dixerunt Iudæi; Sed vide quid Isaias dixit: Terra vestra deserta, & Ciuitates vestræ succensæ igni, hoc dixit de destructione Nabuchdonosor, quam ipse fecit Ciuitatis Sanctæ Hierusalem cum exercitu suo, quem de Babilonia duxit; Respondit Ignetus. Dicite mihi ò Iudæi: Si quis vellet Turrim ascendere magnam, nonne opporteret primùm per ostium Castri introire, & de Castro ostium Turris, & cùm fuerit in Aula Turris, tunc ascendere de Scala in Scalam, quousque fuerit in capite? dixerunt Iudæi, ita est veritas, sed quid faciunt hæc verba cum Messia? iterum dixit Ignetus: si quis vellet saltare de foris, & ascendere per foramina non videret quod intus nec quod foris esset, quia saltat sicut Sagitta; Dixerunt Iudæi, si vis respondere nobis responde, aut surgamus, & eamus, quia de Turribus, nec de Ca-

ſtris non loquitur Propheta, ſed hæc verba ſunt hominis trahentis ſe à veritate, & reuertere volentis ad fabulas. Reſpondit Ignetus, ego nolo me ſubtrahere à veritate pro fabulis, vos autem ſic agitis, incepiſtis enim legere, & quæ ſcripta ſunt diuerſificatis, & tacetis, & quæritis foramina, & non calamos, ſicut faciunt mures; ſequamini quod ſcriptum eſt, & quod ſequitur, quia vos vultis, ſiue creditis aſcendere Turrim de foris per foramina, & hoc facere non poteſtis, vnde videamus quid dicit Propheta, & ea, quæ ſequuntur, quia vos dimiſiſtis, ſuper quo percutiam vos vltra, addentes præuaricationem, omne caput languidum, omne cor mẹrens à planta pedis vſque ad verticem Capitis non eſt in eo ſanitas, vulnus, & liuor, & plaga tumens, non eſt circum ligata, neque curata medicamine, neque fota oleo, terra veſtra deſerta, ciuitates veſtræ ſuccenſæ igni, Regionem veſtram coram vobis alieni deuorant, & deſolabunt, ſicut in vaſtitate hoſtili, & derelinquetur filia Syon, ſicut vmbraculum in Vinea, & ſicut Tugurium in Cucumerario, & ſicut ciuitas, quæ vaſtatur, niſi Dominus exercituum reliquiſſet nobis ſemen quaſi Sodoma fuiſſemus,

& quasi Gomorra similes essemus, vnde ò Iudæi audite verbum, & notate benè ipsum quod dicit Propheta (super quo percutiam vos vltra addentes præuaricationem,) hìc ostendit Propheta quòd aliàs percussit vos in eo quod dicit, vltra, quia Ciuitas Hierusalem numquam fuerat destructa ante tempus Nabuchdonosor: tunc responderunt Iudæi, ita fuit ueritas; Iterum dixerunt Iudæi, quomodo locutus fuit Propheta de crastino, & non de hodie, quomodo dicere potes hoc quod dicis, & unde ueniunt tibi hæc uerba?
2 Nonne melius intelligendum est de priori uastatione, quàm de ultima? quia si Propheta de ista uastatione, seu captiuitate, in qua sumus exules per uniuersã terrã loqueretur, primò locutus fuisset de priori captiuitate, unde non est intelligendum nisi de illa deuastatione, quam fecit Nabuchdonosor, nec aliter locutus fuit Propheta. Ignetus, respondit; & si ego uobis faciam confiteri quòd de ista Captiuitate, in qua nunc estis, loquitur Propheta, & non de illa, quid dicetis? Dixerunt Iudæi: hoc iam non confitebimur, nisi forsitan men tiri uelimus. Dixit Ignetus, videamus ò Iudęi Isaiam Prophetã quando intrauit ad Ezechiam Regẽ tunc temporis
quan-

quando Rex Babilonis misit ad eum liberos, & munera, Ezechias ostendit eis omnia, quæ inuenta sunt in Thesauris suis: & quid dixit Isaias Propheta Ezechiæ regi, dixerunt Iudæi? Ignetus respondit: introiuit autem Isaias ad Regem Ezechiam, & dixit ei, quid dixerunt tibi viri isti, & vnde venerunt ad te, & quid viderunt in domo tua, & dixit Ezechias, de terra longinqua venerunt ad me de Babilone, & omnia, quæ in domo mea sunt viderunt, non fuit res, quàm non ostēderim eis in Thesauris meis, & dixit Isaias ad Ezechiam, Audi verbum Domini exercituum, & ecce dies veniunt, & omnia auferentur, quæ in domo tua sunt, & quæ thesaurizauerunt Patres tui, vsque ad diem hanc in Babilonē non relinquentur dicit Dominus, & de filijs tuis qui exibunt de te, quos genueris tollent, & erunt Eunuchi in Palatio Regis Babilonis. Quid vobis videtur ò Iudæi? confitemini veritatem, & nolite mētiri, quia apertè demonstrat captiuitatem illam, & nominatim dixit de Rege Babilonis, sed in principio nō loquitur de Babilone, immo dicit, Ciuitates vestræ erunt succensæ igni, & Regiones vestras coram vobis alieni deuorabunt, & desolabitur sicut in vastitate hostili. Et ecce nonne

estis vilissimè abiecti, contēpti, & ab omnibus pro nihilo habemini, & bene estis sicut vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, quia fructum non facitis, nec iam facietis, & in perpetuum serui eritis omnium nationum, quia sicut vmbraculum vineæ non affert, nec racemum, nec botrum, sed tantùm serpentem capit in palmite in quo est, & tàm ligna arida, quàm viridia ad quæ tendit, sic vos ipsi facitis, qui cum Christianis, Saracenis, Tartaris, & cum quibus potestis viuitis, & omnibus serui estis in palmite: sic & vos ipsos quotidie consumatis, & iā crescere non potestis, & semen vestrum sicut tugurium Cucumerarij, quia tugurium est flos, qui floret, & fructum non producit, & si qua re gaudetis, gaudium vestrum nihil est, nihilque boni habetis, & est sicut fænum tectorum, quòd prius quàm euellatur exaruit, & verè impletum est in uobis hoc quod dicit Propheta, nisi Dominus reliquisset vobis semen quasi Sodoma fuissemus, & quasi Gomorra similes essemus, quia in ueritate bene estis Sodoma, & Gomorra, quantùm ad impotentiam, sic uos qui remansistis in testimonium uestrum estis, & de uobis non fit mentio, tamquam non essetis, unde indu-

indubitanter credere, & intelligere debetis Prophetam dixisse de ista captiuitate, & non de illa Nabuchdonosor, quoniam in illa captiuitate stetistis annis 70. sicut dicit Ieremias per uitulum quem adorastis; In ista autem in perpetuum stabitis, quia manus uestræ plenæ sanguine sunt, sicut dicit Isaias in fine Capituli, in eo quòd Messiam crucifixerunt Patres uestri Dominum nostrum Iesum Christum; Cognoscite ergo, Isaias uos appellat Sodoma, & Gomorra, quoniam dicit: Audite Verbum Domini Principes Sodomorum, & Gomorræ, auribus percipite Legem Dei vestri, quoniam holocausta arietum, adipem pinguium, & sanguinem vitulorum nolui cùm veneritis ante conspectum meum, quis quæsiuit hæc de manibus vestris vt ambularetis in Altaribus meis? Nè offeratis vltra Sacrificia, frustrà incensum, abbominatio est mihi, Ceremonias, & Sabbatum, & festiuitates alias non feram, Iniqui sunt cætus vestri, Kalendas vestras, & solemnitates vestras odiuit anima mea, facta sunt in molestia, laboraui substinens, & cùm extenderitis manus vestras, auertam oculos meos à vobis, & cùm multiplicaueritis orationem 4

non exaudiam, manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt. O' Iudæi aperite oculos cordis veſtri, & videte, audite, & intelligite, quia hæc omnia in vobis impleta ſunt, & cæremoniæ, & feſtiuitates veſtræ pro nihilo habentur, quid ſuper hoc dicere vultis? certè contradicere non poteſtis, ſed qui tacet affirmat, ita
4 in vobis accidit. Dixerunt Iudæi. Iſaias dicit; Ecce Mulier concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, hoc nomen debuit impleri in Filio Achaz.

Dixit Ignetus, Reſpondete mihi ad ea, quæ dixi ante de Iſaia: Confitemini, & nolite eſſe reprobi. Reſponderunt Iudæi, ſatis eſſet dicendum ſuper his, quæ dixit Iſaias, ſed loqui nolumus, quia non eſt tempus; reſponde nobis ad ea, quæ tibi oppoſuimus, ſi prophetia illa debuit intelligi in Filio Acham? Reſpondit Ignetus, vnum tantùm verbum dicere, uolo adquod reſpondeatis mihi, & ego poſtea reſpondebo vobis. Dicatis mihi ò Iudæi, quodnam peccatum feciſtis, pro quo Dominus percuſſerit vos, & dederit vos captiuos in omnibus gentibus, & ſeruos, ſcimus enim quòd ſicut vobis prædixi, in captiuitate Nabuchdonoſor vos miſit Deus propter

pter vitulum quem fecistis, est ne verum hoc? Responderunt Iudæi, verum est. Dixit Ignetus, in ista autem captiuitate stetistis iam tot sæculis, quot decursi sunt à tempore Christi hucusque, & permanebitis vsque ad consumationem sæculi: vndè ergo est hoc dixerunt, iam tibi diximus, non audemus ad hoc respōdere, quia in potestate nostra non sumus, sed responde nobis ad hoc, quod tibi diximus. Dixit Ignetus, postquam vobis placet; respondebo: Isaias Propheta dixit ad Achaz. Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra, ille verò malè, atque superbè respondit Non petam, & non tentabo Dominum; & dixit Propheta, Audite ergo Domus Dauid, Numquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis, & Deo meo, propter hoc dabit Dominus vobis ipse signum. Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & 5
vocabitur nomen eius Emanuel, quod interpretatur (nobiscū Deus.) buttirum, & mel comedet vt sciat reprobare malum, & eligere bonum. Iudæi dixerunt, Tu debes scire, quod Achaz tunc obsessus erat à Rasi Rege Syriæ, & à Racha filio Romeliæ regis Israel, & præliabātur

cum eo, & ſcis quod Dominus, locutus fuit ad Iſaiam, & dixit ei; egredere in occurſum Achaz, & cętera, quæ ſcripta ſunt in Iſaia; & propter hoc dedit Propheta ei ſignum dicens; ecce Mulier concipiet, & pariet filium, & concepit vxor Achaz, & peperit filium; Reſpondit Ignetus, miror de vobis, quòd ita in dementia loquimini, & contra veritatem, immò contra vos ipſos. Nonnè ſcriptum habetis, Alma concipiet, & pariet Filium, & Alma hebraicè Virgo interpretatur? Similiter, & Propheta dixit pete tibi ſignum à Domino in profundum inferni, ſiue in excelſum ſupra; Dicite mihi, ò Iudæi, quod ſignum eſſet ſi Vxor tua, uel alicuius alterius conciperet, & pareret, non eſſet hoc ſignum; ſed magnum ſignum, & magnum miraculum fuit, quando Virgo concepit, & peperit Filium; ſimiliter non dixit pete tibi ſignum in terra, quod dicitis ſignum in terra eſſe? Vnde ipſe Deus ſignum de Cœlo dedit dicens, Audite ergo Domus Dauid, quia certè ſcitis, quod Virgo Maria de ſemine Dauid fuit; Iudæi dixerunt, Nos tibi diximus, quòd hoc uenit nato filio Achaz. Reſpondit Ignetus, totum credo, & benè debuit eueniſſe audito

dito in terra tàm maximo ſigno, quomodo fuit illud, uidelicet quod Virgo deberet concipere, & parere filium Dei Saluatorem Mundi, & ex tunc ipſe cæpit Filius Dei ſigna facere in terra, quia pro annunciatione Prophetæ gaudium fuit in terra, & tunc gentes non intellexiſſent verbum Prophetæ(ipſe Dominus)cuius natiuitas anũciata eſſet in Mundo; voluit illis conſolationem facere, quia uenturus tunc erat ad ſaluandum omnes credentes, & cum etiam ſimiliter non fecerit mentionem Propheta cuius eſſet, uel quæ, & qualis eſſet Virgo, ſed tantùm impropriè locutus eſt, quia ſola Virgo fuit, quæ peperit Beata Virgo Maria de ſemine Dauid, vt adimpleretur quod Dominus iurauerat Dauid dicens; De fructu uentris tui ponam ſuper ſedem meam. Iudæi dixerunt. In Salomone impletum fuit hoc, qui fuit Rex poſt Dauid, & cui totus Mundus tributum dedit. Dixit Ignetus quomodo dicere poteſtis quòd Salomon ſedebat ſuper ſedem Domini; Nonne in fine Salomon Idola adorauit, & ſedes Domini non eſt in terra? & quòd ita uerum ſit Dauid dicit; Cœlum Cœli Domino,terram autem dedit filijs hominum: Dixerunt Iudæi, & Dauid

uid dixit, Deus iudicium tuum Regi da, & iustitiam tuam filio Regis; & alibi, Reges Tharsis, & Insulę munera offerent, Reges Arabum, & Saba dona adducent; hoc totum impletum fuit in Salomone; quia Reges Tharsis, & Arabum, & Sabba adorauerunt, & munera Salomoni obtulerũt;& sic scriptum inuenies in tertio Libro Regum. Respondit Ignetus, benè scio, & etiam de Regina Austri, & alijs multis, sed respondete mihi uos, qui sine alis uolare creditis, & accipitis corticem nucum, & quæ intus sunt dimittitis; & hoc uos decipit, & sunt peccata uestra, quæ uobis occupant intellectum; Dauid quid dixit in passu vbi loquitur Deus iudicium tuum Regi da, & Iustitiam tuam filio Regis, ubi unquam inuenistis quòd aliquis terrenus homo iudicium habeat uel habere debeat nisi solus Deus: Deus habet iudicium, & Iustitiam, & nemo alius; sic sequitur iudicare, idest ad iudicandum populum tuum in Iustitia, & pauperes tuos in Iudicio; suscipiant Montes pacem populo, & colles iustitiam; Iudæi dixerunt hoc totum contigit in tempore Salomonis, quia vnquam Israel pacem non habuit, nisi in tempore eius, & hoc tu scis si legisti in Libris Legum:

Dixit

Dixit Ignetus; ego patienter auſculto uerba ueſtra, & non uos mea, & nimis libenter comeditis de corticibus nucum, ſequamini pſalmum, & poſteà quid vultis dicatis; & quid ſequitur, dixerunt Iudæi? Reſpondit Ignetus, Iudicabit pauperes populi, ſaluos faciet filios pauperum, humiliabit calumniatorem, & permanebit cum Sole, & ante Lunam in generatione, & generationem; Deſcendit ſicut pluuia in uellus, & ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram; orietur in diebus eius Iuſtitia, & abundantia pacis, donec auferatur Luna, & dominabitur à mari uſque ad mare, &c. quæ ſequuntur; Quæ omnia impleta fuerunt in Chriſto, quia Salomon nunquam iudicauit, nec iam iudicabit, nec poteſt animas ſaluas facere, neque alius niſi ſolus Deus, nec permanet cum Sole, & ante Lunam, niſi Deus, & Dominus noſter Ieſus Chriſtus. Dixerunt Iudæi, & tu iam dicis de nobis, & quæ contraria ſunt tibi taces, quia dictum dominabitur à mari uſque ad mare à flumine uſque ad terminos orbis terrarum. Reſpondit Ignetus, & Salomon hæc fecit? immo uideo uos captiuos, & tu Magiſter qui dicis, ego ſum de cognatione Sanctæ Mariæ, de filijs Salomo-

nis,

nis, iam captiuus es, & alijs seruus? Dixerunt Iudæi; in tempore suo Salomon Dominus fuit, sicut sequitur, coram illo processerunt Reges, & inimici eius terram lingent: Reges Tharsis, & Insulæ munera offerent, Reges Arabum, & Sabba dona adducent. Ignetus respondit, hoc in Salomone impletum non fuit, sed in Christo, qui adoratus fuit à Magis, & munera ei obtulerunt scilicet Aurum, Thus, & Myrrham; Iudæi dixerunt, ita dicis tu, & alij Christiani, Nos autē de hoc nihil credimus, & sicut iam tibi diximus: nihil de Nouo Testamento apponas, quia penitus nihil credimus. Respondit Ignetus; ego de nouo testamento nihil appono, sed opportet me dicere qualiter, & ubi dicta Prophetarum fuerunt impleta in Christo, & hoc benè dicere possum, & etiam dico uobis, quód uos in Libris uestris habetis hoc quod dixi, & specialiter sicut Herodes occidi mandauit omnes pueros, propter dicta Magorum illorum qui dixerunt, ubi est qui natus est Rex Iudæorum? unde numquam uisum uel auditum fuit quod per Natiuitatem huius pauperis. Pueri interficerentur omnes, hoc numquam auditum fuit, nisi tunc quando uerè natus erat Rex

Iu-

Iudæorum, scilicet Christus filius Mariæ Virginis, qui fuit, & est Rex Regum, & Dominus Dominantium, & hoc dicit Dauid in eodem passu, & adorabunt eum omnes Reges, omnes gentes seruient ei; quia liberauit pauperem à potestate; & omnia, quæ sequuntur de Christo sunt, & in Christo impleta. Dixerunt Iudæi miramur de te, & quomodo tu contra te ipsum loqui potuisti quomodo adorant eum omnes Reges, & quomodo seruiunt Christo omnes Gentes? Saraceni, Tartari, & multi alij qui in sæculo sunt non adorant Christum, immo dicimus tibi, quòd deauratos Deos habent, & habetis vos Christiani; Respondit Ignetus, ego dico, & affirmo, quòd dominabitur à mari vsque ad mare, & quòd adorabunt eum omnes Reges, & seruient ei, & subiecti sunt ei. Nonne Deo subiecta sunt omnia visibilia, & inuisibilia, & Christus nonne est Deus? certé Iesus Christus Filius est Dei, & qui Filius Dei est Deus est. 6
Respondit vnus ex Iudæis uidelicet qui vocabatur Rabi, Ita est quantùm ad Deum, sed quantùm ad hominem non. Dixit ei Ignetus Iesus secundum Diuinitatem Deus est, & secundum humanitatem homo est Christus. Et Christus græcè, hebraicè

cè dicitur Meſſias, & latinè Saluator, & nemo Saluator niſi Deus; alius verò Iudæus magiſter maior, qui aderat, dixit; Vbi inueniſti quòd Meſſias ſit Deus? Meſſias quando veniet erit homo ſicut ego, & tu, potens ex potentia magna, & nos liberabit de omni ſeruitute, & reducet nos in Ciuitatem ſanctam Ieruſalem, & omnes nationes ſubijciet nobis.

Reſpondit Ignetus, hoc erit, quādo Lepores Leones equitabunt, & calcaribus ſuis percutient eos, tunc Iuda incipiet regnare. Dixerunt Iudæi non licet nobis de hoc ſimul tractare, ſed reſponde nobis vbi inueniſti Meſſiam eſſe Deum debere? Reſpondit Ignetus, aliàs vobis monſtraui, & hoc cùm moſtrauero vobis, & vos confiteri faciam Meſſiam Deum eſſe, credetis in eum? Iudæi dixerunt, quòd dicis obſerua, benè autem ſcimus, quòd ſi uellemus credere tibi, ita eſſet. Reſpondit Ignetus, nolo vt mihi credatis, niſi tantantūmodo veritati, ſi conſentire volueritis, & non negare monſtrabo vobis; Audite Dauid dicentem videbitur Deus Deorum in Syon: & Iſaias dicet, uidebit omnis caro ſalutare Dei; & alibi Iſaias apertè monſtrat Chriſtum filium Dei eſſe, & Deum,

quia

quia dicit paruulus enim datus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est Principatus super humerum eius, & uocabitur nomen eius admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri seculi, & Princeps pacis; Multiplicabitur eius Imperium, & pacis eius non erit finis, super solium Dauid, & super Regnum eius sedebit, vt confirmet illud, & corroboret in iudicio, & iustitia amodò, & vsque in sempiternum, zelus Domini exercituum faciet hoc; confitemini veritatem, & nolite esse increduli, sed fideles, accipite Sacrum Baptismum, & dicite bene facere, recedentes ab vsuris, & malitijs vestris, & sic cognoscetis Messiam uenisse, & Deum esse Saluatorem omnium in se sperantium: Dixerunt Iudæi, multùm te exaltasti, & verum non dicis, quia non dicit Propheta Deus fortis, sed Dominus fortis, sicut tibi dixi de Messia; Respondit Ignetus, & quis Dominus fortis nisi Deus? nam qui moritur non est fortis Dominus. Non audiuistis quòd magni reges mortui sunt in terra paruo tempore: mortuus est Rex Carolus Rex Galliæ, Rex Aragonum, quì maximi in Mundo erant, quærite fortitudinem eorum, si benè fecerunt in vita sua nunc inueniunt, quia in iudicio iusti Domini

mini, & fortis venerunt, unde ò Iudæi uos noscere uolo, nemo fortis Dominus nisi Deus, & Propheta dicit admirabilis, consiliarius, & pater futuri sæculi, quomodo homo terrenus posset esse admirabilis, consiliarius, & pater futuri sæculi, ò vos qui Magistri estis & doctores in Sinagoga non vos decipiatis, & si vos decipitis, saltem alios non decipiatis, quiescite agere peruersè, & discite benè facere, quia de omnibus animabus eorum qui stant ad vestram Doctrinam Deo estis rationem reddituri. Dixerunt Iudæi tu onus nostrum non portabis, sed reuertamur ad hoc quod dicit Isaias, quòd antequam puer sciat eligere bonum, & reprobare malum, derelinquetur terra, quam tu detestaris à facie duorum Regum suorum, hoc impletum fuit in filio Achaz, qui antequam creuisset puer, fuit pax, & duo Reges subiecti fuerunt ei. Respondit Ignetus, dicatis mihi ò Iudei, in quo vmquam talis virtus fuit eligendi bonum, & reprobandi malum nisi in Deo; non in Abraham, non in Isaac, non Iacob, non in Moyse, non in Dauid, non in aliquo Propheta vmquam fuisse talem virtutem inuenietis, quod sciret reprobare malum, & eligere bonum, uos enim scitis, quòd nemo sanctior Dauid, & peccauit,

cauit, nemo Salomone sapientior, & peccauit, nemo Sansone fortior, & peccauit. Cùm verò neque in sancto, neque in sapienti, neque in forti hæc virtus fuerit, opportuit esse in sancto Sanctorum scilicet Christo, de quo ait Daniel vngatur Sanctus Sanctorum.

His dictis alijs occupatus negotijs gnetus discessit, abieruntque Iudæi eruantes colloquia in crastinum de æteris.

INTERLOCVTIO.

EA est (fratres Iudæi) Diuini in Nos amoris vis, & efficientia, vt intellectus nostri aciem ita excelat, quòd mens nostra nisi fidei lumine illustrata fuisset, credere nonumquam potuerit, & cognoscere quæ præparauit Deus diligentibus se: cōtrarium verò in vobis euenit, qui perfidiæ uestræ perseuerantia mentem velantes, Deum non tantùm in operibus suis quæ fecit cognoscere non potestis, sed ipsum (cum de virtute eius, & potestate clarum exemplum à Prophetis edocti sitis) vt Filij ui Redemptoris auctorem negatis, ingētibus vestris modo vestro prædicantes persequimini; Quòd manifeste 7

festè apparet, dum procacitas vestra ad iter impediendum ad lumen fidei semper fuerit procliuis, & parata. Herodes insidias tendit verę uiæ Iesu à teneris annis in sæuissima innocentium cæde, in capitis Ioannis Baptistæ incisione, in Petri carceratione, in Apostolorum persecutione, in falsa ipsius Christi accusatione, in mortis eiusdem petitione, in Resurrectionis occultatione, dicentes, Dicite, quòd Discipuli eius venerunt, & vobis dormientibus furati sunt, ne amplius diuulgaretur in populum; postmodum in Stephani lapidatione. Vos semper Spiritui sancto renuistis; quem Prophetarum non sunt persecuti Patres uestri? & occiderunt eos qui pronunciabant de aduentu iusti, cuius (ad perficiendum opus immanitatis uestræ) proditores, & homicidæ fuistis; in eodem etiam tempore, misit Herodes manus ut affligeret quosdam de Ecclesia, occidit autem Iacobum gladio, apposuit vt apprehenderet Petrum, & ad iracundiã animas gentium concitantes, consilium inierunt vt Paulum occiderent, itaut Damasci in sporta fuerit per murum demissus, vt catenis uinctus Romam transmissus Cęsari rationem redderet; vniuersam Ecclesiam tamquam Lupi insectantes, Christi fideles

lęs

es parui pendentes, quadam inani
gloria elati afferebant vineam esse à
Deo electam ex Egypto translatam, 8
n deserto annis quadraginta manna,
& coturnicibus enutritos, cùm ipsis
rectum fuerit patefactum iter, in no-
cte in columna nubis, terram Cha-
naam fluentem lac, & mel, gentem
sanctam, populum acquisitionis, re-
gale sacerdotium, suam esse Prophe-
tiam, templum, sacrificium, incen-
sum, holocausta, cæremonias, ar-
cam, legem; Hæc, & maiora Domi-
nus beneficia patribus uestris contu-
lit. Vobis verò quid obtulit, quid
boni ostendit? Mirum non fiat, nam
ambulantes in tenebris, Redemptio-
nis opus, misericordiæ Dei vestri
fontem gustare recusatis. Popule
nequam absque consilio, & pruden-
tia, dixit Isaias. Filios enutriui, &
exaltaui, ipsi autem spreuerunt me.
Magna est dementia tua; Caue tibi;
verba veritatis ne derelinquas; Et
qui fuisti ante Christum Populus
Dei, considera nunc esse Populi Dei
ludum, immò ipsius Dei opprobriū,
iram, & derisionem. Fuisti iam vinea
electa, nunc verò labruscas proferens;
fuisti oliua speciosa in Campis, sed
nunquam in fructifera nunc ramos
misisti; fuisti gens electa, nunc ob
cordis duritiem eiecta; fuisti populus

acquisitionis, sed nunc dispersionis; fuisti Regale Sacerdotium, sed nunc Rege, & Sacerdote priuatus; irrisisti tunc gentes, nunc populis es in derisum. Hoc Regius Propheta de te prædixit. Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Hierusalem in pomorum custodiam; Facti sumus opprobrium vicinis nostris, subsanatio, & illusio his qui in circuitu nostro sunt, &c.

Noli ergo inimicitiam ampliùs augere cum Deo; Iam satis hucusque insæuisti; quòd quales fuerint persecutiones tuæ nec mente concipi, nec calamo describi diuturno tempore
9 possunt; omni conatu tentasti; omni dolo contra Christum, & Christianos procedis, at vanæ sunt cogitationes tuæ contra Deum. Ante Christi Aduentum via vitæ latebat, vbi verò surrexit nota facta est in gentibus; Vt Dauid testatur; Notas mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me lætitia cum vultu tuo, Christus docuit fidem, misericordiam, Iustitiam, & salutem; his nitere, si cupis peruenire ad vitam. Salue.

CAP.

CAP. IX.

De his, quæ futura erant in Meſſia.

Notab. Oratio pro Iudæis numer. 1. Sceptrum Iudæ nu.2.viſio Danielis. de Tempore Meſſiæ num.3 Chriſtus Veritas eſt. num.4.

REdeunte ergo Igneto ad certamen; Ecce Iudæi dixerunt: Dic nobis, Cur, ſeu qua de cauſa Prophetæ non dixerunt apertè, veniet Chriſtus Filius Mariæ, & ipſe erit Saluator omnium; & tali tempore veniet, & baptizabitur, vt mentes omnium claræ eſſent, & intelligerent, & tempus aduentus eius ſcirent; ita vt de eo nemo dubitaret? Reſpondit Ignetus, Hoc totum ſi monſtrauero vobis, quod tali tempore Meſſias debuit veniſſe, & venit, ſiue debuit baptizari, & baptizatus fuit, debuit occidi, & occiſus fuit, & qui eum negauerit de eius populo non erit, & omnia prout melius, & clarius ſcribi poſſent ſic ſcripta ſunt à Prophetis, ac nunciata; & ſi hoc faciam; Credetis in eum? Dixerunt

Iudæi, hoc nos nescimus, tamen benè firmiter scimus, quod nemo Prophetarum de aduentu diei eius vnquam locutus fuit. Dixit Ignetus, ita fuit, & monstrabo vobis. Dixerunt Iudæi. Dicas; Dixit Ignetus; Ira impedit animum, & peccatum tollit mentem, & intellectum; vnde ad intelligendum, & cognoscendum diem Aduentus Messiæ, remoueatur ira à cordibus vestris, & de peccatis pænitemini, & hoc facto intelligetis, & cognoscetis diem salutis, & aduentum Messiæ. Dixerunt Iudæi, hoc nos scire vehementer desideramus, sed si omnes Clerici, & Fratres Minores, & Prædicatores, Doctores, & sapientes Christianorum simul essent, hoc facere non possent; Et tu qui Mercator es credis hoc facere? te ipsum decipis; nam melius, & audacius hoc decet Prædicatores, quorum interest disputare in his, & consulere. Et volumus tibi dicere, & affirmare, quòd in tempore D. Iacobi Boni Regis Aragonum, qui fuit Auus D. Alfonsi subinde regnantis, fuerunt congregati Patres Prædicatores, Fratres Minores, & Frater Paulus qui fuerat Iudæus, & multi alij peritissimi Christiani, & similiter plures Legum Doctores, & disputauerunt cum meis Iudæis: finis

qualis fuerit, interroga eos, qui aderant, & scies Christianos fuisse superatos. Respondit Ignetus, de hoc nunquam verbum audiui, tamen multum rogo vos quòd si in scriptis habetis disputationem illam, quæ mihi sit exemplo, tradatis, quia desiderio magno desidero ut habeam translatum ipsius. Dixit Iudæus: benè habemus, & per vniuersum Mundum eam misimus nostris Iudæis. Dixit Ignetus, quare de ipsa non vos adiuuatis, & cur non opposuistis ea, quæ opposita fuerunt Christianis prout dicitis, & de quibus apparet quòd Christiani remanserint superati, quod non credo, nam Frater Paulus ibi erat. Dixerunt Iudæi, non decet Nos de tàm obscuris verbis tantum loqui, quia non intelligeres. Respondit Ignetus. Ego vsque nunc responsionem à vobis habere non potui de aliquibus, quæ vobis opposui, vnde si ita esset vt asseritis, fecissetis responsionem, sed quia superati estis, ideo contradicere non potestis, dum veritati consentire uellitis: quare nihil credo de toto eo quod dixistis, & uobis dedecus est, quòd ab homine simplici, & Mercatore superemini & vincamini, videte quid faceretis, si hic esset aliquis Sapiens Scriptu-

rarum? Dixerunt Iudæi, pro verbis tuis non remouetur ueritas de hoc, quod fuit: responde ad hoc, quod tibi opposuimus, scies postea si superati, aut uicti erimus. Respondit Ignetus, si uobis monstrauero; confiteri uos faciam, & tàm apertè quomodo monstratur lapis, seu baculus in manu alicuius, uocabitis uos uictos, & baptizabimini? Dixerunt Iudæi, si hoc nobis monstrare poteris, illico baptizabimur. Dixit Ignetus: unum uolo faciatis, quod tàm Iudæi, quàm Christiani, & Saraceni facere possunt, sine alicuius contradictione legis. Dixerunt Iudæi, quid facere debemus? Respondit Ignetus. Orationem hanc, uidelicet.
1 Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, Deus qui creasti omnia uisibilia, & inuisibilia, & cui omnia subiecta sunt, homines, & iumenta, uolucres Cœli, & pisces Maris, te Deum, & Dominum nostrum deprecamur, ut nobis sanctam gratiam tuam donare digneris, ut uiam ueritatis, & salutis cognoscamus. Et unus ex Iudæis dixit; sancta, & iusta oratio est, & omnes alij hoc dixerunt. Dixit Magister maior: hanc orationem nunquam faciemus, quia uideretur animus meus de lege mea dubitare, ego enim non dubito sed certus

certus sum. Dixit Ignetus; & si ego uobis monstrauero meliorem uiam, & in manibus uestris ponam quid quæritis? cur non accipitis ut frustra ultra non laboretis; Dixit Iudæus, hæc uerba tollent diem: Melius est quòd responsionem nobis facias, & quòd facias nos baptizari, & eris patrinus noster. Respondit Ignetus, & ego monstrabo, & responsionem quam quæritis uobis faciam, sed benè scio, non uos obseruaturos quod promisistis, sicut fecit hic Rabi de eo, quod in Logiam nostram promisit, præsentibus multis de fonte Hierusalem.

Vnde videamus ò Iudæi. Iacob Patriarcha noster dixit; Non auferetur sceptrum à Iuda, nec dux de femoribus eius, donec veniat qui mittendus est, ipse erit expectatio gentium. Videtur ne vobis, quòd hic apertè demonstret aduentum Messię, ostendite mihi Sceptrum seu Ducem, 2
quòd habetis, seu habueritis à Christi tempore citrà, videlicet Passionis eius? Dxerunt Iudæi. Cur non venit quando stetimus 70. annis in captiuitate Babiloniæ, quoniam tunc, & sceptrum, & Ducatum habuimus? Respondit Ignetus ita habebatis tũc sed non habetis nunc, quia plures Prophetæ erant, qui verbum Dei

quotidie vaticinabantur, & postea plures fuerũt vsq; ad tempus Christi sed à tẽporis Christi citrà, nullus Propheta visus, seu auditus fuit. Dixit Rabi Iudæus, dic nobis, cur ita benè hic nõ intelligis, Iuda pro confesso, sicut in prophetia Hieremiæ, & vbi dicit, in diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter; Tu mihi dixisti in Naui ad portum, primùm quòd Iuda intelligebatur in lingua mea confessus, quod verum est, quare ergo hìc non ita bene intelligitur Iuda pro confesso? Respondit Ignetus, si vis pro confesso, sit; ita vos scitis quòd in tempore illo, nemo Deum Cœli confitebatur nisi Iudæi soli, pro quo ad tuam rationem uictus es. Sed ad ueritatem dicendam Iacob de Iuda filio suo, & semine eius locutus fuit prophetando sicut scriptum est in Libro Genesis; & hoc negare non potestis, iterum dixit Ignetus, Moyses autem Legislator dixit: Prophetam excitabit vobis Dominus Deus de fratribus vestris, omnis ânima, quæ non audierit Prophetam illum exterminabitur de populo suo; Dauid autem dixit: Filius meus es tu, ego hodie genui te; & scire debetis, quòd ideo dixit Dauid, ego hodie genui te, quia Deus tempus non habet, nec præsens, nec præteritum,

nec

nec futurum, quia sine principio, & sine fine est; & qui non habet principium nec finem, tempus non habere dicitur. Dixerunt Iudæi, totum hoc verum est, sed quando Messias veniet recuperabimus hoc totum quod amisimus? Ignetus respondit, & ego monstrabo uobis diem nominatim, & ad diem, & tempus veniet sicut Propheta Daniel dixit, quando orationi cessauit reuelare quam ab Angelo recepit, quoniam vos scitis quòd Daniel orauit ad Dominum, si amplius misertus esset de Ciuitate Sancta sua Ierusalem, & de populo suo; Angelus Domini annunciauit dicens; Septuaginta hæbdomadæ abbreuiatæ sunt super populũ tuum, & super vrbem Sanctam tuam, & consumetur præuaricator, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur Iustitia sempiterna, & impleatur uisio, & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum; scitote ergo, & animaduertite ab exitu sermonis, ut iterum ædificaret Hierusalem usque ad Christum Ducem hebdomadas septem, & hebdomadæ 63. erunt, Rursum, ædificabitur platea, & muri in angustia temporum, & post hebdomadas 62. occidetur Christus, & non erit eius popolus, qui eum negaturus est, ciuita-

tem, & Sanctuarium dissipauit populus cum Duce uenturo, & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio: confirmabit autem pactis multis hebdomada vna, & in dimidio hebdomadæ deficiet hostia, & sacrificium, & in templo erit desolatio. Quid uobis uidetur ò Iudęi? intellexistis hæc omnia? videtur uobis quòd apertè Daniel demonstret diem ac tempus Aduētus Messię qui dicitur Christus, & Passionis eius? Dixerunt Iudæi, hæbdomadas istas quomodo, intelligis tu? Respondit Ignetus, sicut, & uos, quia unaquæque hebdomada septem annorum fuit, & inter me, & uos de hoc non est quæstio. Iudæi dixerunt, ita fuit; Quomodo ergo tu hoc intelligis in Messia? Ignetus Respondit: quando Daniel hanc visionem ab Angelo recepit, iam steterant Iudæi per duas hebdomadas in captiuitate, quia ab acceptione Hierusalem vsque ad annum primum Darij fuerunt anni 14. & vos hoc scitis, quia Nabuchdonosor anno primo sui Imperij destruxit Hierusalem, & anno secundo vidit somnium arborum, & anno tertio fęnum commedere incepit, & per annos septem fœnum commedit, & cum feris fuit habitatio eius, & in fine temporum in Regno suo sublimatus.

tus fuit, & successit Baldassar, & ab anno primo Darij, vidit Daniel visionem, & sic fuerunt completæ Hebdomadæ duæ, videlicet anni 14. estne uerum hoc? Dixerunt Iudæi, verum est totum, & hoc Propheta apertè demonstrat: & iterum Ignetus dixit: & à tempore visionis illius vsque in tempus Ananiæ, & Esdræ ædificationis Hierusalem fuerunt hæbdomadæ octo, scilicet anni 56. Ita est dixerunt Iudæi. Iterum dixit Ignetus, & qui tollit hebdomadas 8. de 70. quot remanent? Dixerunt Iudæi omnes 62. Dixitque Ignetus, ergo bene impletum est quod dixit Propheta, vnde uolo mihi dicatis, & videatis in Libris uestris, si à tempore ædificationis Hierusalem vsque ad tempus Passionis Christi fuerũt hebdomadæ 62. uidelicet Anni 434. hoc negare non potestis. Tunc Iudæi inter eos hæbraicè loquentes quæsiuerunt rationem temporum, & annorum numerum, & inuenerunt verum esse dicentes, negari non potest. Dixit Ignetus, si ergo uerum est, qui non credit in Iesu Christo non erit de eius populo, sicut Propheta dixit, & non erit eius populus qui eum negaturus est. Dixerunt Iudæi: Tu verò quomodo intelligis hoc, qui eum negaturus est? Respondit Ignetus: Pro-

 phe-

pheta dixit quòd ab ædificatione Hierusalem vsque ad Christum Ducem 62. erunt hebdomadæ, & occidetur Christus, & non erit eius Populus qui eum negaturus est; Si ergo tempus completum fuit, & Christus occisus fuit, in hoc potestis intelligere Christum, & diem, quoniam expressè, & nominatim Propheta narrat; vnde quod quæritis inuenistis, præparate, vos ad Baptismum. Dixerunt Iudæi, non dicit Propheta, occidetur Christus, sed truncabitur. Respondit Ignetus: quid ad nos? qui truncatur occiditur. Dixerunt Iudæi, Non dicit de persona Messiæ, sed de templo, quod fuit truncatum, & destructum à Romanis. Respondit Ignetus: quomodo dixit Propheta, non erit eius populus, qui eum negaturus est; quomodo ausi estis dicere de templo? Nonne dixit ungatur Sanctus Sanctorum? Et quando vnquam unctum fuit templum? templum verò fuit opus manufactum ex lapidibus, lignis, & alijs diuersis rebus, & destructum; parietes ergo, & ligna vultis facere, Sanctus Sanctorum? Quis est Sanctus Sanctorum nisi Deus; & adhuc dico vobis, nonne habetis] pronomina Masculini, fœminini, & neutrius generis, sicut & nos? Responderunt Iudei, ita est.

Igne-

Ignetus dixit: Templum est generis neutrius, & Propheta loquitur in Masculino, & debetis scire, & indubitanter credere quòd de Messia, qui dicitur Christus locutus fuit Propheta, & in hoc uicti estis, & superati, & confessi fuistis, & hoc negare non potestis, & tempus illud transactum iamdiù est de annis. 1671. quod hoc debuit fuisse, & fuit sine dubio, & non haberetis inde aliam rationem, nisi quòd transactum sit tempus, & scire debetis, & cognoscere, ac sine dubitatione aliqua intelligere Christum Messiam venisse; & tunc Iudæi mirabiliter stupefacti confusi steterunt, & inter se hæbraicè loquentes cogitauerunt quid respondere possent.

INTERLOCVTIO.

EX hucusque dictis non parum luminis attulisse cordibus vestris
4 veritatem Dei filiam cognosco, sed cùm operibus Dei nullam fidem adhibeatis, nil mirum si veritatem expellatis, qui Filium Dei ipsius negatis. Christus veritas appellatur, vt Dauid ostendit, Veritas de terra orta est, & Iustitia de Cœlo prospexit; terra dedit fructum suum, idest: Iusti-

tia

tia Dei voluit de terra veritatem oriri. Liberi Arbitrij Iudex in vobis adhæret malo; Tentatione æterna malorum Pater, qui Diabolus est, vos torquet: Cui resistere non potestis; malitia vestra vos succumbere facit, & qui ad instar Luciferi in pœnam audaciæ dispersi vagamini, sub Principe tenebrarum cæci ambulatis, vt veritatem Dei vestri non perspiciatis, seditionem ergo perpetuis temporibus faciet peccatum, vestrum vt serui efficiamini, qui Principem habere Christum vos pudet. Nolite tentationi parere falsam Doctrinam sectantes, quia domesticis hostibus vestris morte moriemini; Habetis Christianæ Fidei Arma quibus hostes expugnetis. Vnus est Magister vester Christus; Rex Regum, & Dominus dominantium; Hunc sequamini, vt cum Iob dicere possitis, sana Domine animam meam quia peccaui tibi, & cum Dauid: Dominus illuminatio mea, & salus mea quem timebo? &c. Ac vt meliùs confirmemini, audite quæ sequuntur, & veritatem de veritate percipite.

CAP.

CAP. V.

De vera expositione Psalmi Miserere mei Deus.

Notab. Christus Redemptor Mundi nu. 1. De Baptismo num. 2. Pax Dei num. 3. Trinitas nu. 4. sensus Dauid de Captiuitate nu. 5. Captiuitas prima num. 6. Captiuitas secunda cum maledictione num. 7. variè opiniones sed finis vnus. numer 8. Reedificatio Hierusalem quid significet. numer 9. Quale requirat Deus sacrificium. num. 10. Quid sit imponere super altare vitulos num. 11. Quid sit veritas num. 12.

HAbito consilio Iudæi, vt Ignetii rationibus resistere possent, dixerunt: Nos non habemus Danielem Prophetam, licet in numero Prophetarum sit; non fuit Propheta, sed visionum interpretator; & dixit eis Ignetus, nunc verè video quòd Sanctuarium Samaritani estis, & sicut victi loquimini, nam blasphemia magna, est hoc quod dixistis: Danielem non esse Prophetam, & vultis mendacem facere Angelum Dei; vnum autem de vobis video &

cognoſco, quòd vos benè cognoſcitis Meſſiam veniſſe, videlicet Dominum Noſtrum Ieſum Chriſtum, qui eſt Saluator omnium in ſe ſperan-
1 tium, & qui humanum genus redemit ſuo Sanguine; & de hoc teſtatur Dauid dicens. In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum, redemiſti me Domine Deus veritatis; & alibi idem Dauid dicit: Verumtamen Deus redimet animam meam de manu Inferni cùm acceperit; Similiter Dauid Paſſionem Chriſti apertè oſtendit, ſicut clarè Sanctus Euangeliſta Matthæus dicit in 21. paſſu, qui incipit hebraicè Ely Ely, Lamaſabatani, & latinè ſcriptum ſignificat, Deus Deus meus reſpice in me, cur me dereliquiſti? & in prædicto Pſalmo inuenietis ſicut mouentes capita blaſphemabant eum, & ſicut manus eius, & pedes eius foſſi fuerunt, & veſtimenta diuiſa, & aqua effluxit, & cætera alia, quæ in Chriſto impleta ſunt; Dixerunt Iudæi: vbi inueniſti quod Meſſias debuit baptizari? Reſpondit Ignetus, in Dauid, cùm inquit Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiam tuam; quia in hoc Pſalmo omnem humilitatem inuenietis; & orando
2 Dauid prophetauit Baptiſmum; Dixerunt Iudæi: hoc non cognoſcimus

mus; Dixit Ignetus: ego faciam vos cognoſcere; quoniam Dauid dixit: Aſperges me Domine Hyſſopo, & mundabor lauabis me, & ſuper niuem dealbabor; dixerunt Iudæi: incipe à capite Pſalmi, placet mihi dixit Ignetus, Dauid orauit dicens: Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiam tuam, & ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam; & quomodo voluit deleri iniquitatem, ſeu peccatum primum Patris Adę in Baptiſmo patet in ſequenti. Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me; Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco, & peccatum meum contrà me eſt ſemper. Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci, vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris; ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me Mater mea. Videte ò Iudei, quòd apertè demonſtrat Baptiſmum, & quòd non poteſt liberari niſi in lauacro, & oſtendit peccatum Patris Adæ in eo, quod dicit, Tibi ſoli peccaui, quia loquitur in tertia perſona, & peccatum Matris, concepit me Mater mea, & in ſubſequenti mirabiliter baptiſmum oſtendit dicens; ecce enim veritatem

dile-

dilexisti, incerta, & occulta Sapientiæ tuæ manifestasti mihi; quia tunc benè erat incertus, & occultus Baptismus, & Dauid ipsum cognouit, concedente Spiritusancto, & dixit Asperges me Domine Hyssopo, & mundabor, lauabis me, & super niuem dealbabor. Presbiter aqua baptizat in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Messias autem dictus Christus Baptizat Spiritu Sancto, & de hoc Sanctus Ioannes Baptista testatur dicens; ego quidem baptizo vos aqua, veniet post me qui prior me factus est, & baptizabit vos Spiritu Sancto, & Dauid subsequendo dicit: Auditui meo dabis gaudium, & lætitiam, & exultabunt ossa humiliata, Auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele, In hoc intelligere, & cognoscere debetis quòd pro lauacro illo sacro Messiæ animæ Sanctorum Patriarcharum, & Prophetarum, omniumque aliorum Sanctorum virorum, & iustorum, quæ à cœlesti gloria alienatæ erant, propter peccatum Adæ, exultauerunt baptizato Christo; & ideo sicut exultabunt ossa humiliata; quoniam ex tunc cognouerunt, quòd appropinquauit Redemptio; Auerte faciem tuam à peccatis meis. & omnes iniquitates meas dele;

Tunc

Tunc discordium quod erat inter humanum genus, & Deum Patrem propter peccatum Adæ remissum fuit. Christus autem Dei Filius fecit hanc pacem moriendo in Cruce, & in natiuitate eius Angeli hominibus annunciauerunt dicentes, Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Dixerunt Iudæi; Nos tibi diximus quòd non loquaris de nouo Testamento. Dixit Ignetus. Ego non loquor de nouo testamento; nisi in ostendendo Prophetarum impletionem, sicut prædixi vobis. Iudæi dixerunt: sequere Psalmum, & videbis quomodo tibi erit, & si cuncta quæ dixisti ad nihilum reuertentur, quia omnia, quæ Prophetæ locuti fuerunt opportet quòd impleantur, & si aliquid deficit, quod non impletum sit, non venit Messias. Respondit Ignetus: omnia impleta sunt, quæ in Christo impleri debent, & quæ non sunt obliuioni tradita; volo vobis
loqui de Pace quam Angeli annun- 3
ciauerunt hominibus; Audite Dauid in Psalmo qui incipit Benedixisti Domine terram tuam; quia totus ille Psalmus de Christo, & de Aduentu eius loquitur, & alibi. Ostende nobis Domine misericordiam tuam,

& salutare tuum da nobis; & quid est salutare Dei, nisi Iesus Christus filius Dei? de quo Dauid subdendo dixit: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super Sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor; Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius, &c.

Quid uobis ò Iudæi videtur, ecce testificatio pacis, & in ueteri testamento, & ideo dixit, in plebem suam, quia cùm audiuit, prout dixi vobis in Isaia, & populus meus non intellexit. Dixerunt Iudæi; Non te excuses, nec postponas hoc, quod incepisti de Dauid, quoniam iam cognoscis quòd contra te loquitur, & ideò alias quæris scripturas. Respondit Ignetus: vobis accidit sicut Vrso, qui gladium ad se trahit, & in suo corpore mittit, quia ea, quæ creditis contra me esse, contra vos sunt; sicut de peccatis hodie, & alia die dicitis; & ideo audite quòd contra vos est, siue ad terrorem vestrum. Quidnam significat, Cor mundum crea in me, Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis. Nè proicias me à facie tua, & spiritum Sanctum tuum ne auferas à me; Redde mihi lætitiā salutaris tui, & spiritu principali confirma me? videtur ne uobis ò Iudæi

hoc

hoc benè in Christo fuisse impletum quia dicit, cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis? & quæ est renouatio spiritus recti nisi parcere peccatis? quoniam Adam sine peccato creatus fuit, & suasione Diaboli peccauit, ex quo, vt uobis dixi totum humanum genus à gloria Dei alienatus erat; & potestis intelligere quòd spiritus rectus innouatus fuit in visceribus eius, quoniam Beata Virgo Maria concepit, & peperit Filium Dei Iesum Christum, nam virgo illa benedicta de semine Dauid fuit, & postea dicit Dauid, ne proicias me à facie tua, & spiritum Sanctum tuum ne auferas à me. In hoc intelligitur. Dauid rogasse Deum vt non proiciatur ab eo; sed quòd ei promisit Deus, detur ei, quando ad eum dixit. Filius meus es tu, & de Fructu ventris tui ponam super sedem meam; sicut iam hodie dixi uobis; hoc in loco intelligitur, quòd sicut primus Parens in Paradiso, & in requie positus fuit, ita Dauid, & qui erant uenturi iusti post eum, haberent gloriam, quam amiserat Adam, in eo, quòd dicit, & spiritu principali confirma me, idest à Domino nostro Iesu Christo, qui est lætitia iustorum. Sufficiunt ne vobis hæc, an quæritis plura audire, ò Iudæi?

Di-

Dixerunt Iudæi, lege, & sequere, uidebis quid inuenies. Ignetus respondit, ego inuenio, quòd Dauid dicit docebo iniquos uias tuas & impij ad te conuertentur. Certé quò plus lego, eò plus contra vos est, quia inuenio, quòd impij, & Samaritani, Publicani, & peccatores, ac Gentiles conuersi sunt in tempore Christi, & etiam post tēpus Christi vsque nunc, & in hoc veré impletum est, & docebo iniquos uias tuas, & impij ad te conuertentur. Libera me de Sanguinibus Deus Deus salutis meæ, & exultabit lingua mea iustitiam tuam, in hoc loco apertè cognoscere, ac intelligere potestis (si duritia à cordibus vestris remouetur) Patrem, & Filium in eo, quód dixit, Semel locutus est Deus Deus; duo hæc audiui, quia pietas Dei est, & tibi Domine misericordia, quia tu
4 reddes vnicuique secundùm opera sua, hìc in persona Patris loquitur Dauid, in tertia persona, quando dicit pietas Dei est; & in persona Filij, & Spiritus Sancti quia tu reddes unicuique secundùm opera sua. Certè certè si oculos aperire vultis, nunc intelligere debetis veritatem in Trinitate, vt alibi dicit Dauid: Dixit Dominus Domino meo sede à Dextris meis, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum; cui nam lo-

loquitur Deus, quando ait dixit Dominus Domino meo? Responderunt Iudæi: in hunc Psalmum psallebant Sacerdotes in Domo Domini de Rege Dauid, dicentes quòd Deus dixerat ad Dauid, & appellabat eum Dominum. Ignetus dixit. Miror de uobis sapientibus, qui estis ad tantam dementiam, & stultitiam deuoluti; quoniam Dauid ipse fecit psalmum, & non Sacerdotes, nec Dauid sedet à dextris Dei, & si de Dauid dixissent Sacerdotes, ipsi dixissent, dixit Dominus Domino meo; & etiam Dauid apertè demonstrat de Filio, quãdo dixit, in splendoribus Sanctorum ex vtero ante Luciferum genui te. Dixerunt Iudæi, Hoc non est, lege, & inuenies. Respondit Ignetus: & dixit, virgam uirtutis tuæ emittet Dominus, ex Syon in splendoribus Sanctorum ex utero ante Luciferum genui te; Dixerunt Iudæi: hoc dicitis vos Christiani, sed in Libris nostris non inuenies, genui te. Respondit Ignetus: quomodo ergo dicit Dauid Tecum principium? an vultis dicere quod Dauid fuerit à principio in splendoribus Sanctorum? ò Iudæi ne tardetis ad conuersionem, & non vos ipsi decipiatis, & alios, qui ad doctrinam vestram stant, quia in aliquo non potestis contradicere, Mes-

siam

ſiam veniſſe. Dixerunt Iudæi. Reuertere ad hoc quod incepimus de Dauid, & non habeas excuſationem in his uerbis, quia opportet te uenire ad veritatem, videmus enim te libenter fugere, & ſequeſtrari ab eis, quæ tibi contraria ſunt; Reſpondit Ignetus: vtinam ſic poſſet fieri, quòd ſcirem fugere, & ſequeſtrare me ab eis, quæ mihi contraria eſſe poſſent, magnam gratiam haberem à Deo, ſi hoc ſcirem facere; Dauid autem hanc gratiam non habuit. Dixerunt Iudæi: non tibi dicimus de hoc, ſed de pſalmo quem incepiſti de Baptiſmo. Dixit Ignetus: & quid ſuper hoc dicere vultis? Dixerunt Iudæi: lege vltra, & inuenies quæ ſequuntur, & de ore tuo te opportet dicere, & ipſum iudicare. Ignetus dixit: placeret mihi uos confiteri veritatem, ſicut ego confiteor, quia adhuc me non inueniſtis contradicere veritati, vt vos facitis, legam ergo vſq; ad finem pſalmi, ne poſſitis me in aliquo reprehendere, ſequitur Dauid: Domine labia mea aperies, & os meũ annunciabit laudem tuam, quoniam ſi voluiſſes Sacrificium, dediſſem vtique, holocauſtis non delectaberis; Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies, Benigne fac Domine

mine in bona voluntate tua Syon, vt ædificentur Muri Hierusalem; Tunc acceptabis sacrificium Iustitiæ oblationes, & holocausta, tunc imponent super altare tuum vitulos. Gratias agimus Deo dixerunt Iudæi, te ipsum iudicasti. Respondit Ignetus. In quo me iudicaui? non me sed vos iudicaui; Monstrate mihi Iudicium quod vos inuoluistis; in oculo alieno vos cognoscitis festucam, in vestris autem trabem non videtis? Dixerunt Iudæi, nonne hic dicit Dauid, & ædificentur muri Hierusalem, & imponent super altare tuum vitulos? ecce sunt cassa omnia, quæ dixisti, & in nihilo reuersa ad unum tantùm uerbum; tunc exultantibus Iudæis maximè, cæperunt ridere magno risu dicentes; Responde, Responde nobis. Ignetus respondit: video vos ridere,& nihil adhuc opposuistis mihi,in quo respondere vobis debeam: Dixerunt Iudæi: Dic nobis si tibi videtur quòd muri Hierusalem reædificari debeant, & vituli poni super altare Domini? Respondit Ignetus, & propter hoc cecidistis in tantam exultationem, & risum? risus vester conuertetur in fletum, si veritati contradicitis, sed si veritatem confessi eritis benè erit vobis risus, & gaudium. Volo mihi dicatis si Da-

uid fuit ante Nabuchdonofor, vel
5 poftea? Dixerunt Iudæi: antea fuit.
Ignet s ait, fi velimus temporaliter
accipere dicta, hæc adimpleta fue-
runt in ædificatione Efdræ, & Ana-
niæ; fed Dauid hoc loco non facit
mentionem de captiuitate illa, ne-
que de ifta, quia benè oftendam
vobis, vbi loquitur Dauid de capti-
uitate illa; & non de ifta, de Capti-
uitate illa autem loquitur in Pfalmo,
qui incipit, Confitemini Domino,
quoniam bonus, quoniam in fæcu-
lum mifericordia eius; fed quia ni-
mis longum effet fuper eo loqui, vi-
6 deamus id, quod pro nobis eft, di-
cit enim Dauid. Immolauerunt fi-
lios fuos, & filias fuas Demonijs, &
effuderunt fanguinem innocentem
filiorum fuorum, & filiarum fuarum,
quàs facrificauerunt ftultis Cha-
naam, & interfecta eft terra in fan-
guinibus, & condemnatio eorum
eft in operibus, & fornicati funt in
adinuentionibus fuis, & abhomina-
tus eft hæreditatem fuam, & tradi-
dit eos in manu gentium, & domi-
nati funt eorum qui oderunt eos, &
tribulauerunt eos inimici eorum; &
humiliati funt fub manibus eorum,
& fæpè liberauit eos, ipfi autem
exaltauerunt eum in confilio fuo, &
humiliati funt in iniquitatibus fuis,
cùm

cùm tribularentur, & exaudiuit orationem eorum, & memor fuit in sæculum testamenti sui, & pœnituit eum secundùm multitudinem misericordiæ suæ, & dedit eos in medio in conspectu omnium, qui cæperant eos. Saluos nos fac Domine Deus noster, & congrega nos de nationibus, vt confiteamur nomini sancto tuo; & gloriemur in laude tua. Benedictus Dominus Deus Isral à sæculo, & vsque in sæculum, & dicet omnis populus, fiat, fiat. Hoc ò Iudæi apertè demonstrat captiuitatem illã propter Idola, quæ adorauistis, & postea ostendit misericordiam, & restaurationem, & ad hoc penitus contradicere non potestis. De captiuitate verò ista maledicendo vos loquitur in psalmo qui incipit: Deus laudem meam ne tacueris, quoniam os peccatoris, & dolosi super me apertum est, locuti sunt aduersus me lingua dolosa, & sermonibus odij 7 circundederunt me, & expugnauerunt me gratis pro eo vt me diligerent detrahebant mihi, ego autem orabam; & posuerunt aduersum mè mala pro bonis, & odium pro dilectione mea. Constitue super eum peccatorem, & Diabolus stet à dextris eius. Cùm iudicatur exeat condemnatus, & oratio eius fiat in pec-

catum, fiant dies eius pauci, & episcopatum eius accipiat alter. Quid ergo vobis videtur ò Iudæi? totum hoc impletur in vobis, & contra vos, & peccata patrum vestrorum loquitur Dauid in his quæ dixi vobis, & maximè ac maximè in his quæ sequuntur, & sicut prædixi vobis de Isaia, quando dicit. Cùm extenderitis manus vestras auertam oculos meos à vobis, & cùm multiplicaueritis orationem non exaudiam, & Dauid dicit. Oratio vestra fiat in peccato. O quale gaudium haberetis, si sequi velletis veritatem. Vultis ne aliquid contradicere ad hæc, quæ dixi vobis, & dico, an vultis plura audire, quæ contra vos sunt, & contra filios vestros, qui in incredulitate, & perfidia permanebunt? audite quæ sequuntur. Dixerunt Iudæi bonus prædicator esses quia benè scires ponere verba, & deaurare ea; sed per Deum dic nobis si fuisti Frater minor, vel Prædicator, vel si Clericus es, cum tali robore nobis locutus fueris? Respondit Ignetus, nec Clericus sum, neque fui, nec alicuius Religionis, immò mercator sum, sed habere quæstionem didici cum Iudæis, & ob gratiam Dei, & Messiæ Domini Nostri Iesu Christi sæpè locutus fui de Lege mea cum magno fructu, &

dico

dico vobis quòd in tempore meo conflictũ habui cum Iudęis permultis, præcipuè in Alexandria Egypti cum illo Angelo Iudæo, quem Iudæi Desiria vocabant, qui maximus doctor est inter Iudæos. Dixerunt Iudæi: cum illo locutus fuisti? quid quęso dixit tibi de nobis? Ignetus Respondit; Tantum dixit mihi, quòd si essem incredulus, siue hæreticus in fide Christi, verba sua, & vestrorum, ac aliorum Iudæorũ cũ quibus locutus fui facerent me credulum, & fide- 8
lem; quia quod vnus dicit alter negat, sicut inter vos hodie vidi, & audiui. Dixerunt Iudæi, Ita faciunt etiam Prædicatores vestri, quòd si aliquis ei dixerit aliquam orationem, respondent ei varijs sermonibus, & vnusquisque loquitur ad suam opinionem, & illud similiter faciunt omnes Sapientes; quoniam graue esset, quòd omnes doctores essent vnius opinionis. Ignetus respondit. Fratres Prædicatores, & Doctores nostri in casu negationis seu alicuius alterius similitudinis secundùm suam opinionem vnusquisque loquitur, & iudicat; de Christo autem, & de Lege vno ore omnes loquuntur. Dixerunt Iudæi: Nos dicimus quòd Sanctus Augustinus glossauit Bibliam, & Sanctus Gregorius, Sanctus Hieronymus, ac

Sanctus Ambroſius quos vos Sanctos facitis, ipſi non vno ore locuti ſunt. Reſpondit Ignetus; Si iſti Sancti viri quos vos dicitis aliquid expoſuerunt ad correctionem noſtram dixerunt, ſed omnia, quæ de Chriſto ſunt vno ore loquuntur. Inter nos Chriſtianos, & vos Iudęos non eſt diſſenſio, niſi de Meſſia, quem nos dicimus veniſſe, & vos dicitis venire debere; Nos verò & vos ſicut vnum Deum adoramus Creatorem Cęli, & terræ. Reſ-
2 pondete mihi, creditiſne quod aliquis bonus Chriſtianus, qui legaliter, & fideliter viuat ſecundùm Legem noſtram condemnetur? Reſponderunt Iudæi: certè non; Sed dic nobis intentionem tuam de eo, quod tibi diximus an muri Hieruſalem debeant reædificari ſicut Dauid dixit, & vitulis poni ſuper altare? Reſpondit
9 Ignetus: in lingua veſtra hæbraica Hieruſalem viſio pacis interpretatur eſt ne veritas? Dixerunt Iudæi, pro firmo habemus Hieruſalem tantùm ſonare viſio pacis. Ignetus reſpondit, in hoc loco Dauid ponit Hieruſalem pro uiſione pacis, quia ædificata fuit pax quando Ieſus Chriſtus natus fuit; & ſcire debetis quòd muri pro fortitudine fuerunt, & pro ſecuritate, ita omnis Chriſti fidelis ædificat muros Hieruſalem, & pacem æternam

nam habet cum Christo,& Deum videt: Hoc Isaias testatur dicens. Et pacis eius non erit finis, & Ecclesia Sancta meritò Hierusalem dicitur quoniam annunciatrix pacis est, & muri eius fuerunt, & sunt Sancti Patres, Doctores, & alij qui semper annunciauerunt pacem in populo, & Sancti Apostoli, quibus à Domino nostro Iesu Christo dictum fuit, hoc est pręceptum meum, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos;& alibi: pacem meam do vobis, non quomodò Mundus dat ego do vobis; & semper eius doctrina fuit pacis, quia etiam præcepit,& pro persequentibus orari; & verè visio pacis est Sancta Ecclesia quę ad Missas solemnes dat populo pacem. Dixerunt Iudei; De vitulis qui ponuntur super altare quomodo intelligis? Respondit Ignetus. Quid resonat Vitulus in lingua hæbraica. Dixerunt Iudæi, filium an ædum, siue Agnum, siue omne animal immaculatum. Dixit Ignetus bene dixistis de eo quod dixistis immaculatū sed de ædo, & Agno vel Filio vacæ non bene dixistis, quia filius vacæ vocatur Vitulus; sed in lingua vestra, Vitulus Sacrificium immaculatum & puritatis interpetratur. Dixerunt Iudęi; tu vis nos docere in hębraico, & credis melius nobis hæbraicam

linguam ſcire? nobis hoc impoſſibile videtur. Dixit Ignetus, & quales vos reputabitis ſi monſtrauero vobis & quod vobis dico confiteri uos faciam ſine aliqua contradictione? Videamus ò Iudęi; Dauid ipſe dixit. Sacrificium Deo Spiritus contribulatus, cor cōtritum, & humiliatum Deus non deſpicies; quia ſi homo quotidie ieiunaret, & vniuerſa quæ poſſidet pauperibus erogaret, omniaque opera Sanctitatis faceret, nihil prodeſſet ei, niſi ex corde puro, & nitido hoc faceret, & quidē Propheta de hoc valdè benè dixit: Si mens, & cor non orat, in vanum lingua laborat: & Dauid appoſuit Hyſſopum cum acqua Sancta in Baptiſmo quando dixit Aſperges me hyſſopo, & mundabor, lauabis me, & ſuper niuē dealbabor; & ideo appoſuit, & miſcuit herbā illam cum aqua Sancta, quoniam vtilis erat mixtio illa, & tu magiſter qui medicus es hoc ſcire debes, quòd Hyſſopus pulmonem purgat, & pulmo cor cuſtodit, ideoque opportet quòd per hoc tanquam aurum conſeruet, & purum ita cuſtodiat, & nitidum quod aliquid labefacere nequeat; Et ideo omnes, qui ſacrum Baptiſmum accipiunt pura mente, tàm puri, & nitidi remanent, & dealbantur ſuper niuem, & aliter Baptiſmus non pro-

deſt, niſi accipiatur puro corde, & pura mente ſicut antea dixit Dauid. Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium, dediſſem vtique, holocauſtis non delectaberis; videre poteſtis apertè quòd Deus non delectatur holocauſtis veſtris, neque veſtris ſacrificijs, & de hoc Prophetæ quàm plures locuti ſunt, & Dauid alibi dicit; ſacrificium & oblationem noluiſti, aures autem perfeciſti mihi; holocauſtum, & pro peccato non poſtulaſti, vnde non poſtulat Deus holocauſta, ſed corda vera hominum, perfecta, & pura requirit, nam Dauid dicit: Tunc acceptabis ſacrificium Iuſtitiæ, oblationes, & holocauſta, tunc imponent ſuper altare tuum vitulos: Omnes enim, qui iuſtè uiuunt, & in Iuſtitia perſeuerant uſque in finem, uitulos ſuper altare Domini ponunt, quoniam orationes iuſtorum penetrant Cœlos, & offerunt Deo uitulos, ideſt puritatis ſacrificium, & in vulgari ueſtro hæbraico ueſthal sacrificium Dei, & puritatis reſonat. Reſpondete mihi ſi ita eſt: Dixit unus ex Iudæis uidelicet Rabi; Non eſt ſic & negauit; Dixit Ignetus, & tu Magiſter quid dicis? Reſpondit Magiſter: Certè uerum eſt, & hoc negare non poſſumus. Dixit Rabi, ſi uerum eſt uicti ſumus; & hoc dicendo ſurrexe-

 runt.

runt. Vocauit autem Ignetus ad se illum Rabi, & dixit ei pręsente Magistro. Ego monstrare uolo tibi an uitulus puritatis sacrificium resonet. Audi Olseam Prophetam in ultimo Capitulo dicentem; Conuertere Israel ad Dominum Deum tuum, quoniam corruisti in iniquitate tua. Tollite uobiscum uerba, & conuertimini ad Dominum, & reddimus uitulos labiorum uestrorum. Responde mihi Rabi, quomodo reddun tur uituli labij hominis? cùm Propheta
11 apertè dixerit; Tollite uerba; uerba conuersionis, & orationis puri cordis sunt Vituli, idest sacrificium puritatis placabile, & hoc uerum est, & nemo contradicere potest, nec tu ipse Rabi. Respondit Rabi, & dixit: multum gaudeo de eo, quod locutus es. Alius quidem Magister maior dixit. In ueritate omninò deuicti sumus: ego quando tibi placuerit tecum loquar libenter, & ueniam quòcumque uolueris, sed eamus ad locum ubi tanta gens accedere non possit, & simus quatuor uel sex tantùm, & statuerunt in primo sequenti festo adesse in quodam uiridario unusquisque cum libris suis. Ignetus dixit: Magi-
12 stro maiori, per Deum dicatis, quid est ueritas? Respondit Magister maior: ueritas est quod ille color sit niger,

niger, ideſt albus, & alius rubeus; & quod hæc domus ædificata ſit lapidibus, & lignis. Dixit Ignetus, hoc non eſt ueritas, immò humanitas transitoria quæ mutari poteſt; ueritas mutari, non poteſt. Dixitque Magiſter quid eſt ergo ueritas? Dixit Ignetus, ueritas eſt ſolummodo uerbum Dei, & hæc eſt ueritas ueritatum, & uerbo Dei non poteſt contradici; Dixit Magiſter, per Deum uiuum uerum dixiſti quòd nulla eſt ueritas, niſi uerbum Dei; Dixit Ignetus. Cur ergo dixit Dauid, ueritas de terra orta eſt, & Iuſtitia de Cœlo proſpexit? Reſpondit Iudæus: ſuper Prophetis locutus fuit Dauid. Ignetus dixit, de his non locutus fuit Dauid, quia de uno tantùm in ſingulari loquitur, quoniam ſi dixiſſet de Prophetis in plurali locutus fuiſſet, & dixiſſet; ueritates de terra ortæ ſunt, ſed ipſe locutus fuit in ſingulari tantùm de illo Propheta de quo & Moyſes locutus fuit ſicut nobis dixit, Prophetam excitabit uobis Deus de Fratribus ueſtris: omnis anima quæ non audierit Prophetam illum exterminabitur de populo ſuo: Certè de iſto Propheta Dauid, & omnes Prophetæ locuti fuerunt; & hic eſt Meſſias Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui eſt Saluator omnium in ſe ſperantium; tunc

dixit Iudæus, miror de prudentia tua, & fateor quòd si omnes Clerici, & Fratres Prædicatores simul essent, non possent, neque scirent dicere ea, quæ tu sapienter dixisti, & tamen allegoricè respondisti ad ea, quæ tibi opposita fuerunt, & pro firmo nescio tibi contradicere, neque possum: & sic abierunt Iudæi; loquentes inter se de his quæ audierant, dolentes de eorum iactura, & depressionè:

Auditis verò verbis istis ab alijs Iudæis, & Doctoribus, & quæ dicta fuerunt inter eos; & sicut Iudæi isti denegauerunt Danielem esse Prophetam, & ut superati, & victi discesserant Iudæi ab Igneto; congregauerunt se in Synagogam, & Concilium facientes, statuerunt, & prohibuerunt, ne quisquis alius Iudæorum cum prædicto Igneto de lege conflictum haberet, neque ad aliquem locum scitum, vel statutum iret, & maledixerunt omnes, qui contra hoc statutum facerent, quo finito, nil penitus obseruarunt, nam adesse in sequenti die cum Igneto sibi proposuerunt.

INTERLOCVTIO.

CVr vocationibus Dei non respondetis Fratres Iudæi? Nonne pluribus Sancti Spiritus eius vocibus, & prædicationibus, & Doctorum voluminibus vos suscitauit ipse Misericordiarum Pater, qui vos cognoscere cupit, Filium suum Iesum Christum misisse vt à peccatis Mundum redimeret, & nouæ Paschæ, nouæ legis Animarum Gregem dogma edocentem ad Cęlestia dirigeret? Hoc denique Disputationis Thesauro cur redimi non festinatis? Vocat vos Christus qui pro vobis orauit in Cruce; Nolite erubescere; amplectamini ipsum fidenter, quia brachia eius (quamuis clauis à vobis infixa) hilarè vos recipient, & ad Patrem in Patriam Hierusalem in altis restituent. Dum ergo maiora pro salute vestra in sequentibus audituri estis, disponite corda vestra, & estote parati.

CAP. XI.

Sapientioris Iudæis certamen.

Notab. Tempora, & effectus causæ Captiuitatum Iudaeorum. nu. 1. De Antichristo numer. 2. conuersio Rabi ad Christum. num. 3 stimulus pertinacia iudaeorum. num. 4. Professio fidei in Baptismo. num 5. Fidei fructus n. 6. Robur fidei num. 7.

FActum est autem non post multos dies, quòd quidam Iudæus qui Doctor erat in Synagogis, qui & ipse sapientissimus erat hæbraicè, & latinè, cui nomen erat Astruch Isaias qui venerat illuc cum Sponsa eius Iudæa de genere Dauid non tamen de stirpe Salomonis, qui Astruch quadam die intrauit in Synagogam, & inuenit ibi duos Iudæos legentes in Libris, ipsos anxiè voluentes, & ipsi stupidi, & valdè mesti erant, ac tenebroso vultu, & quid haberent, seu quid quærerent interrogauit, & dixit eis; quid habetis quòd ita tristes estis & tam stupidi? Amisistis quicquam proquo dolere habeatis? quid ergo

tot Libros volutis? qui respondentes dixerunt; Ne cures Domine, tu non gauderes si scires; & dixit eis per Deum quid habetis? dicite mihi, forsitan consilium darem vobis. Responderunt: tale quid habemus, de quo fortè si scires non gaudebit cor tuum immo contristabitur. Dixit eis. De quo posset contristari cor meum? non occultetis, penitus hoc scire volo. Cui responderunt: postquam scire cupis dicemus tibi. Est in Terra ista quidam Mercator Genuensis, cui non possumus in Lege resistere, nec Magister noster Maior; & dixit ipse quòd si possumus ei mostrare Hierusalem reædificandam esse per Iudęos, ipse Iudæus erit, & circumcisionem accipiet. Respondit eis, & propter hoc ita tristes estis? Ego apertè monstrabo ei, & omnibus per Isaiam, Hieremiam, Ezechielem, Zacchariam, & per plures Prophetas, nec non per Dauid; & dixit eis de verbo ad verbum, sicut & Iudæi alij dixerunt Igneto; Et ipsi dixerunt ei: His rationibus resolutionem dedit Ignetus ipse, & nos superauit, dicens quòd de captiuitate Nabuchdonosor locuti fuerunt Prophetæ, & non de præsenti in qua nunc sumus. Nouissimè verò dixit eis Astruch, fecistis ei quæstionem quodnam peccatum fecerit

Hieru-

Hierusalem, proquo stetit per annos 450. in captiuitate Pharaonis? & dixerunt ei: quod non. Tunc dixit eis, venite mecum, & ostendatis mihi ipsum, coram vobis cum vincam. Responderunt ei: Domine prohibitum est in Synagoga, ne quis de Lege habeat cum eo colloquium. Et ideo non audemus venire; Tu autem eum quærere potes, & secum loqui, quia benè ipsum inuenies, & se inueniri permittet, sed pro nostro consilio eum non quæras. Dixit eis. Est ne Clericus homo iste, quem tantùm timetis? Responderunt non est: immò diximus tibi, & dicimus quòd mercator est simplex, sicut cæteri, tamen optimè nouit Legem; & si eum cupis videre, ito ad Logiam Genuensium, & interroga de Igneto Contardo, & statim inuenies eum. Homo Iuuenis est, bellè indutus, capillis castaneis; & facie formosus, ac graui sermone, &c.

Venit ergo ipse Astruch Isaias solus ad Logiam Genuensium, & interrogans de prædicto Igneto ductus fuit extra Ciuitatem, quò ipse Ignetus iuerat cum alijs mercatoribus trausferendi causa post Cœnam, & inuento dixit ei Iudæus, Domine nostri Iudæi te multùm commendant, & si tibi placeret, & graue non esset, vnam

vnam tantùm facerem tibi quæstionem. Respondit Ignetus: Si quæstionem facere vis breuiùs sit, quia serò est; verùm si venire placet in crastino ad Logiam, vel ego veniam quòcumque volueris, non tant m vnam, sed quot lubebit facere poteris; quibus si sciuero, & respondebo. Dixit ei Iudęus; dicas mihi quęso, quodnam peccatum, seu quid commiserat Israel, quando steterunt in captiuitate in Ægypto, & in manibus Pharaonis per annos 450. seu qua de causa Dominus posuit eos in illa seruitute? quoniam quando intrauerunt Ægyptum non fuerunt nisi 7. quando exierunt fuerunt vltra 5100. virorum, exceptis paruulis, & mulieribus? Respondit Ignetus, ego tibi dixi, breuem quæstionem facias, & tu talem fecisti, quæ vno die vix solui potest, tamen de fine quæstionis responsionem tibi faciam, videlicet, quòd Deus non posuit eos in captiuitate, immò de captiuitate eduxit eos; & adhuc vos Iudæi dicitis, & nos Christiani: Deus qui eduxisti populum tuum de terra Ægypti, & de manibus Pharaonis: quo audito Iudæus obstupuit. Iterum dixit Iudæus: Oro te Domine non sit tibi graue, audias quid dicam tibi. Dixerunt alij Merca-

cato-

catores Genuenses: per Deum audiamus eum, & eamus ad sedendum, quia bonum est eum audire; & dixit Iudæus: Domine dicas mihi, quod-
1 nam peccatum fecit Israel, pro quo Dominus dedit eos captiuos in manibus Nabuchdonosor, & ibi steterunt annis 70.? Iterum dixit Iudæus quod peccatum fecit Israel, propter quod Deus dedit Nos captiuos vobis Christianis, & alijs nationibus? In qua captiuitate iam stetimus ex quo Deus venit in Sancta Maria, secundum quod vos Christiani dicitis. Quot anni sunt. Respondit Ignetus? 1671. Item dixit Iudæus: dicas mihi, vbi inuenisti, seu iuueniri potest, quòd semper captiui stare debeamus, & quòd Hierusalem non debeat reædificari sicut nostris Iudæis dixisti? Item dicas mihi, quando completum erit tempus dierum 1290 prout in Daniele legitur? ad hoc si tibi placet mihi respondeas. Ignetus dixit ei: O' Iudæe: hæc verba sunt magni ponderis,& magni intellectus, immò qui vult ea intelligere primó opportet aures capitis aperire, & audire, ac audiendo aperire aures cordis; hoc modo quod cupis scire, poterit ad salutem animæ peruenire. Dixit Iudæus: Non veni ad te nisi vt audirem, & intelligerem?

Respon-

Respondit Ignetus: De prima quæstione, pro quo dedit Hierusalem in Captiuitate annis. 70. non licet mihi hoc vobis dicere, quoniam hoc vos multum bene scitis, & quæ Hieremias Propheta dixit, vos futuros in captiuitate annis.70. in Ægypto propter Vitulum, quem fecerunt Patres vestri,& ipsum adorauerunt,& hoc apertum est: De Captiuitate autem ista in qua stetistis hucusque, & quæ non habebit finem nisi cum Mundo, idest quando veniet Aduentus Filij Dei in finem sæculi; cùm venerit iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem; & hoc testatur Isaias Propheta in primo Capitulo, propter quod spreuistis Dominum Deum Iesum Christum, quem crucifixerunt Patres vestri; & ideò dicit Propheta, Manus vestræ plenæ sanguine sunt; vos scitis quòd illa manus plena est sanguine, quæ homicidium fecit; & ideò Dauid dixit: Nutantes transferantur;& mendicent,& ejiciantur de habitationibus suis; non sit illis adiutor, nec sit qui misereatur pupillis suis; & in multis alijs locis inuenietur, sed nimis esset longum omnia narrare, & satis sufficiat hoc; de quo verò interrogando dixisti, vbi reperitur quod Hierusalem non debeat reædificari? In Daniele Propheta inuenies

nies responsionem, quam Angelus Domini annunciauit Danieli, quando ei dixit. 70. hebdomadæ abbreuiatæ sunt super populum tuum, & super vrbem sanctam tuam, vt consumetur præuaricatio,& finem accipiat peccatũ,& deleatur iniquitas, & adducatur Iustitia sempiterna, & impleatur visio, & Prophetia, & vngatur Sanctus Sanctorum; Scito ergo, & animaduerte abexitu sermonis; & iterum ædificetur Hierusalem vsque ad Christum Ducem hebdomadas septem, & hebdomadas. 70. & rursus; ædificabitur platea, & muri in angustia temporum, & post hebdomadas. 62. occidetur Christus, & non erit eius populus, qui eum negaturus est, & Ciuitatem, & Sanctuarium dissipabit populus, cum duce venturo, & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio, confirmabit autem pactum multis hebdomada vna,& in dimidio hebdomadæ deficient hostia, & sacrificium, & in templo erit abhominatio desolationis,& vsque ad consumationem, & finem perseuerabit desolatio. Intellexistis hæc ò Iudæi. Videtur|ne uobis quòd apertè demonstret Prophetia tempus Passionis Domini nostri Iesu Christi? nam sicut scitis, hebdomada, septem annorum fuit, & si benè quæritur tempus,
uos

uos inuenietis in libris vestris, quòd à die visionis illius vsque ad tempus Christi fuerunt anni. 490. de alijs uero. 7. hebdomadis, de quibus fit mentio in Prophetia scitis, quòd fuit à passione Christi vsque ad desolationem, & destructionem Hierusalem, & à die visionis vsque ad ædificationem Hierusalem, tempore Ananię, & Esdrę fuerunt anni. 56. & ab ædificatione illa Hierusalem vsque ad tempus Christi fuerunt anni. 434. & sic bene completi sunt anni. 490 De alijs verò. 7. hebdomadis, de quibus fit mentio in Prophetia, scitis quòd à Passione Christi, vsque ad desolationem, & destructionem Hierusalem fuerunt anni 49. & Titus fuit Dux Romani populi, qui destruxit Ciuitatem & sanctuarium; & finis vastitas, & vsque ad consumationem, & finem perseuerabit desolatio vestra. Vnde hìc apertè videre potestis quòd in perpetuum durabit. Et similiter cognoscere habetis quòd peccatum finem accepit nato Christo; quòd peccatum fuit primi parentis Adæ, qui propter transgressionem præcepti Dei alienatus fuit ipse, & qui de eo exierunt è Celesti gloria, vsque ad Passionem Christi, & passo Christo descendit ad inferna, ac inde extraxit Adam & omnes iustos.

De tempore autem de quo me inter-

ter-

terrogasti de diebus. 1290. Dicam tibi. Vos scitis Iudæi, & scire debetis, quòd vbi Daniel loquitur de illis diebus, nimis longum esset omnia dicere; sed ad finem veniamus: vir qui stabat super aquas fluminis, cùm leuasset dexteram suam, & sinistram suam in Cœlum,& iurasset per viuentem in sæcula, dixit: finis horum temporum tempus, & tempora, & dimidium temporis; & postea sequitur; & cùm completa fuerit dispersio manus populi sancti complebuntur vniuersa hæc; Et Daniel dixit; ego audiui, & non intellexi; Domine mi quomodo erit post hæc? & ait; vide Daniel quia clausi sunt, signatique sermones vsque ad tempus præfinitum eligentur multi, & dealbabuntur, & quasi ignis probabuntur, & impiè agent impij, neque intelligent impij), porro docti intelligent, & à tempore, cùm ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abhominatio indesolationem, dies 1280. beatus qui expectat, & peruenerit vsquè ad dies 1435. tu autem Daniel vade ad
2 præfinitum,& requiem; stabis in sorte tua vsque in finem dierum; hoc autem intelligitur de tempore illo Antichristi, quem regnaturum ponit Propheta tempus, & tempora, & dimidium temporis, quod est anni tres cum dimi-

midio; & si benè quæritis in diebus 1290. Etiam hoc apertè intelligere debetis in eo quod dixit; cùm apposita fuerit abhominatio in desolationem, quia benè erit abhominatio, quando contra Deum, & Dominum Nostrum Iesum Christum agent; & ideo dicit ipse, agent impij, neque intelligent omnes impij, porro docti intelligent, quoniam multi illis diebus mortem patientur pro nomine Domini Nostri Iesu Christi; & illi sunt docti, qui intelligent ea, & intelligendo in fide nostra stabunt, & semper perseuerabunt vsque in finem, & eorum finis bonus erit; Cùm verò completi fuerint tempus, tempora, & dimidium temporis, hoc est dies 1290. morietur ille iniquus diuino iudicio, & hoc testatur Daniel cap. 8. dicens, Consurget Rex impudens facie, & intelliget propositiones, & roborabitur fortitudo eius, sed non in viribus suis, & supra quem credi potest vniuersa stabit, & prosperabitur, & faciet, & interficiet robustos, & populum Sanctorum secundum voluntatem suam, & dirigetur dolus in manu eius, & cor suum magnificabitur, & in copia rerum omnium occidet plurimos, & contra Principem Principum consurget, & sine manu conteretur. Vnde ò Iudæi sicut vo-

bis

bis dixi, Populum sanctorum occidet, idest credentes in Deum Dominum nostrum Iesum Christum, qui est Princeps Principum, & dominus dominantium; & ipse conteret eum suo iudicio, & doctos seruos suos saluos faciet; & quando iudicium Domini super eum veniet tunc omnes cognoscent errorem suum, & adorabunt Dominum Iesum Christum, & vos Iudæi similiter cognoscetis aduentum Messiæ Iesu Christi, infra verò dies.45.erit diuulgatum per totum seculum: ita & omnes credent in Deum Patrem, & Dominum nostrum Iesum Christum filium eius, qui nos saluos facere dignetur, & propitius sit nobis semper vsque in finem. Amen.

Auditis autem his Iudæus dixit Igneto. Domine mi si tibi placet, vellem tantùm vnum verbum loqui. Respondit Ignetus, dicas quod vis. Dixit Iudæus, ego palam dicere nolo, surge quia tibi soli loqui cupio; & surgentibus Igneto, & Iudæo recesserunt ab alijs, & dixit Iudæus Igneto: Domne audiui quæ alijs udæis dixi-
3 sti, quæ omnia sunt vera, & indubia; & nunc verè agnosco Messiam venisse Dominum nostrum Iesum Christum, & de his de quibus te intetrogaui modo, nunquam ab aliquo Iudæo, neque

Chriſtiano tàm clarè intellexi, aut apertè, quomodo tu mihi oſtendiſti; quare rogo te, poſtquam errorem meum mihi cognoſcere feciſti quòd in uia veritatis me ducas, & Baptiſmum recipere merear ne anima mea pereat, ſed ſalua ſit cum fidelibus Domini noſtri Ieſu Chriſti, quem Redemptorem Mundi eſſe cognoſco, & Saluatorem omnium in ſe credentium, & ego in eum credo pura mente, & ex toto corde meo. Ignetus autem audiens hoc cogitauit intra ſe ipſum eſſe poſſe fallacem hebræum, & ſine fide aliqua, quia nihil ſciebat quòd cum alijs Iudæis locutus fuiſſet, ſicut fuerat; & dixit ei: ò Iudæe, tu neſcis quid dicas, quoniam ſi Baptiſ- 4
mum accipies, vocaberis Canis filius tàm à Chriſtianis, quàm à Iudæis, & in paupertate eris, & qui tibi hodie dabit obulum, in toto anni ſpatio non dabit alium, & ſic multam neceſſitatem habebis, & forſitan citò cadere poſſes; & ideo tibi non conſulo, immò moneo te ſtare, ſicut iam ſteriſti, quia vt apparet quinquagenarius es, & ſponſam, ac diuitias relinquere, nimis durum tibi erit, & notum tibi facio quòd minus penæ paſſus erit, Iudæus falſus, quàm falſus Chriſtianus.

Reſpondit Iudæus bene ſum annorum quinquaginta & ſic ſteti in erro-

re tamen nolo amplius manere, quia tempus conuertendi habeo; securitatem diù viuendi non habeo; & dico tibi, quod si anima mea perderetur non habendo Baptismum ipsam coram Deo à te exquirerem, quia firmiter, & fideliter credo in Dominum meum Iesum Christum, & baptizari volo, & ex parte Dei à te peto vt ad Baptismum me ducas.

Ignetus audiens hæc, intra se dixit; hoc onus non portabo, aut bonus aut malus ipse sit, baptizetur si baptizari uult; & dixit Judæo. Postquam vis baptizari, Responde mihi: Credis in Dominum Iesum Christum natum ex Maria Virgine ex Spiritu sancto conceptum? Respondit. Credo, & certus sum. Credis ipsum in Cruce passum fuisse, mortuum, & sepultum, & die tertiâ resurrexisse, & post. 40. dies in Cęlum ascendisse, & Spiritum Sanctum discipulis suis Apostolis misisse, & hæc omnia sponte, & gratis fecisse, & in ea impleta fuisse singula, Prophetarum dicta? Respondit credo, & certus sum, quòd totum hoc spontè pati voluit, vt humanum Genus redimeret, & omnes fideliter in se Credentes saluos faceret, & quòd ipse venturus est iudicare viuos, & mortuos, & sæculum per ignem sicut testatur Dauid in Psalmo, qui incipit,

Deus

Deus Deorum Dominus locutus est, & vocauit à terram solis ortu usque ad occasum, ex Syon species decoris sui: Deus manifeste veniet, Deus noster, & non silebit; Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius Tempestas valida, & cætera omnia quæ sequuntur; totum credo, & ita firmus sum in fide Christi, quòd mihi baptismum expectanti ipsa celeritas mora est, & vocari Christianus statim cupio. Ignetus uerò dixit: Cùm ergo baptizari velis, & in Dominum nostrum Iesum Christum credas; vnam volo facias orationem, quæ licita est omnibus sine alicuius legis contradictione, quæ talis est; Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, Deus qui formasti Cælum, & terram, & omnia uisibilia ac inuisibilia creasti, propitius esto mihi peccatori, & dirige me in viam salutis, & veritatis. Amen. Et mando tibi quòd tota hæc nox dispendatur in lacrymis, & in orationibus, confitendo errorem tuum dicas Septem Psalmos pænitentiales qui in Dauid leguntur; & sunt isti.

1. Primus. Domine ne in furore tuo arguas me, &c.

2. Secundus. Beati quorum remissæ sunt iniquitates.

3. Tertius. Domine ne in furore

tuo arguas me, &c.

4. Quartus. Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiam tuam.

5. Quintus. Domine exaudi orationem meam; &c.

6. Sextus. De profundis clamaui ad te Domine.

7. Septimus. Domine exaudi orationem meam, auribus percipe obſecrationem meam.

Et in Craſtino ieiunabis, neque comedes, nec bibes vſq; ad Nonam; cogita intra te ſi aliquid fuerit, quod non intelligas, in quo non ſit cor tuũ clarum; & cras venias ad me hora tertiarum, nam declarabo tibi. Et ſcias quòd ſi in hac hora morte moreretis, anima tua, in manu Dei eſſet; & hoc benè accipiam ſuper animam meam, ſi cor confitetur quod lingua loquitur; & hoc dicendo receſſit Iudæus.

In craſtino autem circa veſperas venit Iudæus, & inuenit Ignetum; cui dixit Ignetus; Bené veneris, ò Iudæe! Reſpondit ipſe ne me dicas Iudæum, immò Chriſtianum corde, & voluntate. Dixit Ignetus: eſt ne aliquid de quo non ſit benè confirmatum cor tuum? Reſpondit ipſe, Quo magis cogito, ac in libris Prophetarum, peruideo, eò firmior ſum in Sancta Fide Chriſti Dei Saluatoris Mundi.

Reſpon-

Respondit Ignetus: Deo gratias. Veni ergo mecum boné, & fidelis Christiane,& te præparato ad Baptismum, vt in crastino baptizeris, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti Amen. Et duxit eum ad domum suam adhuc ieiunum, sicut mandauerat ei, & illa die comedit, ac bibit cum Christianis,& in sequenti baptizatus fuit in Ecclesia Sanctæ Mariæ, ad Laudem Dei, & Domini nostri Iesu Christi, qui nos saluare dignetur. Amen.

Ipso vero Baptizato vocatum est, est nomen eius Philippus, & in fide Christi ipsum docuit Ignetus, Dicens 6 Philippe esto bonus Christianus, & fidelis, & in eo confide, qui dat omnem gratiam,& veritatem,ac virtutẽ sperantibus in se,& qui passus fuit pro salute nostra, vt nos de potestate inimici nostri Diaboli liberat,et ac redemeret à peccato primi parentis Adę; Sicut hoc testatur Dauid dicens, In manus tuas Domine commendo spispiritum meum, redemisti me Domine Deus veritatis: & alibi dicit: veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferni, cùm acceperit me. Isaias verò de Passione eius, & Redemptione nostra ait. Spiritus Domini super me, eò quòd ad annunciandum mansuetis misit me vt me-

derer contritos corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis aperitionem, & prædicarem, animum placabilem Domino, & diem vltionis Deo nostro, vt consolarer omnes lugentes; & ponerem consolationem lugentibus Syon, & darem eis Coronam, emere gaudium pro luctu, & pallium laudis pro spiritu mœroris. & alibi Isaias dixit, verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum; ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus, quid ultra dicam? omnes Prophetæ de eo locuti fuerunt, vt propter disciplinam Domini accipiatis, quòd inter cætera, quæ magis Deo placent est patientia, quia sine patientia homo perfectus esse non potest; Et Dominus noster Iesus Christus dixit. Beati pacifici, quoniam Filij Dei vocabuntur: vnde in omnibus patientiam habeatis, & Deum ante conspectum vestrum in omnibus proponatis, & discite benefacere, & quiescite agere peruersè; sicut dixit Isaias, in aduersitatibus patientes estote quando euenerint, & laudate in omnibus

Deum:

Deum: Ecclesiam sanctam Dei caram habeatis, & de passione Christi mementote, doctores vestros, & fidei Catholicæ Magistros honorate, confessionem sæpè facite, discordiã nolite seminare, sed inter discordes ad posse vestrum pacem ponatis, omnes diligite, & sicut vos ipsos caros fratres habeatis, errantes viam veritatis docete sicut scietis, cum bonis ambulate, & à mala societate caueatis, ius suum alteri date, & ueritas in ore vestro inueniatur: Si quis maledixerit vobis, prudenter agite, & vt Dauid dixit. Irascimini, & nolite peccare, quia vt Salomon ait; sermo durus concitat animum, & sermo mollis mitigat furorem.

His ergo dictis Ignetus duxit Philippum ad locum Fratrum Minorum, & dixit eis. Docete eum in Testamento nouo, & in fide Catholica, & vnanimiter pacem in Christo habuerunt; Quam præstare dignetur qui est benedictus in secula sæculorum. Amen.

INTERLOCVTIO.

CVm magis moueant exempla quàm verba: Verbosus esse non debeo. Quænam vobis exempla non reliquit (ò Iudæi) Saluator Christus de se ipso, & seruis eius fidelibus? ecce Astruch Isaias ex maioribus vestris in Doctrina, fidei Catholicæ laurea insignitus! ecce quale exemplum dederit vobis hic Magnus Magister: Mementote Patrum vestrorum, & uidebitis non paucos ex illis lumine fidei illustratos. Vigilate Fratres Iudæi, & de salute uestra curā sumatis;
7 In magna quidem cæcitate estis. Qui uigilat de salute, mirabilia Dei experitur. Vigilauit Ezechiel, & visiones uidit; Vigilauit Dauid, & nocte castra Saulis ingreditur. Ne dormiatis igitur: uigilans enim omnes euitat insidias, sicuti dormiens facilè perit. Sic Sarra dormiens clauo à Ioel perimitur. Olofernes somno sepultus obtruncatur; Madianitæ profligantur; Sanson in Dalidæ sinu uiribus priuatur. Ita in fidem rectam dormientes omnes perierunt. Talis est uestra conditio; uigilate: sine fide Christi omne corruit ædificium. Ad Deum accedentem credere opportet: nisi cre-

crediderítis moriemini. Fide purificantur Corda; Fidei scutum inimicos conterit; fide accipitur Spiritus Sanctus; Fides omnia potest: hinc & Deus ipse ad Iosue ait: Ecce præcipio tibi confortare, & esto robustus, noli metuere quoniam tecum Dominus est Deus tuus: Ambulauit Helias in fortitudine, & ad Montem Dei Oreb peruenit. Si ad montem Dei peruenire cupitis fortitudine Fidei induamini, sic Diabolo resistere poteritis, & superbientem Goliam interimere; & tamquam fortissimus Sanson Philistæos dispergere: estote itaque vigilantes; & si Fidei Christi Domini prodigalitatis prodigia(quę vbique in dies videntur) non creditis, audite quæ in Astruch Miracula, Christus gessit; in sequenti Capitulo.

CAP. XII.

De Miraculis Dei in Conuersione Iudæi.

Notab. Secunda Trinitatis Persona num. 1. *Passio Christi num.* 2.

Astruch verò Isaias, nunc Philippus ad Fontem Christi vocatus,

cùm cor suum in Sacrificium obtulerit Iesu Christo Domino nostro, cum fiducia magna, & dilectione; Duo ostendit Miracula Deus in Conuersione eius: Primus uidelicet, quando scitum fuit à Iudæis quòd prædictus locutus fuerat cum Igneto, in illo sero met ipso, conuenerunt ad eum quamplures Iudæi de maioribus, & melioribus, & finxerunt se nescire ipsum locutum fuisse cum Igneto, dicentes ei, Domine litteras recepimus de Cathalonia, & penitus opportet illuc te statim ire sine aliqua mora, quoniam consilio tuo multum indigemus. Cui Respondit paratus suum cùm nouam audiuero relationem de securitate itineris, modo enim ob multitudinem Cursariorum, in his Barchis non est securum ire sed quàm citius ire poterimus securi, iter faciam; hoc autem dicebat volens eis longas inducias dare, sciebat enim quid esset facturus. Dixerunt ei Iudæi alij: Domine est hic nauis magna Domini Regis quæ Barcilonam ire debet, & hac nocte recedet, quoniam iam sunt omnes parati, qui ituri sunt in eam, quare Domine disponas te; quia alij nostri Iudæi uadunt in eam, & securiùs ire non poteris: Respondit eis: Summo mane hoc faciam, quia tempus non est recedendi; Dixerunt ipsi

iam

iam credimus vela dasse seruos. Accipiamus Barcham quæ statim nos ducat ad Nauim. Videns autem quòd ab eis discedere non poterat, & timens ne ipsi præsumerent id, quod erat, Dixit eis, postquam talis est voluntas vestra eamus; Sed prius videre volo parentes meos & sponsam, quia iniquum esset hac ratione discedere. Dixerunt ei omnes. Nos excusabimus te, cùm necessitas magna sit de persona tua, & consilio in partibus illis, quod ignoras, & sic non discesserunt ab eo, donec in Nauim ipsum posuerint, ipsumque alijs Iudæis commendauerunt.

Sed sicut Deo placuit, qui noluit animam eius perdi illa nocte, non fuit fauorabilis ventus ad iter agendum, & sic stetit nauis in illo loco; In Crastino autem inter nonam, & Vesperas cupiebat ipse descendere de Naui nec erat barca, in quam ire posset; & dormientibus alijs Iudæis rogauit Nautas Nauis ut illum vellent ad terram portare, & dixerunt quod non. Tunc ipse fecit Orationem ad Dominum, & orando dixit. Domine Deus Omnipotens si tibi placet me esse Christianum & Fidem Domini nostri Iesu Christi Filij tui tenere dignare nunc mittere Barcam, quę me ducat ad terram. Et hoc dicens; subito apparuit circa Na-

uim Barca piſcatorum, qua viſa gauiſus fuit ualde, & Nautis dixit; per Deum uocate Barcham illam; & tunc vocantibus illis, appropinquauit; dixeruntque illis de Barca, percipite hominem iſtum, & ad terram ducatis queſo: dixerunt hunc hominem (ſic Deo permittente) nam ſi dixiſſent Iudæum, fortè non veniſſent; Venerunt ergo & illum duxerunt ad terram; & cùm appropinquaſſent ad terram, uoluit eis ſoluere quodcunque petijſſent, ipſi uerò nihil accipere voluerunt dicentes. Abi in nomine Domini maius ſeruitiũ hoc faceremus. Secũdũ Miraculum fuit in Baptiſmo, quia parentes ſui vna cum Igneto volebant vocari nomen eius Ioannem, & ad introitum Eccleſiæ quando Preſbiter dixit quomodo vocabitur Reſpondit ei: Vocetur nomen meum Philippus & ſic vocatus fuit; nam initium conuerſionis ſuæ cæpit in Feſto Sanctorum Apoſtolorum Philippi, & Iacobi. Et hoc fecit quia audiuit vocem de Cœlo. Accede Philippe.

Ipſo verò baptizato valdè territi, & conturbati ſunt Iudæi omnes, videntes ſapientiſſimum hunc Iudæum eorum Doctorem ad fidem Chriſti conuerſum. Et contigit poſtea quòd Ignetus vidit illum Iudæum, qui vocabatur Rabi, & vocauit eum

in

in loco ſolitario, & dixit ei. O' Rabi. Ecce Aſtruch Iſaias baptizatus eſt, fidem bonam accepit, & Chriſtum Meſſiam Saluatorem Mundi veniſſe cognoſcit; fac ergo, & tu ſimiliter; & ego oſtendam tibi Patrem, & Filium nominatim per Prophetam. Audi Dauid dicentem in Pſalmo, qui
incipit; Miſericordias Domini in 1
æternum cantabo: Et dixit Iudæus, & quid ibi inueniſti dicas mihi? Ignetus reſpondit: ecce dixit ipſe; inuocauit me, Pater meus es tu, Deus meus, & ſuſceptor ſalutis meæ: & ego primogenitum ponam illum, excelſum præ Regibus terræ. Et hæc ſimul dicentibus, contigit alium Magiſtrum tranſijſſe, quem Iudæus vocari rogauit; & dixit ei: per Deum veni Domine mi, & intrato ad nos, & audies quid dixerit mihi Dominus iſte: & quid dixit? Magnus eſt ipſe, & magnum ſenſum habuit, quando potuit Iudæum ſapientiſſimum, & Doctorem perducere ad Legem ſuam. Ignetus dixit ei; O Magiſter ſcio te benè cognoſcere ipſum optimam partem elegiſſe, dum errorem dimiſit; & ſi vis cognoſcere Patrem, & Filium expreſsè interroga Rabi quid Dauid dixit; Ipſe inuocauit me Pater meus es tu, & reliqua, &c. Tunc dixit Magiſter; Nobis cum Igneto loqui non expe-

expedit, quia respondere nescimus; eamus; & recesserunt Iudæi simul hebraicè loquentes.

NOTABILE OBIECTVM.

QVadam alia die Ignetus inuenit Magistrum solum in via prætereuntem, & salutauerunt se. Et dixit ei Ignetus: Magister si vna Prophetia in Iesu Christo Domino meo impleta est, est ne ipse verus Messias? Respondit Iudeus: ita est, & ait Ignetus. Dauid dixit: foderunt manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea: Dic mihi, quan-
2 do vnquam Dauid passus fuit, hæc & quando vulneratus fuit in manibus, seu pedibus, vel in latere? Nunquam ipse certè. Ergo locutus fuit in persona Christi; sicut alibi, vbi dicit: Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto. Respondit Iudæus. De hoc quod primò dixisti, non dixit Dauid eò quòd vulneratus fuisset, sed in capite carminis habemus nos, Leones foderunt: quoniam quando fugiebant à facie Philistinorum, incidit in Leones, & territus tunc ipse dixit versum, &c. Dixit ei Ignetus: Miror de vobis, & de Prudentia vestra; quomodo hoc dicere potestis? quid de fele, & aceto?

to? Nescitis (vt verò meliùs dicam) non vultis veritatem fateri. Nonne sequitur. Ipsi verò inspexerunt me, diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem? quomodo ergo Leones spoliauerunt Dauid, & diuiserunt vestimenta sua sortem mittentes? hoc Leones agere non existimo; ergo totum impletum fuit in Iesu Christo, qui crucifixus fuit, & milites diuiserunt sibi vestimenta sortem mittentes; & hæc loquentibus, cùm nihil de hoc sciret Iudæus respondere, dixit Igneto. In via non est bonum loqui, intremus in Apothecam istius Aromatharij, & sermonem habebimus; Intrantibus ipsis verò dixit Dominus domus; Domine Ignete, si posses hunc conuerti facere, bonum medicum haberes; & inuenerunt locum vbi non poterant à transeuntibus audiri; & dixit Iudæus; Domine Daniel Propheta dixit: de 1290. quomodo intelligis hoc? Respondit Ignetus: Daniel in illo loco loquitur de illo Messia, quem errantes expectant, qui veniet contra Sancta Sanctorum; & ipsum regnaturum ponit tempus, & tempora, & medium temporis, qui sunt anni tres cum dimidio, & complebuntur anni ipsi in diebus 1290., & reliqua exponendo sicut exposuit ipse, qui bapti-

zatus

zatus fuit; & Iudæus ait. Benè credo ita esse, & benè apparet quòd ita esse debeat; tunc temporis scio quid faciam; tunc relicto certamine dixi: Ego non loquar amplius de fide, tibi promitto: & confusus discessit.

INTERLOCVTIO.

QVid confunderis, ò Iudeæ? Noli discedere. Cor tuum Diuini Amoris digito tangitur, & recedis? Veritas odium parit? quid proficit in te Sapientia tua? lumen Cœli adest, & oculos claudis? Fauus mellis in visceribus tuis labitur, & cor obdurescit? Maximum impietatis argumentum! Satanæ mendacium mouet: Christi veritas animam tuam non mouet? Solem vides, lucem negas? Ergo perditio tua ex te est. Excusationi locum non habes, quia nimis apertè errorem tuum patefeci; Sed cùm videam te animi pendentem in fide; vt pœnitentia ducaris absque timore, audi sequentia.

CAP.

CAP. XIII.

De Imaginibus Sanctorum; & Trinitatis.

Notab. De Imaginibus responsio ad Iudaeos nu. 1. De Trinitate pariter responsio num. 2. Similitudo Trinitatis num. 3. Passio Christi num 4.

QVæ superius dicta sunt de Christo, & de fide eius maximo veritatis exemplo cogitantes Iudæi, cùm resistere non possent Igneti Sapientiæ, non paucas conscripserunt Litteras ad eorum Doctores, qui labentem fidem hæbraicam reparaturi accederent. Et ecce ab Hispaniarum finibus quidam Sapientissimus inter Iudæos aduenit; Cui magno plausu occurrentes ipsi Iudæi dixerunt quid acciderat eis; & quomodo ille eorum Magister conuersus ad Fidem Christi baptizatus erat per quendam Mercatorem Genuensem, cui in Lege nemo resistere potuit. Et dixit eis: Veniat ad me, & sit cum eo ille, qui baptizatus est; & uideamus quid erit inter me, & ipsos; quo audito gauisi fuerunt Iudæi putantes

Ignetum non posse resistere ei. Et uenerunt quidam Iudæi ad Ignetum dicentes: Adest Iudæus qui respondebit tibi, & confusioni tibi erit. Si uis ducamus ipsum ad domum tuam, uidebis postea. Respondit Ignetus; gaudeo si sapiens est, quia cum insipientibus nolo conflictum habere, cum quibus loqui est seminare in muro, & frumentum in litore màris, quia nec orirentur, nec fœnum, aut fructum producerent; Sed si sapiens est benè veniat. Respondit Iudæus ad domum tuam ueniemus; sit quoque ille baptizatus: & sic Ignetus, & Philippus, cum nonnullis Iudæis conuenerunt, & ille maximus Iudæorum Magister cępit dicere. Miror de uobis Christianis, qui Idola, & Simulacra facitis, & adoratis, quæ nec uident, nec audiunt; & agitis contra Deum; & de hoc testatur Dauid dicens. Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes, qui confidunt in eis. Respondit Ignetus; ego non uideo
1 neque cognosco aliquem Christianum Idola facere, uel simulacra, neque ipsa adorare. Dixit Iudæus: quomodo hoc dicere potes? Nonnè Ecclesiæ uestræ Idolis, & Simulacris plenæ sunt, & ipsis luminaria paratis, & adoratis? Respondit Ignetus: Non adoramus Idola, neque Imagines, sed ado-

adoramus Deum Cœli Patrem, & Vnigenitum filium eius Dominum nostrum Iesum Christum, qui secum est; Spiritum quoque Sanctum unanimiter, & ideo in medio cuiuslibet Altaris ponimus Imaginem Christi, ad denotandum, quod has Imagines Sanctorum, quas uidetis in Ecclesijs nostris, non adoramus; sed Sancta Mater Ecclesia in modum Speculi ipsas ponit, ut eas cùm uideant oculi corporales, uideantur ab oculis cordis, ut recordentur de Passione Christi, qui passus fuit pro salute nostra, & pro humani generis redemptione; sicut Prophetæ testantur; præcipuè Isaias qui dixit; ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus; & multi alij Prophetæ de hoc locuti sunt; unde dico uobis, quod si haberem imaginem aliquam ligneam, & non haberem de quo possem calefacere aquam fratri meo Christiano, seu alicui amico meo Iudæo, si infirmaretur, ego ipsam imaginem, & Crucem ponerem ad comburendum; tamen benè debemus habere in reuerentiam imaginem Christi, & Beatæ Mariæ Virginis, uel alicuius Sancti; nam si regalis imago, seu alicuius Domi-

miniTerrę in honorem habetur, quod uos uidetis in denarijs, & similibus, vt qui percuteret Regis imaginē grauiter puniretur, eo magis Cęlestis Patrię Ciues in reuerentiam habendi sunt, vt memores Sanctitatis eorum exemplum habeamus ad benè agendum, ut Deo grati simus, & saluemur. Vndè ò Iudæi non credatis Christianos Idola, aut Imagines adorare, nisi tantùm ad honorem, & memoriam Dei. hæc ergo inanis est excusatio vestra. Dixit Iudæus, quomodo igitur facitis tres Deos, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum; & vnde hoc inuenitur quòd Tres Dij sint. Respōdit Ignetus. Nos Tres Deos non facimus, nec in-
2 uenitur tres Deos esse, nec sunt, immò Sancta Mater Ecclesia prohibet, ne faciamus, aut dicamus Tres esse Deos nisi tantùm vnum Deum, qui est Trinus in personis, & in Deitate vnus: & hoc quidem ostendam tibi, undè in primo Libro Genesis in principio: quando Deus: Creauit Cœlum, & Terram dixit; Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram; & hoc loco Deus ostendit, quòd sunt plures personæ cum dixit, Faciamus, quia hìc in plurali loquitur, & dixit Iudæus: Angelus locutus fuit, uel fuit Deus, & Angelus simul quando hoc dixit. Respondit Ignetus:

tus, ergo Angeli fuerunt factores hominis? per Deum viuum contra vos dixistis;& blasphemauit Magistrum. Nonnè Angeli Creatura Dei sunt, sicut Dauid dicit? Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem; & alibi. Ipse dixit, & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt, & quando Deus dixit, ad imaginem,& similitudinem nostram, dixit ad imaginem animę, quia anima imago Dei Patris est,& Spiritus sācti, corpus verò, & similitudinem Filij, quia accepturus erat humanam Carnem;& hoc apertè Dauid dixit; ostendens Patrem, & Filium in eo, quod dixit; Ipse inuocauit me, Pater meus es tu, Deus meus, & susceptor salutis meæ, & ego primogenitum ponam illum excelsum præ Regibus terræ:& alibi: semel locutus est Deus; duo hęc audiui, quia potestas Dei est, &, tibi Domine misericordia, quia tu reddis vnicuique iuxta opera sua: uidete ergo si Propheta apertè, & clarè ostendat Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum quoniam in persona Patris loquitur: dicens Potestas Dei est; in persona Filij, & Spiritus sancti, cùm dicit, & tibi Domine Misericordia, quia tu reddes vnicuique iuxta opera sua: & ego vobis in terra 3
ostendam Trinitatem; videte Ficul-

neam

neam habentem folia, fructum, & lignum, hæ tria sunt, & una Arbor, iam non sunt tres Arbores; inter Cœlum, & terram quoque ostendam Trinitatem: videte Solem habentem radium, & calorem, & hoc nunc videre potestis; respicite, & videte, nonne videtis radios Solis, & calorem sentitis, & ipse Sol in Cœlo est, & in terra est claritas, & calor? Hæc non tria sunt, nec sunt tres Soles; sed vnus est tantùm sol, & uerè tria sunt opera eius, quia alia est solis proprietas, alia claritas, & alia Calor; & sicut Claritas illuminat terram, sic persona filij Dei, accepit carnem, & si quis percutit terram, sed tamen claritatem percutere non potest, sic patres uestri fecerunt, ò Iudæi qui crucifixerunt Iesum Christum, putantes in mortalem mortificare, quoniam Deitas non passa fuit, & sicut qui fodit terram Solem fodere non potest, & semper sol in sua virtute consistit, & eleuato baculo de terra, claritas in terra fossa, & verberata reuertitur; Item Filius Dei Dominus noster Iesus Christus mortuo Corpore, & sepulto, tertia die resurrexit, & post 40. dies in cœlum ascendit ad Patrem, & viuit, & regnat cum Deo Patre, & Spiritu sancto in vnitate in sæcula sæcula sæculorum. Item quod spiritus

san

sanctus ex Patre, & Filio procedat ostendam vobis, quia non videntes solem,& claritatem eius,non sentiunt calorem; & si vultis dicere,Cæci non vident solem, neque claritatem, & calorem sentiunt; In hoc ego vobis respondeo; quòd ipsi, licet non videant, tamen tangunt, & ideo calorem sentiunt; quia sicut Anima tangitur, & non videtur,ita Spiritus sanctus tangitur, & non videtur, Quoniam sine Spiritus sancti gratia nemo viuere posset,& sicut terra,quæ solē non videt, & à claritate eius non illuminatur,fructum non portat,& sterilis est; ita qui non credit in Patrem, & Filium non saluabitur, & gaudia uitæ eius non admittet,quoniam Spiritus sancti gratia abest ab illo; sicut terra ergo permanet,quæ lignum nec fructum affert, in frigiditate sua sine calore, sic & vos Iudæi, qui non creditis in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum non potestis saluari. Qua propter consulo uobis quod de Trinitate sentiatis, & sic fructum facietis, idest ad Cœlestia gaudia peruenietis. Et tunc Philippus hebraicè locutus fuit eis, ostendens Trinitatem per Prophetam iam dictum, & dixit ei Ignetus latinè loquere, vt te intelligam, & respondere possim, & dixit Philippus latinè

loquens

loquens: Isaias dixit in visione quam vidit de Angelis, quòd clamabat alter ad alterum, & dicebant. Sanctus sanctus, sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria eius; vnde scire ex vobis Iudęis volo, cuinam dicebāt Sanctus, sanctus, tribus vicibus, & Dominus Deus tantùm semel; non aliter debet intelligi nisi sanctus Pater, sanctus Filius, sanctus Spiritus sanctus; & hæ tres personæ faciunt vnum Deum, quoniam si Deus solus esset in persona, Angeli clamassent Dominus Deus tribus vicibus tantùm, non Sanctus, snctus, sanctus, & hoc apertum est, & negare non potestis; & dixit tunc Ignetus Iudæis, Audistis Philippum, qui nouus miles est Christi, defendite vos ab eo; & si benè vobis agere cupitis, quòd facit ipse, ita & uos faciatis. Dixit Iudæus Magister Igneto. Spiritus Domini super me (Isaias ait) eò quòd misit me ad annunciandum mansuetis, & mederi contritos corde. Ignetus respondit; prout video credo te esse Christianum corde, quoniam quæ ego putabam dicere tibi, tu mihi dicis; hoc totum dixit Propheta in persona Christi, quia sequitur; & predicare captiuis indulgentiam, & clausis aperitionem. Dixit Iudæus: hoc totum ait Isaias

popu-

populo Iudæorum, quoniam erant in captiuitate Babylonis, quia ſicut ſcis in diebus illis prophetauit Iſaias. Verum eſt. Reſpondit Ignetus; ſed ipſe in fine dixit; & inſtaurabũt Ciuitates deſertas, & diſſipatas in generatione, & generationem; quomodo inſtauratæ ſunt Ciuitates veſtræ? immò ſunt deſtructæ, & diſſipatæ, & vos exules per vniuerſum Orbem eſtis; hoc totum vobis contrarium eſt; de hoc Propheta dixit; & ideo in Chriſto Ieſu intelligi debet. Dixit Iudæus: Magiſtri noſtri, & ſapientes noſtri Doctores gloſſauerunt ſicut dixi, & eis credendum eſt. Reſpondit Ignetus. Cui melius credendum eſt Magiſtris veſtris, an Prophetæ? Dixit Iudæus: Magiſtris, quia ipſi poſtea fuerunt, & viderunt quæ tranſacta erant, & ſciebant quid eſſet veritas. Dixit Ignetus: neſcitis quid dicatis, quoniam Prophetæ credendum eſt, & non magiſtris; & de hoc ſtabo in ſententia veſtrorum Iudæorum; & vocauerunt Magiſtros Iudæorum, & narrauerunt eis cauſam, & dixerunt omnes Iudæi quòd Prophetę credendum erat, & non Gloſſæ. Et dixit Ignetus. Ego oſtendam vobis Paſſionem Chriſti apertè per Dauid in Pſalmo, qui incipit Deus, Deus meus vt quid dereliquiſti me: & Iſaias in

43. cap. quod incipit: Quis credidit
4 auditui nostro, & brachium Domini cui reuelatum est, & ascendit sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti. Non est species ei, nec decor, & vidimus eum, & non erat aspectus, & desiderauimus eum, despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem; & quasi absconditus vultus eius, & despectus, vndè nec reputauimus eum: Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit; Et nos putauimus eum, quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum: ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra, Disciplina pacis super eum, & liuore eius sanati sumus, &c. Generationem eius, quis enarrabit? quia abscissus est de terra uiuentium; propter scelera populi mei percussi eum, & dabit impios pro sepultura, & diuites pro morte sua, eò quòd iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore eius, &c. & cum sceleratis reputatus est, & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit. Vndè ò Iudæe disce hoc, ito ad domùm tuam, & quere libros tuos, ubi inuenies Iesum Christum Filium Dei: & in hoc causam non poteris inuenire,

nec

hec contradicere, ſcilicet quod hoc totum non fuerit completum in Domino Ieſu Chriſto? Iudæus autem nihil reſpondit ad hæc; ſed dixit: Ego ueniam cum Libris meis; diſceſſit, & amplius ad Ignetum noluit uenire, neque ipſe Ignetus uoluit cum Iudęis diſputare, quod factum fuit, non ſine Iudæorum fructu, Ad Laudem Domini Noſtri Ieſu Chriſti, &c.

Finis Libri Primi.

FLAGELLVM HEBRÆORVM.

Liber Secundus.

In quo Summariè exponuntur præcipua exempla ad confirmationem verę Fidei, quę perfidiam Hebræorum omninò conuincunt, & delent.

CAP. I.

De Meſſia vtrum venerit an non, & quis ille?

Notab. Falſa opinio Iudæorum de Meſſia. nu. 1 Humilitas Chriſti nu. 2. Chriſt. petra fuit n. 3. Aduentus Meſſiæ num. 4.

IAm ſatis deuictos ex Igneti diſputatione vos iudico (Fratres Iudæi) Multa nihilominus ex animi mei ſententia Prophetarũ, Doctorumq; veſtrorum veterũ dicta hic addere benè putaui ſummariè ordinata, vt ſaluti animarum veſtrarum nulla lateat via; nè coram venturo Meſſia

Messia in finem sæculi Iesu Christo excusationem capiatis, immò captiuitatis vestræ corporis, & animæ causam vosmet esse dicatis, qui perfidiæ velamen vanæ spei aculeo gestantes, veritatem negatis, & Dei Misericordiam, atque omnipotentiam non creditis,

Peculiaris inter Nos contentio est vtrum uenerit Messias: vos dicitis non venisse absolutè, immò venturum esse, & ipsum non Deum, sed hominem tantùm à Deo missum, natum sicut cæteri homines, qui Minister Dei factus vobis temporalem, spiritualemque salutem allaturus sit; Nos verò fatemur venisse, & hunc fuisse Iesum Christum, quem vos crucifixistis, Deum, & hominem simul, ex Virgine natum, sicuti vobis probabo, quòd talis fuerit, & quòd talem cognouerunt Patres vestri; sed antequam accedamus ad veritatem probandam, vanitatem vestram, fallaciam, & ignorantiam in diuinis Scripturis prius exprobrãdam duxi.

Messiam vos non negatis, & scio hoc esse duodecimum articulum fidei vestræ, ita quòd qui Messiam non crediderit, hæreticus inter vos censeatur; sed cum venisse fateri non velitis, hæc hæresum maxima hæresis, hæc maxima dementia. Spem

vanam futuri Messiæ in uobis semper fuisse iam satis patet, eò quòd Patres vestri summis votis Messiam expectabant, eo præsertim ab vsque tempore, quo alienigenæ per Tyrannidem regnare cæperatis, & Romanorum Imperio seruire, vobis hæc altè inhæserat persuasio Messiam temporaliter regnaturum cum Maiestate, potestate, & diuitijs magnis. Hac spe tamen destituti Maiores vestri dixerunt; sperabamus quia ipse redempturus esset Israel, iam Sceptrum de Iuda ablatum est regnante Herode; Iam surrexerunt multi, qui falso sibi nomine Messiæ vendicato vobis illuserunt, sed deprehensi mendacio cum credentibus perierunt.

1 Tali ergo cupiditate Messiæ Patres vestri flagrabant, quòd Ioannem Zachariæ filium, (qui fuit Iesu Christi præcursor) sanctificatum in Vtero Matris à Deo sterilibus parentibus natum (vt vobis patet) ipsum Messiam arbitrabantur; Et vt tales qui semper in vanitate, & superbia fuistis, Legatos ad eum misistis, cupientes, ex ore eius hanc confessionem habere; hæc spes vos fallit, qui semper secundúm faciem, & vestimenta iudicatis, idest temporaliter, sed nunquam spiritualiter, cum de

Deo

Deo agatur; Ioannem potiùs, quàm Chriſtum vobis in Magiſtrum deſiderabatis quia ipſum conſiderabatis Sclari generis ortum, vt Principis Sacerdotis Filium, Ieſum verò qui vobis videbatur obſcuro genere natus, ſpernebatis, dicentes; Nonne hic eſt fabri filius? nonne Mater eius Maria, & fratres eius Iacobus, & Ioſeph? notantes quoque Patriam vbi natus erat quaſi ignominiam quandam dicentes; A Nazareth non poteſt aliquid boni eſſe; non enim vt Ioannes, zona pellicea cingebatur Ieſus, neque melle, & locuſtis veſcebatur, immò pauper, & cum publicanis ambulabat, eorumque conuiuijs aderat! O inanis gloriæ ſtudium; ò ignorantiæ ſymbolum! nihilominus cognoſcebatis Ioannem non potuiſſe eſſe Meſſiam pluribus rationibus; primùm quia ex patre Sacerdote de tribu Leui ortus fuerat, Chriſtus verò de Tribu Iuda, & ſtirpe Dauid, Ioannes ex annoſa, & ſterili Matre, Chriſtus verò ex Virgine, vt Iſaias prædixit: Item locus natiuitati Meſſiæ deſtinatus erat Bethleem, iuxta Micheæ vaticinium; & tu Bethleem terra Iuda, &c. ex te orietur Dominus, Dux qui regat populum tuum Iſrael; & Ioannes natus in Montanis Galileæ; Demum Ioannes nullum ſignum, præter Baptiſmum fecit,

Christus verò tot miracula gessit, vt
2 Isaias ait. Ergo decepti potiùs superbia, quia Christum humilem cernebatis illum Messiam fateri dedignabamini. Nonne fuerat necesse in humilitate nasci Messiam, qui pro peccatis venit vt redimeret mundum? Natus inter Pastores, quia bonus Pastor aberrantem ouem per deserta inueniret, quam humeris impositam ad sacrum Ouile reduceret. Incredulitas vestra vos ignominiosos facit vbique, qui præter captiuitatem æternam, Canes vocamini inter Gentes;&Deus vobis dicit: Quæretis me, & non inuenietis, & in peccato uestro moriemini.

Credite ergo Messiam fuisse Christum; nam Isaias cap. 8. illum vobis
3 ostendit, cum dixit: Et erit in sanctificatione, & in petra scandali duobus Domibus Israel, & in laqueum, & ruinam habitantibus Hierusalem: quòd hæc verba impleta fuerint in Christo, negare non potestis. Ipse enim Christus uobis fuit petra scandali, cui non credidistis: hæc fuit illa petra quam odio habuistis, & pro maximo scandalo prædicabatis. Quòd si ueniret nunc uobis Messias iuxta uoluntatem uestram (qui ueniet, & erit Antichristus cum potestate, aurum, & argentum offerens,

secun-

secundùm auiditatem vestram, quod utinam non esset) non diceretis illum petram scandali, quia uobis daret quod cupitis: sed Christus qui uenit ut animæ bona daret, non terrena (sicuti uos expectatis) uobis fuit petra scandali, & ruina; Ergo Christus fuit Messias, petra sicut Isaias prædixit.
Item alibi dixit: Rorate Cœli desuper, & nubes pluant iustum, aperiatur Terra, & germinet Saluatorem: quibus verbis satis explicatur ipsius Christi Diuinitas, & Humanitas; (germinet Saluatorem) qui Saluator fuit Christus uerus Messias: hoc pariter Dauid testatur; Viderunt omnes fines terræ salutare Dei. Audite Zachariam: exulta satis filia Syon, prædica filia Hierusalem: Ecce Rex tuus uenit tibi sanctus, & Saluator. Audite Isaiam. Puer natus est nobis filius datus est nobis, cuius imperium super humerum eius, ecce Saluator tuus uenit; ecce merces eius cum eo. Audite Malachiam: Orietur uobis sol Iustitiæ: Lux orta est eis, &c. Item; ecce aduenit Dominator Dominus, & regnum in manu eius potestas, & imperium. Hic fuit uerus Saluator nec alium Messiam expectare uobis expedit. Hic est qui de Cœlo descendit, & Regnum Dei ostendit superans in Mundo, quæ contra spiritum pu- 4

gnant. Et ipse Dauid ostendit pulchritudinem eius, & potestatem dicens: Dominus regnauit decorem indutus est Dominus fortitudinem, & præcinxit se; speciosus forma præ filijs hominum; & alibi; progredietur de Syon pulchritudine superans omnes filios. Item: Inclinauit cœlos, & descendit, ergo clarè uobis constat ex dictis Prophetarum Messiam uenisse. Quid amplius cogitas? uide apertiùs Messiam per os Isaiæ: Dominus in Oreb in flamma ignis in medio Rubi apparens Moysi pascenti oues dixit; Vidi afflictionem populi mei in Ægypto, & clamorem eius audiui, &c. & descendi ut liberarem eum: & hoc spiritualiter intelligendo, denotat clamores, suspiria, & desideria patrum ueteris Testamenti, qui aduentum Christi uehementer desiderabant: ut ait Zacharias: Tu autem in sanguine testamenti eduxisti uictos de lacu in quo non erat aqua. Qui cum Propheta clamabant: citò anticipent nos misericordiæ tuæ Domine: & postulabant cum sponsa; osculetur me osculo oris eius: quasi diceret: Non audio Moysem quia impeditioris linguæ est, Isaiæ labia sunt immunda, Hieremias quasi puer loqui nescit, & omnes Prophetæ sunt elingues. Audiui ergo dicit Dominus

uo-

uocem Patrum clamantium, & ueni. Ergo Aduentus Meſſiæ negari non poteſt.

CAP. II.

De Natiuitate Meſſiæ qui fuit filius Dei; & Mariæ Virginis.

CVm exaudierit Deus uocem populi ſui clamantis: Mitte Agnum Domine Dominatorem terræ, &c. miſit filium ſuum in Mundo, ſcilicet miſericordiam ſuam in gentibus, quem ex hoc cognoſcere poteſtis Meſſiam, quia poſt eius Aduentum nullum Prophetam habuiſtis, nec alia ſigna uidiſtis, ut in Libro primo uobis fuit intelligendum. Ipſe namque Deus, qui ante Aduentum Meſſiæ Deus ultionum uocabatur, modò uidetur placatus, benignus, & miſericors, cum ex Maria Virgine humanitatis noſtræ perſonam induerit. Hanc Virginem Matrem oſtendit Iſaias. Ecce Alma (ideſt Virgo) concipiet, & pariet filium, & uocabitur nomen eius Emmanuel. Notandum eſt quod nomen fuit impoſitum Chriſto ab Angelo, dum dixit imperatiuè (uocabitur)

tur) non à matre ſicut mos erat vobis Iudæis vt matres nomen filijs imponerent; nam die Natalis eius pax fuit ſuper vniuerſum mundum. Virginem eius Matrem in dignitate, & excellentia ſua demonſtrauit dicens: Diffuſa eſt gratia in labijs tuis propterea benedixit te Deus in æternum: Audi filia & vide, & inc ina aurem tuam, quia concupiuit Rex decorem tuum; Vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis, filiæ Regum in honore tuo; Adducentur Regi Virgines poſt eam proximæ eius afferentur tibi, adducentur in letitia, & exultatione: adducentur in templum Regi Domino. Quod Iſaias conſiderans exclamauit dicẽs: Surgè illuminare Hieruſalem, qúia venit lumen tuum, & gloria Domini ſuper te orta eſt. Et vt declararet Filij Dei Natiuitatem dixit: Super te autem orietur Dominus, & gloria eius te videbitur.

Quòd hic fuerit Meſſias Filius Dei, Rex Regum, quem Reges adorauerunt, Dauid teſtatur, dicens: omnes de Sabba venient aurum, & Thus defferentes, & laudem Domino annunciantes; Reges Tharſis & Inſulę munera offerent Reges Arabum, & Sabba dona adducent; & adorabunt eum omnes Reges Terræ. Nec ſolùm Doctores noſtri hæc verba de Chriſto

intel-

intellexerunt dicta à Propheta, sed & expositores vestri Regem Messiã Deum fecerunt: Legitur enim in Libro Midras Tillim super psal. 21. Deus in virtute lætabitur Rex. Et Ezechiel, cap. vltimo dixit. Rex Messias vocabitur Deus. Item Midras Echa interrogatus de nomine Messiæ, dixit: Vocatur Deus Iustus noster. Vt in Sanhedrim. Veniet in Sanctificatione, & in petra Scandali. Et plenè intelligitur Messiam fuisse Filium Dei, dicente Dauid: Dixit Dominus Domino meo sede à dextris meis. Nolite ergo negare Messiam fuisse Christum Filium Dei, qui à dextris Patris visitauit nos oriens ex alto. Ità dixit ipse Dauid: Misit Dominus Verbum suum; & sanabit nos, quia sicut verbo Mundum fecit Deus, ita verbò Filium suum misit: Et Verbum caro factum est. Hoc modo parata nobis fuit via ad salutem, Zacharia testante: Parate uiam Domino: & Simeon Propheta apertè demonstrat cum inquit: Quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum. Ex quo patet nobis salutem attulisse Deum per Filium suum, vndè exclamauit Dauid: Tu es Deus qui facis mirabilia Solus, notam fecisti in gentibus uiam tuam. Et Zacharias: Visitauit, & fecit Redem-

demptionem plebis suæ ; & erexit cornu salutis nobis in Domo Dauid pueri sui. Natus est ergo Nobis Saluator Mundi, quem Vos Iudæi negare non potestis. Hęc est misericordia, quā promisit Deus, scilicet Filius Dei; Quia sicut mutauit Deus antiquum rigorem, fecitque nouum amorem in Gentibus. Ita renouauit Legem, & Nouum Testamentum dedit; quod si negatis, impotentem facitis Deum Cæli, cum non sit impossibile apud Deum omne verbum: ergo Messias natus est, ergo Lex vestra cessauit; quia Dominus cunctorum Moderator, & Arbiter, moderari potuit Mundum, Legem, & mores. Cum enim filium suum misisset, aliam docuit legem, peccatum remisit, & Misericordia plena est terra: iusiurandum quod iurauit ad Abraham patrem nostrum daturum se nobis ad dandam scientiam salutis plebi eius in Remissionem peccatorum eorum.

CAP. III.

De Renouatione Legis, & Morum per Christum Miraculis confirmata.

QVòd cessauerit Lex vostra probare est necesse per ea, quæ facta sunt, & per dicta Prophetarum. Dauid ostendit nouum testamentum dicens: Dulcis, & rectus Dominus, propter hoc Legem dabit delinquentibus in via: Legem dabit; ergo futuram Legem prædixit quæ est nostra; quod futurum præuidens ait: Legem pone mihi Domine in via tua; & alibi, & veniat Misericordia tua super me: Ecce Lex noua; Ecce Filius Dei, dum ait: veniat Misericordia tua; Quam misericordiã petens Dauid intellexit Filium Dei, dum sequitur: Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo, fiat misericordia tũa & consoletur me. Mores mutauit Deus, scilicet Sabbatum, & Cæremonias. Christus enim Messias fere omnia in sabbato operabatur; Hoc

vos

vos scitis nam vt notam vobis faceret Diuinitatem suam tot miracula fecit in Bethsaida, hoc est in probatica piscina; Cui aderat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum &c. quos sanabat, immo, vt verus Deus, peccata dimittebat, quibus dicebat: Tolle grabatum tuum, & ambula; ex quo Vos Iudæi murmurabatis dicentes; Non licet tibi tollere grabatum, quia Sabbatum est: Idem habemus, quandò liberauit Mulierem adulteram, quam vos per legem Moysis lapidare habebatis: Iesus verò dimisit illam dicens: vade in Pace, noli amplius peccare: Ex hoc cognoscere potestis renouationem Legis.

Item quando liberauit Cæcum à natiuitate, facto luto ex sputo in terram, dicens: vade, & laua in Natatoria Siloe (quod interpratatur Missus) dixerunt Iudæi: Non est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custodit; quibus respondēs qui fuerat cæcus ait: Nisi esset hic à Deo non poterat facere quicquam. Ergo cessauit Lex vestra: Nam Messias erat, & vera fuerunt, quæ faciebat: ergo Lex noua ab illo processit.

Quòd Messias fuerit, pluribus factis cōstat. Primò quādo eijciebat Demonia, Demones ipsi exclamātes dicebāt:

Quia

Quia tu es Filius Dei. Ex quo uidetur apertè uos esse peiores Diabolo, quia quem Infernus fatetur uos negare audetis.

Item Mulier Samaritana, quam Christus uirtute sua de Fonte aquæ uiuæ, idest Spiritu sancti gratia repleuit, Nonnè dixit; Scio quia Messias uenit, qui dicitur Christus, & multi Samaritani crediderunt in eum, propter Diuinitatem sermonis eius dicentes: scimus quia hic est Saluator Mundi?

Miraculum Magnum cum saturauit quinque mille esurientes ex quinque tantùm panibus, ac duobus piscibus, cum superessent (ad maiorem Dei gloriam) duodecim sportæ fragmentorum; uocantibus Turbis ipsum Saluatorem, Nonné vobis fateri fecit illum esse uerum Dei Filium?

Insuper quando in Ciuitate Naim cum Turba copiosa filium defunctum Viduæ suscitauit à mortuis, nonne omnes exclamabant dicentes, Propheta magnus surrexit in nobis, & Deus uisitauit plebem suam?

Item quando suscitauit Lazarum in Bethania, nonne multi ex Iudæis crediderunt in eum?

Quid ergo vobis videtur? Scio quòd hæc odio habuistis, & inuidia, & malitia vestra morti eum tradidit, nam

super-

ſuperbè agentes innumerabilia prodigia, & miracula, & ſigna quæ vidiſtis uos non commouerunt, quamuis fateri conabamini dicentes: quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit? & cætera contra eum murmurantes, quæ vobis conſtant: Sed mirandum quidem de perfidia veſtra; vos enim qui poſt eius mortem percutiebatis pectora veſtra dicentes. Verè filius Dei erat iſte, conuertere corda veſtra non potuiſtis, quid ergo dicam? Diabolus miſit in cor veſtrum duritiem Pharaonis, & peiores Iuda conſtituit; Nam ex ignorantia oritur deſperatio, uos verò qui cognouiſtis Chriſtum, poſtmodum contemnitis.

CAP. IV.

De Ignorantia Hebræorum, de priuatione veræ intelligentiæ in Lege Dei, quæ cauſat diſperſionem eorum æternam.

Cœcitas, vanitas, inanis gloria, Spes vana, & pertinacia veſtra orrum habent ex ignorantia in Lege

quam

quam ignorantiam (credite mihi) ex maledictione Dei in uobis multiplicabit Sathan. Scripturam itaque nunquam recto tramite perſpicietis, nec mirum, cum fidei lumen non habeatis, Non enim credentes Prophetarum vocibus ſuper intelligentiam veri Meſſiæ Chriſti. Cœci eſtis, oculos habetis, & non videtis, & omnes ſenſus corporis veſtri, & animæ potentiæ imperfectum curſum habent; Multi ex veſtris Doctoribus, qui fidem Chriſti amplexi ſunt,(qui,& mihi materiam præbuerunt ad formandum Flagellum) veram intelligentiam meruerunt, munere fidei, nam Spiritus ſanctus illuminat corda, & mentes fidelium; nec vllo tempore poterunt infideles potiri ſenſu perfecto in Lege. Hoc ſuppoſito, negari non poteſt effectus ignorantiæ veſtræ, quia ſi à vobis ego requiram qua de cauſa. Lex veſtra nullum fructum affert, & obſeruantia, ac intelligentia veſtra Deum non inueniunt, immò ſterilitas creſcit, captiuitas augetur, nec vllum minimum ſignum à Deo in vos procedit? Reſpondere mihi non audebitis, quia ego ſtatim cum Flagello meo, vos percutiam; Et primò dicam: quòd Rabi Moyſes de Ægypto in principio Libri Morè, dicit: Scriptura ſancta ſæpè miſticè loquitur, & in parabolis, & me-

& metaphoricè; non enim ſemper ad litteram intelligenda eſt: exemplum adducens Ezechielis: cum dixit veniente Meſſia inſurget bellum Gog, & Magog, quibus nominibus intelliguntur, Reges Impij, Tiranni, & Eccleſię perſecutores: Et hoc eſt malum veſtrum intelligere materialiter Scripturam, vndè cęci in tenebris ambulatis: ſicut Moyſes dixit in Deuteronomio cap. 28. Percutiet te Dominus amentia, cæcitate, ac furore mentis, & palpes in meridie ſicut palpare ſolet cœcus in tenebris, & Hieremias cap. 9. dixit: docuerunt linguam ſuam loqui mendacium. Et uerum eſt in vobis, nam viuentes ſub doctrina fallaci, Magiſtri veſtri vos decipiunt in falſa expoſitione Scripturæ, & miſeri, ac infelices tanquam oues errantes diſpergimini, ut ait idem Hieremias. cap. 5. Grex perditus eſt populus meus, paſtores eorum ſeduxerunt eos, & cap. 6. dixit. Ecce incircunciſæ aures eorum, & audire non poſſunt. Et hoc in uobis uenit, quia non intelligitis, cupientes terrena, & ſperantes Meſſiam hominem in diuitijs, & potentia dum uerum Meſſiam Deum, & hominem, humilem, & glorioſum habuiſtis. Item Iſaias cap. 9. dixit: ecce ego addam, ut admirationem faciam, populo huic miraculo grandi, & ſtupen-

pendo: peribit enim sapientia à sapientibus eorum, & intellectus prudentium abscondetur, & ideo in Captiuitate ista estis iam sunt 1671. anni quia nescitis quid petatis, nescitis quò eatis, viam Domini ignoratis, sed hæc ignorantia est uoluntaria, quia speculum habentes ueritatis, & Iustitiæ pertinacia uestra uelatis, ut non intueri habeatis quæ uobis terroris, & confusionis essent. Ideo dixit Isaias cap. 5. Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habet scientiam, & Oseas cap. 4. Conticuit populus meus eò quòd non habuerit scientiam; quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi. Et hæc dixit Deus uidens uestram malitiam gaudere de ignorantia super mirabilia potentiæ suæ, ex hoc dicit Hieremias capit. 19. Quoniam indurauerunt ceruices eorũ, & non audierunt sermones meos.

C A P. V.

De reprobatione Iudęorum, absque remissione.

MAlitia uestra quæ diligit ignorantiam, docentibus uobis do-

doctrina falsa interpretatione, constituit æternam captiuitatem uestram, & aures obturat Dei, ne per sæcula omnia exaudiantur orationes uestræ; Isaias cap. 6 postulans à Deo quanto tempore duratura esset ignorantia uestra, audiuit; Donec desolantur Ciuitates absque habitatore, & domus sine homine, & terra relinquetur deserta, hoc est usque ad finem sæculi. Et si causam scire vultis, non aliundè procedit, nisi quia petitis uanitatem, & mendacium, & præstolando Messiam iram Dei compellitis. Ita Dauid Psal. 18. corrupti sunt, & abhominabiles facti sunt in studijs suis, non est qui faciat bonum.

Desperata spes uestra, ò Iudæi, nisi conuersi fueritis numquam redituri estis in Ciuitatem Hierusalem, nec libertatis uestræ initium uisuri, hoc uideo in Sanhedrin cap. Chelech: Decem tribus non amplius in Israel regredientur: sic in Deuteronomio cap. 29. Proiecit eos in terram alienam. Decem Tribus non habebunt partem in sæculo futuro, & extirpauit illos Deus de terra sua cum furore, & ira, & quod dicit in sæculo futuro, intelligitur in uita uentura, idest in gloria Paradisi; ergo uos proiecti estis à Terra, & à Paradiso. Et non sine causa; nam Deus ore proprio pollicetur

iram

iram ſuam in uobis per os Oſeæ cap. 1. Non amplius miſerebor Domui Iſrael, obliuiſcar eorum, & ſermones uos, non audiam. Non ergo blandiamini ſpei veſtræ, uos ipſos adulantes, in expectatione ridicula Meſſiæ, ad reædificandum Hieruſalem, quia tantùm moleſti eritis Deo his inſolentijs, & ſceleribus veſtris, quòd iram eius concitabitis, vt expectationem ueſtram puniat mittendo uobis Legionem Demonum qui uos auferant, & per ſpatioſa aeris arua fumum Capitis veſtri purificent. Ego enim in Libris veſtris inuenio nullam ſpem vobis promitti de reædificatione iſta; & hanc hæreditatem vanum eſt cogitare. Audite Librum Sederholam magnæ exiſtimationis apud uos: Hæreditatem primam habebunt, ideſt terram promiſſionis: hæreditatem ſecudam habebunt, tertiam verò non habebunt: & hoc intelligitur de Hieruſalem quæ nunquam in æternum veſtra erit: Et vt maiorem certitudinem habeatis, audite Hieremiam cap. 7. Ne confundamini in uerbis falſitatis, dicentes uobis. Templum Dei, Templum Dei, Templum Dei ſum ego. Nam primum, & ſecundum reædificabitur, Tertium uerò qui vobis promittit, falſum dicit, & mentitur. Sed nec

mit-

Templum, nec ceremonias uobis promittit aliquis, cum dicat Hieremias cap. 3. Non uisitabit Arcam fœderis, nec plus fiet. Vndè nec ceremonias uestras post Christi Messiæ Aduentum habere debetis.

Confirmat veritatem hanc Amos. Cap. 5. dicens: Querite me, & viuetis, nec quæratis Bethel, nec Ghilgal, quia Ghilgal captiuabitur, & Bethel inutilis erit. Iam scitis Bethel, & Ghilgal significare Hierusalem ex quo habemus quòd Hierusalem nunquam rædificabitur; hoc experientia temporis persuadet, cum preteriti sint hucusque. 1671. anni, nec signum datur vobis, nec datum vnquam fuit de termino dispersionis vestræ: heu quid statis tota die otiosi? quærite Deum, & inuenietis, per ire Christi Templum de quo Ezechiel: Ecclesia Sancta petra electa; qui credit in Messiam Christum templum Domino ædificat: & si materialiter intelligere volumus: Videte quomodo magnificatur Ecclesia Christi in Mundo, & quot Templa ædificata sint Deo post Christi Aduentum. Non loquor de signis, & miraculis, quia vbique patent: Et vos quamuis surdi, & cæci, auribus, tamen auditis, & oculis videtis: Deus vobis parcat.

Opera vestra (fratres Iudæi iam

la-

fætent, & nisi Misericordia Domini, quam Christus ex vtero Virginis viuificauit & humanitate induit, Iustitiam leniret, nomen vestrum non viueret, sicuti perire, & deleri prorsus timeo, si diutius in duritia, & malitia vestra perseuerabitis. Non ego sed Oseas c. 9. vobis hæc ex parte Dei, dicit: Per malitiam operum eorum à domo mea expellam illos, nec amplius reamabo eos. Idem Amos firmat cap. 5. Corruit nec amplius eleuabitur Virgo Israel. Nolite itaque mirari cùm non exaudiat vos Deus, quia si quotidie plorantes in pane, & aqua ieiunantes oraueritis, nunquam Deus aures aperiet: nisi Christum confessi eritis: Sic ait Hieremias cap. 15. si steterint Moyses, & Samuel ante me deprecantes non est voluntas mea in populo isto.

Donec igitur in pertinacia vestra permanebitis, percutiet vos Dominus cum furore, quod Dauid ait Psalmo. 2. Reges eos in virga ferrea, & tamquam Vas figuli confringes eos.

Exemplum reprobationis vestræ clarum permisit Deus in filijs Gomer vxoris Hoseæ, quæ cùm prius parturierit filiam ei imponi iussit nomen, SINE MISERICORDIA: hæc postea peperit Filium, & Deus iussit Hoseę cap. primo quod vocaretur no-

men eius, NON POPVLVS MEVS. Hinc colligimus Mysterium reprobationis vestræ. Quia cùm semper fueritis sine Misericordia, eò quòd naturaliter crudeles impij, superbi, pertinaces, & increduli sitis, ipsā Misericordiā Dei quæ fuit persona Christi Messiæ Redemptoris credere noluistis, nec miracula, exempla, nec signa multa ualuerunt in uobis; ita nec Deus voluit vos in populum suum acceptare; Vnde vocat vos, NON POPVLVS MEVS: Nec ergo Deus vester erit, nec vnquam exaudiet vos, nisi de tenebris reuersi eritis ad lucem. Venite ad Fontem Misericordiæ Dei, idest ad Baptismum Ianuam Cęli, & animæ purgationem.

Cap. VI.

De Baptismo, de figuris, & eius effectu.

INstrumentum primum salutis voluit Deus esse Baptismum in Lege sua; quia cùm per aquam significetur ablutio; hæc est via potior, & mitior

tum

tum paruulis tum adultis, quàm circumcisio; hoc iussit Christus fieri in fidelibus ad significandam amoris sui lenitatem, & gratiam; Per circumcisionem enim in veteri Lege denotatur seueritas, & vltio, quod quodammodo præbuit Dauid dicens: Libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meę; Deus Pater, & Deus salutis meę, Filius intelligitur. Et per Baptismum pacem Domini, & candidam Legem suauem Christi significari docemur. Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, lauabis me, & super niuem dealbabor.

Huius Baptismi promissionem, & Veritatem, pluribus in locis Prophetarum colligimus: Primò ab Ezechiele Propheta cùm ait: Cùm sanctificatus fuero in vobis, congregabo vos de vniuersis terris, & effundam super uos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, & dabo vobis spiritum nouum; & alibi: & spiritum meum ponam in medio vestri, & eritis mihi in populum, & ego ero vobis in Deum. Nolite ergo mirari si postea dixerit Christus: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non potest introire in Regnum Dei. Voluit ideò Messias qui fuit Christus per Baptismũ mundari populum suum à peccatis quia

hoc lauacro superueniente Spiritu Sancto, qui est Caritas Dei, peccata deleantur, anima fit niue candidior, & conscientia innocens vt Columba. Ita Isaias; Lauamini,& mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, si fuerint peccata vestra vt coccinum dealbabuntur. Et alio loco dicit: Sitientes venite, ad aquas dicit Dominus, & qui non habetis pretium uenite, & bibite cum lætitia; Itaque pro certo habeatis, ò Iudæi,hunc fuisse Saluatorem: audite,si clarius ostendi potest, Isaiam. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris: Hoc gaudium dicite mihi quæso quare despicitis? ergo tristitiam vestram amatis? cur non cessat cæcitas, cur non desinit perfidia vestra, postquam cessauit vltio Dei, & Christus Messias reportauit triumphum, & Misericordiam? hæc est aqua, quæ conuertit animam; Dauid dicat ipse. Super aquam refectionis educauit me, animam meam conuertit: hoc Christus operatus est: ergo Lex Christi uera; ergo Baptismus est Ianua Sacramentorum,& Paradisi.

Ioannes Zachariæ filius huius Baptismi minister à Deo præordinatus vobis hanc veritatem ostendit, quem quamuis Prophetam esse negatis, vobis plusquam Prophetam monstrabo

immò

immò Altiſſimi Nuncium, veri Meſſiæ Præcurſorem, qui ob excellentiam Miniſterij ſui uocatus fuit Angelus, teſte Malachia Propheta: Ecce ego mitto Angelum meum, qui præparabit viam meam ante te: Angelus quidem & puritate, & electione: Vaticinium eius ſuper omnes Prophetas; ideo maior cunctis Prophetis: Moyſes enim quæ ad mundi creationem ſpectant prophetico: Spiritu ſcripſit Ioãnes verò pręſentem Chriſtum digito oſtendit, cum inquit: Cuius ventilabrum in manu eius, & permundabit arenam ſuam, & rurſum: Potens eſt Deus ſuſcitare de lapidibus filios Abrahæ; nam verè Deus omnia poteſt; Potuit per Baptiſmum mundare nos; Potuit Filium generare, ipſumque ex Virgine naſci, pati, mori, reſurgere, & iterum redire ad Patrem glorioſum in Corpore aſſumpto, ac omnia innouanda in terris permiſiſſe: Sic Dauid teſtatur: dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me: In Ioanne ergo completa fuerunt vaticinia, & ceſſarunt Prophetiæ; quia tota Scriptura iam à Prophetis conſtructa, & diſpoſita, adimpleta fuit in Chriſto ſummo Sacerdote, & per ipſum Fidelibus tradita eo ſenſu, quo realiter fuit verificata, & deinde per Apoſtolos eodem mo-

do prædicata cum fructu, incremento, miraculis, & exaltatione ipsius veræ Christi Fidei per vniuersum Orbem: & si Ioannes negauit vobis esse Prophetam hoc fecit humilitatis exemplo ad similitudinem Christi, qui fuit ipsa humilitas: attamen plusquam Propheta iudicabatur, immó ob excellentiam virtutis, & motum à uobis Messias dubitabatur; hic fuit cæteris hominibus prælatus: De quo dixit Deus: Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista: Maior equidem, nam cùm homo fuerit, Angelus meruit vocari ob virtutis meritum: Quòd quamuis omnes Prophetæ missi sunt ante Christum, de solo Ioanne dictum est: Ecce ego mitto: Multæ stellę ante Solis ortum præcedunt aduentum Solis nunciantes, sed sola ea Luciferi nomen obtinet, quæ vná cum sole oritur; ita, & Ioannes Angeli nomine gaudet, quia Messiam præsentem ostendit. Hunc ergo Ioannem videntes Patres vestri baptizantem interrogabant dicentes: Quid tu baptizas, si non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Videte amentiam vestram: Misistis prius ad eum Legatos, vt quis esset sciretis, & nunc palam de opere eius interrogatis? Confundat vos modestissima eius Responsio: Ego baptizo in aqua, veniet

au-

autem post non multos dies qui baptizabit in Spiritu sancto; hoc autem dicebat de Spiritu sancto, quem accepturi erant credentes in Christum Messiam. Promisit ideo vitam, & gratiam ijs, qui baptizari volebant: dicens: Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei fiet in eo fons aquæ viuæ: Comparantur enim aquæ donis Spiritus sancti, quia aqua est fœcunditas bonorum operum, sitim extinguit peccatorum, & à peccatis purgat, & mundos reddit.

Igitur tanti Sacramenti minister factus, Iordanis fluuium elegit, sicut omnium in Iudæa celeberimum, vt in hoc quasi Fonte Dei baptizaret; Et hoc non sine Mysterio, nam Iordanis vera est Baptismi figura; per Iordanem Israeliticus populus in terram siccis pedibus transiuit: Elias per eundem miraculosè abijt, & in igneo Curru in Cœlum translatus est: His figuris designatur Baptismus; per ipsum namque patet aditus ad Regnum Cœlorum: In Iordane quoque Naamam Syrus septies lotus à lepra mundatus est, & ex Idolatra factus Dei Cultor, ex quo significatur quòd Gentiles per Baptismum septiformis Spiritus gratia à noxia peccatorum mundantur. Iordanis iudicium denotat: Ergo qui baptizantur à Deo iudicati

sunt: Hæc est uera piscina, Cuius aquæ sanant animæ vulnera: Aquæ diluuij, & aquę Maris rubri fuerũt etiam figuræ Baptismi, sicut dictum est: Omnes in Moyse baptizati sunt in Nube, & in Mari; vt per Baptismum Christus manifestaretur sicut ipse Ioannes ait: vt manifestaretur in Israel propterea veni ego in aqua baptizans: Venite ergo ad Fontem Iudæi, lauamini, & Mundi estote, ne corde obdurati cum Pharaone in profundum inferni demergamini; Agnoscite Thesaurum: aquam petite si vitare vultis ignem æternum; Ioannis humilitatem nouistis, is regnat cum Christo in Cœlis: discite compescere inanis gloriæ studium; silete vocationem Messiæ, timete Deum, & considerate captiuitatem uestram; & salui eritis.

✝

CAP.

CAP. VII.

De ſpretu Iudęorum in Meſſiam Chriſtum,& de eius Paſſione.

Notab. Chriſtus Agnus Dei. num. 1. honor Crucis nu. 2 occultus venit Chriſtus, & paſſus quia ipſe voluit num. 3. Quatuor peccata Iudaeorum numer. 4. voluntariam obierunt ſententiam Hebrei ad luendam ſanguinis Chriſti pœnam nu. 5.

QVi retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi: Tales fuiſtis (ò Iudæi) in Chriſtum, qui tot bona contulit vobis. Quid vobis facere potuit Ieſus, & non fecit? Ingrati animi verò feritatem nutrientes tanquam ad latronem exiſtis cum gladijs, & fuſtibus: tanquam ad Leonem, immò Leones ad Agnum: ingratiſſimi!

Malum quod feciſtis, in quo, & quid vobis inde, ipſe Dauid dicat: Aſtiterunt Reges terræ, & Principes conuenerunt in vnum aduerſus Dominum,& aduerſus Chriſtum eius: & quid euenit? Qui habitat in Cœlis irride-

ridebit eos, & Dominus subsannabit eos: Hanc irrisionem Domini in vobis videtis, quem quamuis iustum confessi fuistis, tamen crudeli manu percussistis: vt ait Hieremias: Dixerunt impij ad inuicem; Venite, & cogitemus contra Iustum cogitationes, non enim peribit Lex à Sacerdote, neque Consilium à Sapiente, nec sermo à Propheta, venite, & percutiamus eum, & non attendamus ad vniuersos sermones eius; totum hoc impletum fuit in Christo; & propter hoc in vobis perierunt Sacerdotium, Consilium, & sermo Prophetarum; nam post Christum nullum Prophetam habuistis, & euidens testimonium huius veritatis in vobis est; nec vllum signum à Deo, neque Prophetis à Passionis Christi tempore uidistis, nec visuri eritis de libertate, & salute uestra; Ideo infelices non uidetis errorem uestrum, non uos terrent uerba Hieremiæ dicentis; Ne propitieris iniquitati eorum, & peccatum eorum à facie tua non deleatur, fiant corruentes in conspectu tuo. Maledictionem Dei incurristis; & sicut peccatum uestrum inexcusabile, ita & pœna uestra ineuitabilis erit. Signa quæ in Christo uidistis, dum dicebatis, ecce mundus totus post eum abijt, uobis Diuinitatem Christi satis indicabant;

bant; & huius indicium patefecistis, quando obuiantes ei in Hierusalem cum ramis, Palmis, & floribus dixistis: Osanna Filio Dauid, Benedictus qui uenit in nomine Domini; miserere nobis fili Dauid; & obsequia multa agebatis dicentes; Redemptio nostra Israel. Noli timere filia Syon; ecce Rex tuus uenit tibi sedens super pullum Asinæ; quem cum ligasset ad uitem, clarè ostendit ipsum uitæ auctorem uenisse, quod Micheas, cap 4. confirmat: Et sedebunt habitatores Hierusalem; & uir subtus Vitem suam &c. Quænam ergo est dementia uestra? Gloriam Deo datis, Saluatorem Christum prædicatis ipsum quidem quem Prophetæ ostenderunt, & statim Inuidia ducti, confessio fit confusio, obsequium fit improperium, decus fit dedecus, honor fit iniuria? Et illum persequimini usque ad Mortem? ubi ratio? vbi cor? ubi sensus? Canes quid in sanguine agni? Agnum quem postulastis: Mitte Agnum Domine Dominatorem Terræ: tali modo suscepistis? Nonne hic Agnus ille, de quo Isaias ait: Tanquam Agnus coram tondente se obmutuit: de quo Ioannes: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata Mundi? de quo Hieremias: Et ego quasi Agnus mansuetus, qui portatur ad uictimam. Nonne il- I

le fuit Filius Dei Saluator, qui spontè ſe tradidit in manus veſtras,& faciem ſuam non auertebat ab iniurijs veſtris? Sponte paſſus, quia ipſe voluit, nã ſicut eo tempore,quo ad comprehendendum eum acceſſiſtis, omnes velut mortui in terram cecidiſtis, & quamuis Iudæ ſigno certiores facti, tantam Diuinitatem non potuiſtis ſuſtinere, dum ad maiorem ipſius excellentiam, Malcho, cui Petrus amputauit auriculam reſtituit; Ita etiam ſi voluiſſet, paſſionem ſuam vitare potuiſſet. Sed Iſaias vos monet de qualitate Chriſti, dicens: Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus; Faciem meam non abſcondi ab increpantibus, & conſpuentibus in me. Quid ergo negare poteſtis in Chriſto? quid capere excuſationis? Veniat Iſaias, & ſicut maior in Meſſiæ Chriſti declaratione, maiorem etiam Chriſti vobis offerat confeſſionem: cùm dicit: Quis eſt iſte, qui venit de Eſdron veſtibus tinctis de Boſra? Iſte formoſus, in ſtola ſua, gradiens in multitudine fortitudinis ſuæ? Quare Rubrum eſt indumentum tuum, & veſtimenta tua ſicut calcantium in Torculari? Et reſpondens ipſe Iſaias in perſona Chriſti ait: Torcular calcaui ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum; dies

enim

enim vltionis in corde meo, annus Redemptionis meæ venit: Circumspexi, & non erat auxiliator, quæsiui, & non fuit, qui adiuuaret. Ecce (ò Iudæi) Messias; ecce Redemptor Mundi, quem vos spreuistis: Sequamur verba Isaiæ: Non est species ei, neque decor, & vidimus eum, & non erat aspectus, & desiderauimus eum, despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius, & despectus; vnde non reputauimus eum. Quid respondetis Iudæi? Si in Christo hæc non impleta sunt, mendaces non estis; Sed quia in hoc nulla excusatio vos saluat; vt magis, magisque pungamini; ipsum Isaiam audite: Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, & nos putauimus eum quasi leprosum; Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra: Ergo negare non potestisChristum pro salute nostra venisse, qui posuit pacem inter Deum, & hominem, vt sequitur Isaias: Disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus.

O miram Dei bonitatem, qui pro peccatis gentium intelligens Misericordiam idest se ipsum amore affectū, misit

misit illam in Mundo vt videretur ab omnibus, hoc est Iesum Christum Filium eius, qui in passibilitate Carnis scelera nostra lueret, vt diuinæ Patris Iustitiæ satisfaceret in ligno Crucis: dicente ipso: Cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum: Ipse Christus (ò Iudæi) illam quam
2 vos ignominiam putastis Crucem, honore affecit, & tali dignitate insigniuit; quod temporibus omnibus summa veneratione habebitur; & hanc Principes, & equites honoris gratia in pectore gestant: vt innotescat tanti signi excellentia; Hoc signo vsi fuerunt etiam ante Christi aduentum Hæbreorum Sacerdotes, in ordinatione Sacerdotum; Qui tali signo. ✕. eleuata manu vtebantur sicut referunt Menachoth cap. 8. Rabboth; & Rabi Salomon. Crucis itaq; fructum Mundus ferrè totus percepit; Et innumerabiles gentiles tali pietate Dei non abusi fuerunt, sicut vos impij Iudęi abusi estis pro quorum salute Christus pati voluit: Hoc beneficium noluistis; Populus electus, & tot immensis fauoribus cumulatus; Quem sicut Aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos uolitans, expandit alas suas venit, & assumpsit eum, vt hoc munere Dominum colere, ac venerari disceret; Impinguatus

est dilectus, & recalcitrauit; & quò maiora populus hic à Deo beneficia accepit, eò deterior factus est. Spreuistis Misericordiam Dei perambu- 3
lantem humanitate coopertam, scilicet Filium Dei; nam quid est Filius Dei, nisi Misericordia Dei? Occultus uenit, vt contemneretur, nisi enim contemneretur non crucifigeretur; hac ratione obtulit se ipsum Reconciliator Deo Patri: ita Isaias: Oblatus est quia ipse uoluit; omnes nos quasi oues errauimus, vnusquisque in viam suam declinauit, & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum: Et quia Christus natura sua impeccabilis pati non poterat, peccata nostra tulit, & factus est omnium Saluator, hoc Isaias testatur; Propter scelus populi mei percussi eum, eò quòd iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit inuentus in ore eius: Et cum sceleratis reputatus est; & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit.

Quid amplius dici potest? Omnia quę dicta sunt à Prophetis, Christus in se adimplevit. Ergo Christus verus fuit Messias ergo Messiam vestrũ occidistis: Quatuor sunt peccata vestra ma- 4
xima: Primum fuit peccatũ ex Ioseph venditione propter quod fuistis 400. annis in Ægyptum. Secundũ Idolatria

Vituli

Vituli aurei, quæ vos captiuos duxit
Regi Assiriorum. Tertium alia Idola-
tria, & Prophetarum occisio, ex quo
70. annis captiuati fuistis in Babi-
lone. Quartum verò fuit,& est ven-
ditio Iusti Messiæ qui fuit Christus;
propter quod hucusque captiuitas
vestra vos dispergit, & in æternum
durabit: Nec excusationem capiatis
dicentes, Iudam fuisse, qui peccauit,
nam omnium consensu, & consilio id
ipse fecit. Væ vobis; qui Dei Amo-
rem occidistis; vnde non mirum, si
iratus est contra vos nam iram San-
5 guis Filij sui æternam concitabit.
Voluntaria vestra Sententia Sangui-
nem eius supervos labentem vocastis
& in perpetuam damnationem vos
obligauistis Pilato, exclamantes:
Sanguis eius super nos, & super filios
nostros. Ergo non est vobis Deus
(credite mihi) nisi uos ad eum plora-
bitis,& pænitentes amorem eius in-
uocabitis. Venit è Cælo tantus amor
quem vbi Montes viderunt sicut cera
fluxerunt, exarserunt Amore sicut
Ignis in spinis, nec ulla Creatura po-
terat separari à Caritate Christi, So-
lùm uos Impij Montibus asperiores
talem Amorem,tantum Caritatis ar-
dorem sentire renuistis. Ille ille est,
quem venturum prædixit Isaias: Væ
vobis qui consurgitis mane ad po-
tan-

:andum vſque ueſperam,& opus Domini non reſpicitis! opus Dei negatis, quaſi Deus omnia non poſſit,quę mente concipit edere!

CAP. VIII.

De Reſurectione, & Aſcenſione ac Trinitate.

VExillum hoc explicat Oſeas Propheta : O mors ero mors tua, morſus tuus ero Inferne. Ecce verificatum in Chriſto; ipſe enim reportauit triumphum, mortem deſtruxit, Infernum conteruit. Dicite nunc (ò Iudæi) verè Filius Dei erat iſte; eſtote denique ex illis de quibus Oſeas dixit: Venite, & reuertamur ad Dominum, quia ipſe cæpit,& ſanabit nos,percutiet & curabit nos, viuificabit nos poſt duos dies, in die tertia ſuſcitabit nos, & viuemus in conſpectu eius: Ecce explicata Reſurrectio. Et quia hic Filius Dei fuit ſequitur Oſeas: Quia miſericordiam nolui, & non ſacrificium, & ſcientiam Dei pluſquam holocauſta. Hanc Reſurrectionem prædixit quoque Dauid: Cognoſcetur Dominus iudicia faciens,

ciens, exurge Domine Deus, & exaltetur manus tua; & alibi: Resurrexi, & adhuc sum tecum, posuisti super me manum tuam mirabilis facta est scientia tua ex me: Item: hæc dies quam fecit Dominus exultemus, & lætemur in ea: Dicant nunc, qui redempti sunt à Domino, quos redemit de manu inimici, & de Regionibus congregauit eos. Item Iob cognouit Redemptorem, & saluatorem Christum cùm dixit: Scio quod Redemptor meus viuit, & in Carne mea videbo Deum Saluatorem meum. Ecce Redemptio Mundi, quam clare Dauid ostendit; Hanc terra cognouit & mota est, vt Dauid dixit: Terra tremuit, & quieuit dum resurgeret in iudicio Deus. Vos solùm Iudæi sine corde fuistis; & tamen iram Dei non timetis.

Postquam autem resurrexit ascendit ad Cælos in sinu Patris cum exaltatione, vt exhiberet opus Redemptionis nostræ. Hanc Filij Dei Ascensionem vobis iam narrauerunt custodes de Sepulcro, qui perterriti sunt, & velut mortui manserunt. Hanc prophetico Spiritu vidit Dauid cum dixit: Psalite Domino qui ascendit super Cherubin, & volauit; & intonuit de Cælo Dominus, & Altissimus dedit vocem suam: Misit de summo, &

acce-

epit me, Deus Dominus, & illuxit
ɔis: & alibi: Quoniam eleuata est
ıgnificentia tua super cęlos: Chri-
s ergo ascendit, & introiuit Re-
um suum: de quo ipse Dauid sequi-
r: Quis est iste Rex gloriæ? Domi-
s fortis & potens in prælio; Domi-
ıs virtutum ipse est Rex gloriæ:
onne fuit ipse fortis, & potens in
:ælio vitæ suæ in passione ferissima
ıdaicæ impietatis? Nonne Dominus
/irtutum, dum fecit Misericordiam,
ιuam vos noluistis? hanc fecit Omni-
ıotens Reginam virtutum; hanc
:xaltauit,& docuit singulos homines:
Estote Misericordes, sicut & Pater
ıester in Cęlis Misericors est;hęc fuit
renouatio Legis, hæc sacrificium Deo
gratissimum dum dixit: Misericor-
diam volui, & non sacrificium. Con-
siderate ergo Iudæi quales apud
Deum sitis, qui virtutem eius, idest
Misericordiam contempsistis. A-
ctum est de salute vestra; & Pater cę-
lestis vos ad nihilum rediget: vt Da-
uid minatur: Nisi conuersi fueritis
gladium suum vibrabit. Et verè su-
per caput uestrum Ira Dei fulmina
tendit: dum sequitur ipse Dauid:
Arcum tetendit, & parauit illum. Si
verò conuersi fueritis dicentes cum
Dauid: Suscepimus Deus Misericor-
diam tnam in medio templi tui; scili-
cet

cet Christum in Ecclesia nostra, tunc salui eritis; & exultantes cantabitis: Cantate Domino canticum Nouum, (idest Legem nouam) quia beneplacitum est Domino in populo suo. Ego vobis cum Dauid dicam: Magna est gloria eius in salutari tuo. Itaque cum hæc, quæ ego imbecillis Scriptor seruus Christi exposui, attentè legeritis; de salute vestra fiduciam habebo.

Audistis hucusque, & apertissimè cognouistis Christum Dei Filium, qui & qualis fuerit, ex ore Prophetarum, quibus contradicere non licebit. Nunc de tertia Persona Diuina idest de Spiritu sancto nobis tractandum est; & habebitis Trinitatem perfectam Dei vestri. Trinus, & vnus est Dominus scilicet Trinus in personis, hoc est in virtute sua, Spiritus sanctus est Charitas Dei, quam diffundit in Cordibus Iustorum, est lumen cordium, quod auget gratiam, & disponit in nobis Iustitiam, & hic Tertia persona Dei dicitur, idest opus tertium virtutis Dei, quod ad salutem Christianorum dirigitur. Hic Corda vestra illuminabit, si laueritis inter innocentes manus vestras, & circundabitis altare Dei, fidei munere credentes Deum Trinum, & Vnum. De Sancto spiritu testimonia adducit

Da-

uid dicens: Emitte spiritum tuum, creabuntur, & renouabis faciem rræ; Verbo Domini Cœli firmati nt, & spiritu oris eius omnis virtus rum: Ne proijcias me à facie tua, & piritum sanctum tuum ne auferas à e, spiritus Domini ferebatur super quas. Item Ioel Propheta clariùs stendit dicens: effundam spiritum neum super omnem Carnem; & alii: & dabo prodigia in Cœlo, & in terra, sanguinem, & Ignem, & vaporem fumi, &c. Alia Prophetarum dicta adducere possem, sed satis sit visio Isaiæ Prophetæ ad ostendendam Imaginem Trinitatis. Nonne dixit Ipse; vidi Dominum sedentem super Solium excelsum, & eleuatum, & plena erat domus à Maiestate sua; & ea, quæ sub ipso erant replebant templum, Seraphin stabant super illud, sex alæ vni, & sex alæ alteri; duabus uelabant faciem eius, duabus uelabant pedes eius, & duabus uolabant, & clamabant alter ad alterum; Sanctus, sanctus, sanctus? quid aliud significat hæc triplicata uox, nisi Tres Personas Diuinitatis uisibiles in Trono Dei; quæ sunt unus Deus tantùm: & in nobis ipsis exemplum gerimus, qui ad Imaginem Dei creati, unam tantùm animam habemus, & tres potentias, Memoriam, Intellectum, &

Vo-

Voluntatem; Ita in una natura diuina; Tres sunt personæ Pater scilicet, Filius, & Spiritus sanctus; Pater enim ab æterno intelligens se ipsum, in eius essentia tanquam in speculo uidit imaginem suam, quæ est Filius ab ipso genitus per intellectum, & quia inter simillima maximus est amor, & mutua naturalis dilectio, summopere se diligentibus ex huiusmodi utriusque amore spiritus sanctus, Coęternus, & coęqualis ipsis procedit; & hic in formam Columbæ nobis Fidelibus significat puritatem, & speciosum ipsius Charitatis Diuinæ candorem, ad insinuandam animabus fidem, & Mysterium Misericordiæ Dei circa Redemptionem nostram, unde in Trinitate effectum eundem habemus, quem in sole uidemus, sicut in Libro primo explicauimus. Ergo Trinus est Deus tuus (Israel) hic est qui in Creatione Mundi Tribus uerbis Trinitatem expressit; dicens El, Elohin, Iehoua, & hoc sensu dixit Deus Moysi in Deuteron. c.6. Audi Israel; Deus Deus noster Deus unus est. Item in Exod. cap.3. Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob misit me ad uos, dicens: hoc nomen est mihi in æternum; Idem Dauid affirmat Psal. 66. Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus, & quia Dei in-

spira-

ſpiratione omnia dixerunt Prophetæ; non ſine myſterio fuerunt illæ triplicatæ uoces. Nolite ergo dubitare de Trinitate, ſi non dubitatis de potentia Dei. Dauid hoc eſſe opus ſalutis noſtræ teſtatur. Tu es Deus, qui facis mirabilia ſolus, notam feciſti in gentibus uiam tuam. Dextera Domini fecit uirtutem; Dextera Domini exaltauit me. Multæ, & aliæ ſunt auctoritates, & ſymbola Trinitatis, quas breuitatis gratia intermittere uolo, cum ſatis ſint ſupradicta

Imaginem huius Trinitatis hoc Epigramma clariùs deſignat.

IMperat in Cœlis Trino ſub Nomine Numen,
Hoc in perſonis creditur eſſe tribus.
Prima Pater, verbo noſtrum, qui condidit Orbem,
Qui proprio titulo dicitur Omnipotens.
Hunc ſequitur Verbum genitum virtute paterna,
Quod tanquam Sapiens omnia recta facit.
Tertia, quæ Bonitas eſt procedit vtroq;
Hæc appellatur ſpiritus, Ignis, Amor.
Inde Deus verus veneratur Trinus, & vnus.
Soli trina datur gloria, trinus honor

CAP. IX.

De vocatione hebręorum.

VEni igitur Popule meus dicit Dominus. Vocabis me, & ego respondebo tibi, quid tardas? Venite sitientes ad aquas. Tua culpa cecidisti, resurge quæso, deuius nunc in tenebris euagaris, ad ueram reuertere lucem. Cur non tristaris in Captiuitate tua? Cur non confunderis in opprobrijs tuis? Cur aurem non accommodas ad ea, quæ tibi exprobrat Deus dicens: Populus iste duræ ceruicis est, generatio praua, & peruersa. Væ genti peccatrici (ait Isaias) populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis; dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt Israel, abalienati sunt retrorsum; & uerè dereliquistis: Nam ex tempore, quo res Patrum vestrorum erant abiectæ, Sacerdotium diuisum, dissipata Respublica, misit Deus vobis Ioannem ad prædicandam viam salutis, & ut vexatio daret intellectum cępit vos tangere manus Dei, & renuistis, misit Amorem suum, & obdurastis, surgite

gite & cum Daniele Misericordiam Dei inuocate dicentes: Auertatur ira tua, & furor tuus à Ciuitate Hierusalem propter peccata nostra, & iniquitatem Patrum nostrorum, ne populus tuus in opprobrium sit omnibus; Dicite cum Ioele Propheta: Immutemur habitu in cinere, & cilicio, ploremus ante Dominum, quia multum misericors est, emendemus in melius quæ ignoranter peccauimus ne subitò præoccupati die mortis, queramus spatium penitentiæ, & inuenire non possimus: Item Attende Domine, & miserere, quia peccauimus tibi; sic facientibus respondebit uobis Deus, ait Ioel: Ecce ego mittam vobis frumentum, & Vinum, & oleũ, & replebimini eis, & non dabo uos ultra opprobrium in Gentibus dicit Dominus.

Induamini arma lucis; & scitote Messiam vestrum esse Christum, nec alium Messiam vobis venturum; Iam ex dictis cognouistis. Credite, & videbitis Filium hominis, & orietur super vos sol Iustitiæ: Christus est qui venit, & qui venturus est ad iudicandum in finem sæculi; cui data est à Deo potestas in Cęlo, & in terra; Vt Dauid testatur: Deus Iudicium tuum Regi da, & Iustitiam tuam Filio Regis: ac si dixisset: huius Iudicium su-

bire non recuſo qui frater noſter eſt, & caro noſtra. Credite, quia Lex noua Chriſti vera Lex eſt; in qua impleta ſunt Prophetarum Vaticinia; in qua omnes fulgent Prophetæ; Quid vobis prodeſt Prophetas habuiſſe, & ipſis non credere? vos Iudæi (dicit Iob) fuiſtis rebelles lumini; ideo lumine caretis, in tenebris ambulatis. Iam ſcitis quid Sauli acciderit, quia non credidit Samueli. Rex Iſrael, & Iuda quia Micheæ fidem non habuerunt, magna clade afflicti ſunt: é contra verò credidit Nathaan Prophetæ Dauid, & a morte liberatus eſt: & uos Meſſiam veniſſe non creditis? Venturus eſt equidem Chriſtus in die nouiſſimo, & tunc apparebit Crux eius vt ſignum Filij hominis in Cęlo ad confuſionem veſtram, Iudęi; & ad iuſtificationem ſui ipſius Ignominioſum Mortis ſuę genus oſtendet, vt ſpe veſtra fruſtatos eum cognoſcentes redarguat; Maximum erit Iuſtis ſolatium; & quemadmodum Nubes illa, quę media inter caſtra filiorum Iſrael, & Ægyptiorum inſedebat tenebroſa erat Ægyptijs, lucida ac ſplendens Iſraelitis; Ita Crucis ſanctæ uexillum in bonos fulgebit, in malos tenebroſa erit caligo. Clamat hactenus ſanguis Chriſti meliùs quam ſanguis Abel, hic enim Iuſtitiam & uin-

dictam,

dictam, ille uerò Misericordiam, & pacem postulat; quam Misericordiam (transacto hoc tempore, idest in nouissimo die) ultio delebit. Testimonia passionis suæ Christus, hoc est lanceæ, & clauorum uulnera, ostendet, ut impleatur quod dictum est; Videbunt in quem transfixerunt. Et Cruce apparente, plangent omnes Tribus Terræ: plangent Iudæi uiuentem cernendo, & triumphantem, quem quasi hominem mortuum existimabant, & coniuncti corpori uulnerato scelus suum negare non poterunt. Tunc miseri hæbrei clamabitis; Væ nobis, uæ Nobis; Videbitis Christi Fidelium ordines ad dexteram Dei; & præ angustia spiritus gementes intra uos dicetis; ij sunt, quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperij; Nos insensati Legem eorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore; Ecce quomodo computati sunt inter Filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Liber scriptus, qui tunc proferetur erit uobis in damnationem, de quibus dicit Dauid; Deleantur de Libro uiuentium, & cum illlis non scribantur. Scrutabor (dicit Dominus) Hierusalem in lucernis; hic ergo erit quem quæritis Messiam. Disponite anima-

bus vestris, & conuertimini.

Si verò spes illa recuperandæ libertatis vos insanè demersos in Auaritiæ, aliorumque malorum Barathro stimulat, vt postea Messiam inueniatis qui uos premio afficiat, Scitote quòd ridiculi estis; & pertinacia uestra super Pharaonem ascendit, immò temeritas vestra maior quàm illa Nembroth, dum extollentes Turrim nequitiæ vestræ ad Summum Cœli, varijs linguis iræ Dei depressam uidebitis: Nolite ingratitudinem protrahere contra Deum, qui conqueritur per Isaiã, dicens: Cognouit bos possessorem suum, & Asinus Præsepe Domini sui; Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit: Et hoc mirum de uobis: Nam omnes Bestiæ benefactorem agnoscunt, ut uidemus Leonem, Lupum, Elephantem, & alios colludentes cum pascentibus illos; & uos, Iudæi, omni feritate maiores Christum qui tot beneficijs vos cumulauit contumelijs; & morti tradidistis? Et quod peius est, postquam cognouistis, in pertinacia vestra perseueratis?

Quid miraris ergo (Popule infelix) si præcibus tuis Deus aures obturat, si captiuitati tuæ terminum negat? Væ tibi dira ruit super te sententia: Tu autem secundùm duritiam tuam, &

im-

impęnitens cor tuum thesaurizas tibi iram in die iræ, & Dominus in perditione tua ridebit: ſicut Dauid minatur: vocaui, & renuiſti, extendi manum meam, & noluiſti; ego autem in interitu veſtro ridebo, & ſubſannabo: Dicas ergo cum Dauid: Deus meus illumina tenebras meas: Tenebras tuas in ſequenti Libro Tertio videbis; Lege: & viam ſalutis ingredere.

Finis Libri Secundi.

FLAGELLVM HEBRÆORVM.

Liber Tertius.

Quò insurgit Rabi quidam Iudæus Sapientissimus, qui lorica virtutis indutus, & lumine Spiritus Sancti incensus suam detestatur vanam Doctrinam, & à Sinagogę *Docto*ribus petit resolutionem infrascri ptorum Capitum, hæsitans de Fide, immò eiusdem fallaciam exprobrando, Christi nouus Miles, quæ de Christo probantur tuetur, & docet.

Proemium.

CVM omnia ad rectum finem tendere debeant, vt sapiens docet: Quicquid agis prudenter agas, & respice finem; quicquid enim agimus, agimus propter finem: Finis mei rationem perpendere semper studui: extrema enim hominis sunt fragilitas, vitæ breuitas, mortis cer-

certitudo, infernus, & cœlestis gloria; & omnia quæ sub sole sunt vanitas vanitatum: Ideo cum sapiente recogitans, quòd transibit vita nostra tamquam vestigium nubis, & sicut nebula dissoluitur, quæ fugata est à radijs solis, & à calore illius aggrauata: Et cum Iob: breues dies hominis sunt, numerus mensium eius apud te est; Homo natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miserijs; cæterasque huius vitæ calamitates; hoc vnum restat, vt post longos vitæ breuis labores, anima Creatori suo restituta quiescere mereatur, quod est vnicus finis à Deo nobis præpositus, Hisaque nixus animus meus laborat, vt certæ fidei lumine confirmatus, securam animæ beatitudinis vitam promittat; quam cùm non possit recipere, nisi qui legitimè certauerit, & Mandata Domini sui seruauerit; non possum non expauescere de Lege nostra, tùm maximè videns quanta operatur Deus in Christi fideles, & miraculorum prodigio, & Amoris sui abundantia; quanta verò in nos ruat seueritate, & furore.

Ad vos ergo Doctores mei sapientissimi confugio, plenus dubio, & timore, vt vestra ingenti Doctrina sequentes animi mei sententias consi-

deretis, nam quò magis in Lege Prophetarum dicta recogito, eò magis contra nos facere inuenio, & confundor, cum omnia videam in Christo manifesté adimpleta: Rationes itaque meas quæ sequuntur audite.

CAP. I.

De Causa Captiuitatis huius Iudæorum.

DEsidero (Hebraicæ Legis sapientissimi Doctores, Domini mei dilectissimi) certificari per uos de Testimonijs Legis, & Prophetarum, & aliarum Scripturarum; Quare nos Iudęi simus generaliter percussi à Deo in captiuitate ista, in qua sumus quæ potest uocari perpetua ira non habens finem. Nam modò sunt 1671. anni, quòd per Titum fuimus captiuati; & scimus quòd Patres nostri adorauerunt Idola, occiderunt Prophetas, & Legem Dei abiecerunt, & per has transgressiones Deus non percussit eos in Captiuitate nisi per annos 70. & reduxit eos in terram sanctam; & secundùm scripturas Ira Dei tunc temporis fuit ualidissima super omnes iras, quas ante illa tempora commemorat scriptura; Et tamen,

men, ut dictum est, pena tantorum peccatorum non fuit nisi 70. annis. Et nunc (Domini mei) ira Dei quæ ad presens nos punit, nec habet terminum, nec finis eius nobis promittitur in Prophetis? Si dicere uoluerimus quòd ista presura, in quasumus, ira Dei est adhuc illa, propter quam fuit captiuitas 70. annorum, eò quòd ante non fuerit plenè satisfactum de prædictis peccatis per illos Patres nostros, nos facimus Deum mendacem, quod absit; Quoniam ipse verus Deus, & gloriosus illi captiuitati imposuit, ore prophetarum, præfatum terminum 70. annorum. Vnde talis non est responsio, sed euasio: Vna excusatio coram intelligentibus comprehendi posset, scilicet si dixerimus quòd Deus in illa transmigratione misertus est vni parti generis nostri, & non alteri; & illos, quorum est misertus, transduxit ad ædificandum templum, vt ait Hieremias Propheta, & nos sumus de illis, quorum non est misertus; Dicent nobis Christiani, cur Deus misertus est illis, qui adorauerunt Idola, & occiderunt Prophetas; & punit nos, qui non peccauimus in prædictis? ergo illorum pœna fuit in dicto termino, 70. annorum, & nostra punitio non habet in nos termi-

num, nec causam certam; & tam longa, ac tali termino, quòd 1671. anni pertransierint, nec in Lege, nec in Prophetis huius pœnæ terminum inuenire possimus? Tamen (Domini mei) cùm Deus puniret Patres nostros ob Idolatriam, & interfectionem Prophetarum, pœna, & peccatum constant in Scripturis, cùm Deus non puniat bis idipsum; pro peccatis illis præteritis fuit pœna, scilicet captiuitatis 70. annorum; & cùm Deus non puniat vniuersaliter, nisi propter peccatum vniuersale, opportet quòd post illam captiuitatem, denuò nos inciderimus, quia peccauimus omnes in maiori peccato, quàm fuit Idolatria Patrum nostrorum, & quám fuit interfectio Prophetarum; ex quò Deus pro illis peccatis prædictis non puniuit Patres nostros, nisi annis.70.nec amplius; Nos verò punit iam sunt.1671. anni; & posuit; & dispersit nos per quattuor Partes Mundi. Nulla ergo excusatio supradicta.

CAP.

Cap. II.

De Circumcisione,& Ceremonijs.

SVpposito ergo (Domini Mei) quòd nos simus in peccato aliquo maximo, rogo vos nunc vt certificetis me, si postquam Deus dispersit nos de Hierusalem in captiuitatem istam longissimam,misit Deus esse perpetuam propter illud peccatum, & si auctoritate nostra,seu propria voluntate, aut speciali mandato Dei nos in captiuitate ista accepimus obseruare circumcisionem, & Sabbatum, & alias obseruantias, quas secundùm Legem Moysis tenemus? Nam nos cognouimus, quòd à tempore, quo Titus destruxit Ciuitatem sanctam, & templum combussit, etiam nos in ista captiuitate dispersit, quia ex tunc cessauit inter eos sacrificium, oblationes, & holocausta; & Deus non permisit nobis postea Prophetam aliquem, neque per reuelationem aliquam certam, quòd deberemus redire aliquando in Hierusalem, nec mandauit nobis posteris quòd obseruaremus obser-

uantias, siue ceremonias supradictas; videtur ergo sequi, quod non à Deo, sed ab alijs, qui erant in ira Dei ceremonias supradictas accepimus, & obseruantias tenemus. Et dicunt Nobis Aduersarij nostri: Sicut vos obseruatis circumcisionem, & Sabbathum, & Legem in Sinagogis, Librosque Moysis, & Prophetarum sine mandato Dei, quare non assumpsistis similiter, & sacrificia, & non facitis vobis sacerdotem, & Regem, & Principes, vnctionesque sanctas, & Incensum? & quare non ædificatis vobis altaria, & ceremonias, & omnia alia quæ sunt in Lege contenta, sicut sabbathum, sicut Circumcisionem, & sicut plura alia, quæ seruatis, secundùm traditiones vestras sine mandato Dei propria auctoritate, & voluntate, ex vtràque parte curritis in offensam Dei? Vel si dicatis quòd voluntas Dei est, & beneplacitum quòd obseruetis alia supradicta quorum multa faceretis etiamsi Reges, & populi sub quibus estis permitterent, sed non permittunt, & tamen permittunt vobis Circumsionem, & Libros in Sinagogis, & alia quæ tenetis; ergo &c. Ad hoc (Domini mei) non est nobis in promptu responsio sufficiens, vt videtur, quid ergo erit nobis?

CAP. III.

De nullitate Legis Hæbraicę, & æterna desolatione.

INuenimus (Domini mei) Deum loquentem per os Zaccharię Prophetæ dicentem. Cap. 8. vbi loquitur de illa prima captiuitate breui interpretando hanc auctoritatem, & secundùm quod scribitur in Arabico sic sonat in Latino. Hæc dicit Dominus sacerdotibus, & populo terræ; quando ieiunastis, & plorastis in 5. & 7. toto tempore 70. annorum, intellexistis, quòd nisi ieiunaueritis, aut ad me planxeritis; Numquid ego tale ieiunium volui à vobis? Nostra autem translatio aliter habetur, & alio modo intelligitur; sed ego scribere propono sicut iacet auctoritas in Arabico, quam iste Propheta inducit modò sicut est in nostra Biblia. Innuit Deus his verbis, quòd, dum nos Iudæi fuimus in prædicta captiuitate per 70. annos, fuimus sine lege, quia ieiunium habuimus à Lege, sicut alias obseruantias, & similiter fui-

fuimus ſine Circumciſione, & ſine Sabbatho; ergo ſine dubio hæc non valet, dum ira Dei eſt ſuper Nos. Illa verò prima ira Dei fuit 70. annorum, hæc in qua ſumus nunc eſt nimis longa, & non inuenitur terminus eius in Prophetis; & timeo (cariſſimi) quòd ſicut Deus miſit in captiuitatem illam Patres noſtros ſine Lege, & ſine obſeruantijs eius, nec acceptauit ieiunia nec obſeruantias Legis eorum, quouſque fuit completum tempus pœnæ eorum; ſcilicet annorum 70. ſic in iſta captiuitate vltima non acceptat opera, quæ facimus, nec obſeruantias Legis, quia conſtat quòd nos ſumus in maiori peccato quàm Patres noſtri, quando venerunt in Babilonia; ergo nos ſumus in maiori ira Dei, quàm illi, & per conſequens opera noſtra ſunt minus ei placita. Et iure meritò ſumus magis odioſi; Et patet quòd illi propter mortem Prophetarum, & quia Idola coluerunt fuerunt tantùm 70. annis in captiuitate, & nos propter magnũ, & maximum peccatũ captiui ſumus iam ſunt 1671. anni & hæc captiuitas (cariſſimi) eſt illa, quam Deus per os Danielis prophetæ vocat Deſolationem, cùm dicit cap. 9. vſq; ad conſumationem, & finem perſeuerabit deſolatio.

Pri-

Prima captiuitas vocatur transmigratio, quia post modicum tempus fuerunt reducti cum honore ad ædificandum Hierusalem; Sed hæc in qua sumus, vocatur Desolatio perpetua, in qua certè Deus non miserebitur nostri, sicut miserebatur Patrum nostrorum dum erant in Babilonia, & consolabatur eos per Prophetas, qui promittebant eis liberationem, seu liberatorem, & erant omnes simul; Nobis autem infęlicibus nihil promittit, immò disperdit nos insuper per vniuersa Regna Mundi, indicibili contumelia affectos, &c.

CAP. IV.

De vana spe Libertatis, & Salutis.

Spectaculum facti sumus Cœlo, & Hominibus, & valde mirantur Christiani de nobis, qui quotidie speramus liberationem de captiuitate ista, & semper loquimur de hoc in reductionibus nostris, sperantes Ciuitatem Hierusalem. Vel sumus cęci, vel deceptores simplicium. Constat quòd post dispersionem

nem nostram; quæ facta est per Titum non apparuit nobis Propheta qui nobis promitteret reditionem; nec etiam post captiuitatem 70. annorum fuit Propheta, qui loqueretur de ista vltima captiuitate, quæ non habet finem, nisi in finem Mundi, nec liberatio promittitur, nec habebitur nisi in fine seculi; quia Daniel vocat illam Desolationem ca.9. vnde timeo (Domini mei) quòd tanta captiuitas non possit remanere super totam gentem nostram à Deo, nisi propter maximum peccatum in Deum, magis quàm adorasse Idola, & interfecisse Prophetas, propter quæ peccata fuerunt Patres nostri puniti; quia sicut Dominus non miseretur nostri in vita, cùm in eodem peccato perseueremus, neque miserebitur mortuis: ergo quid nobis erit?

CAP. V.

De securitate captiuitatis æternæ, cui nemo Prophetarum prædixit terminum.

Videtur mihi (carissimi) quòd decipiamus alios, & nos ipsos, quia

quia in Libris Legis,& Prophetarum inuenimus Deum promittentem genti nostræ de congregatione, & dispersione multipliciter; Sed benè audientes omnes promissiones huiusmodi, uel fuerunt completæ ante captiuitatem 70. annorum, uel fuerunt propter peccata eorum, quibus promissæ sunt taliter impeditæ: De quo propono coram vobis exempla ista pauca. Dicitur in Ezechiele cap. 11. Si feceritis iustitias meas,& mandata mea seruaueritis, congregabo vos de quatuor partibus Mundi, & eleuabo vos, & adducam uos in domum sanctam meam. Ecce quod nobis promittit Dominus per Ezechielem in prædictis verbis, & alijs in locis libri eiusdem Prophetæ, iam completum est pluries ante illam captiuitatem 70. annorum, & omnes promissiones Dominicales maiores, & minores, quæ in diuersis locis Librorum suorum continentur completæ sunt antequam caderemus in istam ultimam captiuitatem, quæ non habet finem: Nulla tamen Dei promissio (ubi agitur de liberatione) intelligitur de ista perpetua captiuitate nostra, sed de illis tribulationibus, & percussionibus quæ fuerunt ante prædictos annos 70. Postea congregatio de ista dispersione nobis

pro-

promissa est, & opportet quòd post illos 70. annos commiserimus illud tàm magnum peccatum, propter quod Deus sine termino nos punit, in quo peccato sumus, & iam permanemus. Omnes alij Patres nostri ante 70 annos prædictæ captiuitatis puniti fuerunt; & de multis exempla hæc pauca inducam: peccauerunt patres nostri, quando exierunt de Ægypto, & promissio eis facta habuit locum, sed in peccatis suis in deserto mortui sunt; peccauit & ipse Moyses ad aquas contradictionis, & in terram promissionis non intrauit; Peccauit Aaron; peccauit etiam Ely Sacerdos, & fractis ceruicibus expirauit, & Posteritas eius Sacerdotio priuata est, & tamen Dominus promiserat sacerdotium in æternum, sed huiusmodi promissa intelliguntur, nisi per peccatum demereantur accipere, vt patet de Regno Dauid, & in posteris eius, sicut etiam Dominus Deus verus, & gloriosus promisit Abrahæ, & semini eius Terram illam in æternum possidendam, sed frequenter perdiderunt eam propter peccata sua, & frequenter restituit eam Dominus illis vsque ad vltimam illam vicem, qua perdidimus eam. Sunt 1671. anni, & non est spes recuperandi amplius, quia

ma-

manemus omnes in eodem peccato, propter quod terram noſtram perdidimus; & multùm mirabile eſt mihi, cùm omnes concordemus, & dicamus quòd opportet, Nos poſt captiuitatem 70. annorum in Babilonia peccaſſe contra Deum peccato maximo; & nullus eſt, qui dicat quòd peccatum ſit illud maximum, nec qui quærat: Et ſi aliquis noſtrum eſt qui aliqualiter cognoſcat cauſam, & primum, ac præcipuum effectum peccati, propter quod incurrimus in tot mala, nullus tamen aperit proximo ſuo, nec ipſemet, qui cognoſcit, ſcientiam conuertit in vtilitatem; ſed omnes tacemus; & tamquam ſub Diaboli poteſtate depreſſi, ſurgere non poſſumus, pertinaciæ noſtræ grauitate proſtrati; & manifeſtè videmus quòd in prædicta captiuitate 70. annorum erat Deus cum Patribus noſtris in Propheta Hieremia, & in alijs Prophetis; & dedit eis ducere Salathiel, & Principes, & Sacerdotes cum quibus exierunt de Babilonia pacta pecunia, & placuerunt Deo, & ædificauerunt Hieruſalem, & templum, & alias Ciuitates, & effudit ſuper illos Dominus Deus Miſericordias ſuas copiosè. Igitur (Domini mei) inquiram, & non ceſſabo quærere quodnam

uam peccatum sit illud, propter quod sumus in captiuitate iam sunt 1671. anni nec habemus Prophetam, nec Regem, nec Sacerdotem, nec Altaria, nec Vnctionem, nec Incensum, nec Purificationes, immo facti sumus abhominabiles toti mundo; & quod super hæc sentio pandam vobis.

CAP. VI.

De Quarto peccato Filiorum Israel.

NVnc (Domini mei) paueo quòd illud peccatum propter quod sumus in hac desolatione sit id peccatum, propter quod, & super quod locutus est Deus per os Prophetæ Amos Capitulo secundo cùm dicit: Super Israel tribus sceleribus conuertam, vel transferam; quòd vbi est (conuertam) habetur hoc transferam; & magis ad rem facit; Et super quartum non transferam, eò quòd vendiderunt Iustum pro argento? Et nos (carissimi) secundùm Doctrinam nostram dicimus, quòd iste Iustus fuit Ioseph filius Iacob, qui fuit venditus, & sic ego non aliter

ter teneo, nisi quòd sermo diuinus posuit istud peccatum venditionis quantùm ad numerum peccatorum, siue scelerum Israel; Ipsi etiam Christiani quibus pro studio Librorum Sanctorum videtur esse traditum à Deo, respondent Doctrinæ nostræ, & dicunt: quòd primum in quatuor sceleribus Israel est venditio Ioseph à fratribus eius: Secundum peccatum, seu scelus assignant esse adorationem Vituli in Oreb; Tertium scelus, occisionem Prophetarum, propter quod fuimus captiui 70. annis in Babilonia; & dicunt quartum scelus fuisse venditionem iusti Iesus, qui ad litteram, fuit venditus post transmigrationem prædictam 70. annorum. Et si Nos, volumus tenere præfatam Doctrinam nostram, & respondere Christianis, opportet, quòd assignemus in Israel, ante venditionem Ioseph, tria scelera præcisè, ita vt demonstrare possimus ipsam venditionem Ioseph fuisse quartum scelus in Israel: Sed Propheta Amos ponit expresè quartum scelus venditionis Iusti Iesu Christi, propter quod sumus in captiuitate de qua loquitur Deus cùm minatur, quòd non reducet nos vltra in terram promissionis cùm dixit: Et super quartum non transferam, quia ven-

vendiderunt sanguinem iustum pro argento; Ergo manifestè apparet quòd nos, sub isto quarto peccato venditionis Iusti, sumus puniti iam tot annis, in quibus nihil proficimus inter gentes, nec spes est proficiendi amplius; quid ergo?

CAP. VII.

De Manifesta Iudæorum damnatione.

QVòd iste Iustus, quem colunt Christiani, sit ille Iustus à nobis venditus pro argento, ego pro certo habeo, immò loquendo expauesco secundùm Amos Prophetam: Et timeo quòd sint de ipso hæc, quæ occurrunt testimonia Prophetarum, & illi in eadem Doctrina sua valde apertè applicant Christiani. Isaias Propheta dicit Capitulo primo Væ genti peccatrici, prauis Filijs sceleratis, quoniam ipsi elongauerunt sanctum eius, & inclinati sunt retrorsum. Item idem Propheta cap. 53. Quasi ouis ad occisionem ductus est, & non aperuit os suum. Item: Vir habens dolorem, & sciens infirmitatem: Item: Fuit despectus, & pro-

propter hæc non reputauimus eum: Item: oblatus est, quia ipse voluit: Item: de angustia, & iudicio depositus est: Generationem eius quis enarrabit? Item: propter culpam populi mei fixi eum, & dabit iniuriatorem pro sepultura, & diuites pro morte sua. Et timeo (carissimi) quòd iniuriatores fuerunt Patres nostri, & diuites Pilatus, & Herodes, Anna, & Cayphas; & sicut dixit Propheta Dauid: Consurrexerunt omnes Reges terræ, Principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius, & timeo quòd Iesus sit ille cõmutatus, & vẽditus pro argento, de quo loquitur Zacharias Propheta cap. 53. Deponens omnes iniquitates, & orabit pro infidelibus: Timeo igitur, quod Iesus sit ille Iustus de quo dicit Dauid in Psalmo 74. & 93. Delectati sunt in animam Iusti, & Sanguinem Innocentis destruxerunt, & propter hoc destruet illos Deus, & disperget illos Dominus Deus noster: Timeo etiam quód sit ille Iustus, de quo loquitur Hieremias Propheta cap. 9. c m dicit: homo est, & quis intelligit eum? Idem Hieremias cap. 4. dicit, Species vultus nostri Christi Deus, captus est pro pretio nostri; tamen diximus, in vmbra tua viuemus inter gentes.

Ti.

Timeo etiam, & credo, quòd iſte ſit ille iuſtus, de quo dicit Deus per os Zachariæ Prophetæ cap.13.dicentis: Enim in illa die qua ſunt plagæ in Palmis eius, & reſpondebit, his plagatus ſui in medio domus meæ inter illos, qui dilexerunt me, & eleuabit caſeum Paſtor meus contra me. Item cap.12. Aſpexerunt ad me Deum ſuum die illa, & illum, quem transfixerunt, plangent ſuper eum quaſi planctum vnigeniti. Timeo quòd ſit Iuſtus ille, de quo dixit Abacuch cap.3. Cornua in manibus eius; Ibi abſcondita eſt fortitudo eius; & cum Propheta concordat Euangelium Chriſtianorum; vbi narratur mors Ieſu Chriſti, & oſtenditur: Cùm autem veniſſent ad Ieſum, inuenerunt eum iam mortuum, & extendens vnus ex illis lanceam ſuam transfixit eum; Paueo tandem, quòd iſte ſit ille de quo dicit Abacuch Propheta ca.3. Egreſſus es Domine in ſalutem populi tui Chriſto tuo. Ergo Manifeſta noſtra perditio.

CAP.

CAP. VIII.

De ira Dei æterna propter Christi occisionem.

EXpauesco super his: Quis fuit ille iustus interfectus sine peccato, de quo loquitur Isaias;& quòd verè sit ille iustus venditus pro argento, propter quod dicit Dominus Deus per Amos Prophetam: quòd in testimonium quarti sceleris non transferet nos in terram promissionis ampliùs: videtur etiam (Domini mei) sententia Danielis Prophetæ quæ scribitur 9. cap. completa esse vbi dicit: postquam consummatæ fuerunt 72. hebdomadæ occidetur Christus, & non erit eius populus, qui eum negaturus est, & tunc veniet populus cum Principe venturo, & destruet Ciuitatem, & domum, & comminuet, & condemnabit eam,& auferetur Sacrificium, & erit consummata destructio perpetuæ desolationis: Et quidem dubium non est, quòd destructio desolationis perpetuæ est captiuitas ista, in qua nos sumus iam sunt 1671. anni. Et bené apparet quod dicit Dominus Deus

Prophetam Danielem: & erit desolatio perpetua post occisionem Christi; & si volumus dicere quòd ante mortem Christi fuimus in desolatione ista; Respondent nobis Christiani, quòd ante istius mortem non fuit desolatio perpetua, nisi 70. annorum; & post hoc fuimus reducti ad terram promissionis, & fuimus ante Deum in gratia, & honore. Certè (carissimi) non video euasionem contra Prophetam Danielem, quia de facto probatur, quòd post reędificationem templi fuerunt completæ 72. hebdomadæ, quæ sunt anni 434. tunc Iesus fuit occisus à Patribus nostris; & postea venit Dux, scilicet Titus, & Populus Romanus, & fecerunt nobis secundùm Prophetiam istam; hæc sunt iam 1671. anni, & si dicimus quòd Christus nondum venit, sed citò venturus est, & habebimus gratiam Dei, & honorem in terram nostram, & ista desolatio non erit perpetua; Respondent nobis Christiani, qnòd adhuc remanet nobis occisio Christi, & euentus Titi, & populi Romani, & desolatio maxima in qua sumus: heù mihi! non est nobis excusatio, nec euasio consona. Cęci sumus.

CAP.

CAP. IX.

De Primo Aduentu Christi.

VIdeo(Domini mei)quòd Christus iam compleuit primum aduentum suum, quia in Scripturis nostris duplicem inuenimus illius aduentum: Primùs Aduentus Christi describitur in Prophetis in paupertate, & humilitate: Secundus in gloria, & Maiestate: & de vtroque Aduentu proponam illa, quæ mihi occurrunt: De primo Aduentu dixit Deus per os Zaccharię Prophetæ cap. 9. Lætare filia Syon, ecce præceptor tuus venit pauper sedens super Asinum; & in isto Aduentu describit eum Isaias despectum; Daniel occisum; Zacharias, & Amos venditum; & tamen fuerunt completa iam omnia, quæ in isto libello scripsi, & scribam: & Isaias dicit: Non reputauimus eum, sed despeximus eum, & præliauimus contra eum: Itaque gloria eius, & Maiestas eius erit manifesta in secundo aduentu eius, quando ignis, & flamma præcedent eum, & exardescent, & flammabunt

circuitu eius inimicos eius, sic dixit Dominus per os Zacchariæ, & Prophetarum Dauid, & Isaiæ. Et considerate, quòd Christus nos ad æternam mortem iudicabit, quia nos interfecimus ipsum, & omnes Prophetas, qui annunciauerunt nobis de illo, prout testificatur contra nos per os Eliæ in quarto Libro Regum; & sic interfecimus Iustum istum per quem sumus in ira Dei sine fine.

CAP. X.

De secundo Aduentu Christi.

DEus apertè describit nobis duos Christi Aduentus per os Isaiæ Prophetæ cap. 51. cùm dicit: Consurge consurge brachium Domini: bis dicit consurge, propter eius duplicem aduentum, & sigillatim, & clarè describit Isaias primum Aduentum eius quantùm ad Passionem, & de[str]uctionem ca. 50. & 53. per totum. Et specialiter cùm dicit: Vidimus eum, & non erat aspectus, nec species, nec decor. Primus etiam aduentus est cùm dicit Isaias cap. 9. & vocabitur fortissimus, gratia potens super

super tronum Dauid, & confirmet illum ab initio vsque in æternum: Zaccharias autem describit ipsum pauperem sedentem super Asinum, cap. 9. & quid aliud est hoc, nisi quòd Propheta Zaccharias describit primum eius aduentum in humilitate, & paupertate? Et Isaias secundum eius Aduentum cum potentia, & Maiestate, sicut describit etiam ipsum Daniel cap. 7. vbi dicit: considerabam, & ecce in nubibus Cœli in similitudine Filij hominis veniebat, & vt appropinquabit ad antiquum dierum, omnes gentes, & linguæ honorabunt eum, potestas eius æterna non deficiens, & regnum eius in æternum manebit; & manifestum est (Domini mei) quòd in secundo Aduentu sedebit Christus ante antiquum dierum, qui est Deus, ad iudicandum; sicut dedit in primo ante Patres nostros iudices, vt iudicarent ante istos duos Aduentus Messiæ, ideſt Christi. Innuit per Prophetam Dauid, & Psalmum cùm dicit: Quando venerit iudicare terrã. De secundo Aduentu loquitur Zaccharias c 4. cum dicit: impriment vestigia pedes eius super Montem Oliueti; & nos Domini mei) non dicimus quòd Deus in natura sua, & essentia habeat pedes & carnem, nec ista quæ cor-

poris sunt: sed pedes habere conuenit naturæ, seu creaturę corporeæ; Dicit enim Dauid Propheta, qui supra, loquens de secundo Aduentu: In conspectu eius exardescet in circuitu inimicos eius; Sed nos non dicimus quód Deus sit circumscriptus, quód aliquis possit esse in circuitu eius in quantùm Deus: Nos enim dicimus quòd illæ auctoritates, & similes habeant veritatem ad litteram de isto Iusto, quem Prophetæ describunt, nunc loquentes de eius humilitate, nunc de eius Maiestate, & de isto secundo Aduentu loquitur Zaccharias cap. 3. dicens: Ecce Dominus veniet, & quis poterit stare ante Aduentum eius? Ipse enim est quasi ignis conflans, & sedebit vt liquefaciat aurum, & argentum: Ecce quòd Iustus ille, qui fuit iudicatus, veniet iudicare nos in secundo Aduentu: Et attendite, qualiter describit eum Propheta in eodem capite, qui dicit: Tunc ego veniã, & intrabo in iudicio ad eos, & ero testis verax super adulteris, & malis, & periuris, super illis qui fraudauerunt mercedem Mercenarij, & humiliant pupillos, & viduas, & opprimunt peregrinos, & idem describit Ezechiel Propheta cum dicit cap. 34. Vbi loquitur de Pastoribus, & ouibus

bus dicit: Ego separabo ab eis (scilicet à Iustis) transgressores, & incredulos; hoc non habet translatio nostra; sed in hæbraicò sic scribitur: ecce quòd in secundo Aduentu separabit malos de medio Iustorum, sicut dicit Malachias clarè, & Ezechiel. Et in primo Aduentu nemo cognouit eum, quia non exiuerat limites humanæ naturæ, sicut dicit Deus per os Isaiæ cap. 53 Et cum iniquis deputatus est, propter hoc non reputauimus um; & Hieremias dicit cap. 11. Ipse est homo, & quis scit eum? Dicendum ergo est Nobis quod Patres nostri in primo Aduentu Messiæ defecerunt, & errauerunt; Et propter hoc sumus in captiuitate ista, quæ non habet finem; ergo in ira Dei sumus.

CAP. XI.

Christus fuit Saluator Mundi per Baptismum.

PAueo (Domini mei) ne iste Iustus, qui iudicaturus est in isto secundo suo Aduentu, ipse fuerit Saluator

tor primo Aduentu, quoniam Dauid Propheta de illo dicit; Notum fecit Dominus salutare suum, reuelauit in conspectu gentium viam suam; Et adhuc dicit Isaias: haurietis aquam in gaudio de piscinis Saluatoris. Quod dictum, secundúm videre meum, intelligitur pro Baptismo. Iam in primo Aduentu saluauit per aquam; in secundo iudicabit per ignem. Et de isto Saluatore, dicit Iob cap. 19. Scio quòd Redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra resurrecturus sum, & rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum Saluatorem meum; ergo vocat Saluatorem istum Iustum Deum, cùm dicit: Et in carne mea videbo Saluatorem meum: Constat ergo quòd oculi Carnei non videbunt Dei essentiam; habemus autem secundùm Scripturas, quòd Saluator est ille Iustus, de quo est sermo, qui solus dici potest verè Iustus, quoniam nullum peccatum fecit, secundùm quod de illo testificatur Deus per os Isaiæ; non enim de Moyse, nec de aliquo Propheta dicitur quòd sit Saluator iustus sine peccato, quia Moyses peccauit, & omnes alij Prophetæ peccauerunt, sicut, & vos scitis (Domini mei) & idcirco nullus eorum vocatur Salua-

tor

tor iustus in Scriptura; sed illud nomen illi Soli seruatur; & sine dubio non saluatur, nisi qui credit primum Aduentum suum, & qui non credunt non habent causam aliquam quòd saluentur ab illo in secundo Aduentu eius, sed sunt morte digni. Quia si digni morte erant illi, qui non crediderunt Moysi, & non obediuerunt ei, qui fuit peccator, quantò magis digni sunt igne qui non credunt, vel blasphemant Dominum istum, qui peccatum nesciuit vnquam; quicquid autem dicamus contra nos est, ergo?

CAP. XII.

De exaltatione Filij Dei.

IN Scripturis nostris inuenio, quòd Christus exaltabitur in terra ad Cœlum: Et ego timeó quòd hoc sit completum in isto Iusto, qui fuit interfectus à Patribus nostris. Et de ista exaltatione dicit Dauid Propheta in Psalm.23. O Magnates aperite Portas Principatus vestri, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex Gloriæ: & ecce respondent ei Angeli de cœlo: Quis est iste Rex

Gloriæ? & ipse: Dominus virtutum in bello fortis. Et constat (Domini mei) quòd hic Iustus Dominus prælium non sumpsit, nisi in primo eius Aduentu; quia quando sedebit ad iudicandum, ignis in circuitu eius exardescet, & inflammabit inimicos eius, & conflabit iustos per ignem, quasi argentum, & aurum: & tunc in vltimo eius Aduentu nullus præliabitur contra illum, nec locus est pugnæ. Adhuc de istius Iusti exaltatione dicit Isaias cap. 63. & 8. Quis est iste qui venit de Esdron tinctis vestibus de bosra? quis est iste formosus in stola sua? & respondet Iustus iste: Ego qui loquor iustitiam, & pugnator ad saluationem; & dicent ei Angeli: Domine cur ergo rubrum est vestimentum tuum sicut calcantium in torculari? Respondet, & dicit illis; Torcular calcaui solus, & non erat homo mecum. Videte (Domini mei) quàm propriè loquitur Isaias: & video quòd istæ responsiones huius Iusti ad Angelos, non tangunt nisi ad nos, maximè cum dicit: Calcaui eos in ira mea, donec aspexerunt sanguinem eorum super vestimenta mea, sed dies vltionis in corde meo, & annus retributionis meæ venit. Quantum ergo sperare possum in isto Iusto Domino? alibi

sci-

mus ipsum de nobis Angelis fuisse conquæstum in Cœlo, & notificauit eis, quòd ipse non calcauit eos in ira sua, nisi nos, qui postmodum bellum habuit nobiscum in primo Aduentu suo;& prostrati sumus à Deo,& calcati sumus,iam 1671.annis; & adhuc restat in vltimo eius Aduentu dies vltionis, & annus retributionis in corde suo. Vtinam(Domini mei) interfecissemus Isaiam, & deleuissemus auctoritatem prædictam de Prophetia sua, quòd numquam legeretur ab aliquo, & etiam quod Dauid Propheta vocat bellum; & Deus Dominus virtutum fortis in bello, hoc Isaias vocat torcular.Heù (Domini mei) bibimus mustum, de quo dicit Iacob Patriarcha, & Propheta, vt habetur in Libro generationis Creaturarum. Cap 47.de Iuda: Lauabit in sanguine suo; sic factum est de nobis in primo Aduentu Messiæ; & quantùm ad Aduentum eius, vltimò quando homines stabunt coram homine iudicante, in circuitu eius erit ignis paratus ad deuorandum illos, contra quos tulerit sententiam; Tunc non tempus belli, & nunc iam in torculari calcabitur, quia tunc non erit tempus pœnitendi, nec refugij, sed iustitiæ, vt ipse iudicatus fuit sine peccato quod

inueniretur in eo. Sic etiam iudicat peccatores; dixit autem Dominus per Prophetam Salomonem Prouerbiorum cap. 11. Quoniam Iustus recipiet Iudicium vbi erunt impij, & peccatores.

CAP. XIII.

De Proprietate Dei, vt homo, circa eius exaltationem.

NOn parum timoris affert (Domini mei) hæc verborum series, quæ dicta sunt, testimonia Prophetarum de illo iusto videtur quòd venditus fuit pro argento, vt dixit Amos, quòd calcauit torcular, vt dixit Isaias; quòd gessit bellum cum Patribus nostris, sicut dixit Hieremias; quòd vulneratus in palmis suis, vt dixit Zaccharias: quòd super eius vestimenta miserunt sortem, vt dixit Dauid Propheta; & quòd ascendit in Cœlum sicut dixit idem Propheta, & alij: Hæc non conueniunt Deo in essentia, siue natura diuina, secundùm quam nec resurget, nec exaltabitur, nec ascendet,

nec descendet. Et quæ iam dicta sunt corporalia, quòd iam venit ille Iustus, hæc eius naturæ corporeæ, & ijs similia potuerunt conuenire. Si autem videtur fortè durum, hominem corporeum ascendere in Cœlum; Audite exempla, & auctoritates, quæ mihi occurrunt de Scripturis nostris; super hoc enim dixit Dauid; in Psalmo 67. Ascendit Dominus in altum, & saluabit captiuitatem, dedit dona hominibus: dicit etiam in Psalmo 67. Iubilate Deo, & glorificate nomini eius; iter facite, quia ascendit de partibus Occidentis, Dominus nomen est illi, & adhuc dicit idem Propheta, quem habemus in corde: Iubilate Deo, qui ascendit super Tronum Cœli ab Oriente; & de ipso dixit Amos cap. 9. Dominus est qui ædificauit Domum suam in Cœlo; & de ipso dixit Dauid in Psalm. 46. Ascendit Dominus in iubilo s, & Dominus in voce tubæ. De ipo etiam dixit Propheta cap. 3. Vidi hominem ascendentem de corde Maris, & peruenit vsque in Cœlum. Dixit etiam Moyses in Cantica: Leuabo ad bellum manum meam; & in Deuteronomio cap. 32. Consurge, consurge brachium Domini; de isto dixit antea Matri Samuelis Prophetæ, primo Regum cap. 2. Domi-

nus

nus dabit Imperium Regi suo, & sublimabit cornu Christi sui. Dauid etiam dixit: Ascendit Dominus super pennas ventorum: Et hæ auctoritates occurrunt mihi ad probandam hanc Christi exaltationem vsque ad Cœlum corporaliter, sicut plures aliæ, quas vos (Domini mei) non ignoratis. Nunc etiam exempla aliqua adducam de Lege nostra, quæ non minus videntur nobis conuenientia, & credenda, scilicet, quod in corpore ascenderet in Cœlum. Et hoc propter notabilem considerationem: Nam in Lege, & Prophetis habemus, quòd verus Deus, & gloriosus assumpsit de terra, & eleuauit plures sanctos viros Patres nostros. Et si de ipsis non dubitamus propter eorum Sanctitatem, & propter testimonium in Scripturis; Quare dubitamus de Ascensione istius Iusti in corpore, & anima, cui Scriptura perhibet magis quàm alijs testimonium Sanctitatis? & qui durum bellum secundùm Scripturas sustinuit, & plures tentationes quàm aliquis de prædictis? & propterea (Domini mei) sine exempli positione scitis, quòd Enoch, & Elyas iusti fuerunt, & assumpti à Deo de Mundo isto in corporibus suis: de Moyse etiam (vt multi ex nostris dicunt) tenemus

quòd

quòd ſit in Cœlo in anima, & corpore aſſumptus peculiari munere à Deo; dicitur enim à Patribus noſtris, quòd eius ſepulchrum non datur in terris, cum fuerit Propheta maior, & Sanctior alijs; ideo Deus ſuſcitauit illum, & aſſumpſit in corpore, & anima ſicut alios Iuſtos prædictos aſſumpſit; & eleuauit ad locum vbi nunc ſunt. Nos non debemus mirari ſuper hoc, ſcilicet quòd aer iſte leuis, & ſubtilis corpora tam ponderoſa eleuauerit, quia ſcimus quòd aqua eſt ſimilis in raritate aeri, quando placuit Omnipotentiæ Omnipotentis portauit corpora filiorum Iſrael in eorum exitu de Ægypto; & quando fuit á Deo acceptum ſacrificium, & ignis, deſcendit de Cœlo, & eleuauit; portauitque corpora pecudum, & boum; quæ offerebantur Deo. Moyſes autem, & Elyas prophetauerunt de iſtius Iuſti eleuatione; & alij Prophetæ. Vndè non decet nos credere circa eleuationem dictorum Sanctorum, cum poſteà increduli ſimus de corporea eleuatione iſtius Iuſti, & Domini in Cœlis, de quo ſunt teſtimonia in Cœlis, & in ſcripturis ſicut dictum eſt in gloſſis, quæ dici poſſunt: Quia ſatis apparet quòd Deus aſſumpſit prædictos viros de quibus nullus dubitat; & ad finem di-

disponit corda omnium; Vt de Ascensione istius Iusti non dubitarent. Est alia quoque causa, cur de ipso dubitent nostri; quia Aduentus eius primus fuit occultus, & modus insolitus, sicut dixit Isaias;homo est,& quis cognoscit eum? qui Propheta etiam dixit: Virgo concipiet, & pariet filium; vbi est attendendum quòd tacet de Patre,& propter hoc, quod alibi dicit in Libro Bibliæ,Non reputauimus eum: & cap.31.signum nouum creauit Deus super terram; Mulier circumdabit virum; dicit etiam Malachias cap.5.Propter hoc dabit eos Deus vsque ad tempus in quo parturiens pariet; & est notandum quòd non fecit mentionem Propheta de Marito Iustum parturientis, cùm inquit de necessitate istius Iusti; Qui solus est natus propter insolitum, modum, cursumque Carnalem,qui est ex Matre Virgine, sicut de illa prædixit Deus per os Isaiæ Prophetæ cap.7.cum dicit:Audite Domus Dauid, Deus dabit vobis signum; Virgo concipiet, & pariet Filium: omnes autem supradicti sunt de fœmina, & Viro carnali concepti in peccato, & fuerunt peccatores; & noster Moyses sanctior alijs Prophetis peccauit; ut confitetur per os suum peccasse;De isto au-

tem

tem ſcilicet de Chriſto dicit Iſaias cap. 53. Qui numquam peccauit,nec inuentum eſt mendacium in ore eius de alijs omnibus Sanctis ſuis inuentus non eſt ſine prauitate ; ſicut Hieremias Propheta dicit cap. 17. Corda hominum praua : quid ergo dicendum ſit de perfidia noſtra, & cęcitate in hoc inexcuſabili, quia voluntaria eſt, Conſiderate ;nam ego ex me euaſionem non video.

Cap. XIV.

De Cęcitate Hebræorum.

MEritó quidem complectum eſt in Nobis quod dixit Iſaias Propheta Cæcitas cecidit ſuper Iſrael, quouſque intrauerit gentium plenitudo ; & iterum dicit cap.6. Audientes andient,& non cognoſcent ; corda iſtius gentis ſunt ingroſſata; & cap. 2. Et cęcum cor populi huius, & obſcurę aures eius , ne ſortè addiſcant , & conuertantur ad me & ſanem eos: Et ipſe Iſaias ait: vſque-quo Domine?cui dixit: quouſque Ciuitates deſertę ſint,& maneat domus ſine habitatore; dicit etiam Daniel cap. 12 : Claude ſermones, & ita volue Prophetias. Et Hieremias cap.17.

pec-

peccatum Iudę ſcriptum eſt ſtylo ferreo in lapide adamantino, & extenſum ſuper altitudinem cordis eorum Et Iſaias cap. 1. Cognouit Bos poſſeſſorem ſuum, & Aſinus Præſepe Domini ſui, populus autem meus non intellexit: Et Hieremias cap. 9. Miluus & hirundo, & Ciconia ſciuit Aduentum ſuum, populus autem meus non cognouit. Hæc omnia dicta ſunt de nobis (Domini mei) quia non cognouimus Aduentum iſtius Domini. Et nobis dixit Deus per Iſaiam cap. 43. educ foras gentem cæcam, & non habenté oculos; & habentem ſurdas aures; & ecce omnes gentes congregatæ ſunt. Et quid voluit dicere de hoc Propheta per hæc verba, niſi quòd Deus repulit nos, quia non cognouimus tempus iſtius Iuſti Sancti. Et congregauit ad ſe gentes in fide loco noſtri; Super quo Dauid admiratus dixit Pſalmo. 76. hæc mutatio dexteræ excelſi. Nos tamen Cæci ſumus; & potentiæ Dei rationem non facimus, qui in captiuitate iſta iam. 1671. annis ſumus; Non accidit ita malè Patribus noſtris qui adorauerunt Idola, & occiderunt Prophetas, & tranſgreſſi ſunt à Lege in toto.

CAP.

Cap. XV.

De Incredulitatis, & pertinaciæ iactura.

TImeo (Domini mei) propter hoc quod non credimus in isto Iusto; Idcirco accidit nobis, & completum est illud quod dixit Deus per os Isaiæ cap. 29. erit nobis Prophetia tamquam liber clausus nescio, tunc dabitur nescienti liber, & dicet: Non sum ego lector. Quænam clausura est maior (Domini mei) quàm ista, quà Deus clausit corda nostra? cum sint anni 1671. in quibus non possumus cognoscere Prophetiam nobis traditam à Prophetis, super aduentu Iusti huius; propter quod alibi dicit Idem Propheta: Desolabitur Israel, & corruet domum sanctam; dixit etiam: Terra vestra deserta, ciuitates vestræ succensæ igni, remanebit sicut tignum vinea dissipata: Dixit etiam Isaias cap 25. Domine Deus exaltabo nomen tuum, quoniam posuisti Ciuitatem in tumulum, & Dominum in confessionem, ut non sit vsque in sempiternum. Et cap. 30. cum dicit: Contere contritionem uasis subtilis, in

quo

quo remaneat pars ad portandum carbonem ignis, nec ad hauriendum guttam aquæ. Et completum est etiam (carissimi) quod dixit Daniel cap. 20. postquam fuerit occisus Christus remanebit desolatio perpetua. Ecce ergo desolatio nostra in qua sumus 1671. annorum. Dixit tamen Isaias cap. 24. relicta est in Vrbe solitudo, & sibilabit terra eorum Sibilo vsque in sempiternum: Dixit quoque Hieremias cap. 6. Argentum reprobum vocat illos, quia Deus proiecit eum; Et dicit etiam Isaias, cap. 50. Ambulate in lumine vultus vestri, & in flammis quas succendi vobis. In quibus flammis sumus per ãnos. 1671. Et dicit Amos cap. 1. Domus Israel cadet, & non est qui erigat eam, & videtur mihi quòd Deus duxit super nos ruinam istam post Aduentum Iusti huius, postquam nullus Propheta surrexit in nobis, nec surget; Quia sicut prophetizatum est nobis manemus in incredulitate non recipientes fidem illius, sed acriùs negantes. Dicit etiam Dauid: Qui habitat in Cęlis irridebit eos, & Dominus subsanabit eos. Ecce quomodo, Deus faciem suam auertit à nobis, & de vanitate nostra Opprobrium facit! Quæ vtilitas nobis est habere Legem, Circũcisionem, & Sabbathum? Dixit etiam Isaias cap.

26. Populus iste cęcus : Vetus error habebit : & quid est antiquum nisi lex nostra quæ recessit à nobis cum sacrificic, cum incensu, cum altaribus ? & quid nobis peius poterat euenire ? quid queso expectamus? Nonne videmus quòd dispersit nos per quatuor partes Mundi in desolatione æterna sicut prædixit nobis Moyses, Hieremias, & Isaias, alijque Prophetæ? ergo pertinacia, & incredulitas nostra perditio nostra.

Cap. XVI.

De eiectione Hebręorum ob spretum Nouæ Legis, Et Congregatione Christi fidelium.

IAm illud uideo in nobis completum, quod dicit Deus per os Isaię cap 65. Interficiet te Deus ò Israel; & vocauit seruos suos nomine alio. Pateo quòd de illis seruis simus quibus debet imponi illud nomen, secundùm quod dixit Moyses in Deuteronomio cap. 26. erunt gentes in capite,& populus in cauda, sicut nos sumus iam sunt 1671. anni. Dixit etiam Salomon

mon lib. 3. Regum cap. 8. In oratione dicunt: Deus cum venerit alienigenus ad domum sanctam tuam, & vocauerit nomen tuum benedictum, exaudies eum Domine Deus meus, vt discat vniuersa terra nomen tuum, & timeat sicut populus tuus Israel. In quo gloriamur (Domini mei) & quare contemnimus gentes, ex quo Salomon in timore Dei fecit eos participes, in Domo Sancta: & fortè nos tamquam indignos deiecit de illa domo, & dedit cum istis? & de istis dixit etiam Moyses in lib. 3. Legis cap. 14: Hæc dicit Dominus Deus, replebitur tota terra gloria Domini: & de ipsis dicit Dauid in Psalmo: Peruenerunt, & conuertent ad Dominum vniuersi fines terræ, & viles nationes; & de ipsis dixit Isaias cap. 60. O Domus Dauid sancta venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est; Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui, leua in circuitu oculos tuos & vide: Omnes isti qui venerunt ad domū Dei, & congregati sicut filij extranei. Quinam (Domini mei) venerūnt ad domum Dei, nisi Gentes quæ seruiebant Idolis, hi erant extranei: Ideo ipsi, & Principes eorum, & Reges eorum, de quibus dixit Deus ambulabunt in lumine domus Sanctæ le-

tan-

tantur ;& nos ſumus in tenebris extra illam, iam ſunt.1671. anni. Dixit etiam adhuc de illis idem Propheta cap. 65. Ecce gentes,quas neſciebas, vocabis,& nationes, quæ te non recognouerunt ad te venient, ſicut de facto videmus hoc iam ſunt 1671. anni, quòd Chriſtus nobis miſſus ſecundùm Legem nobis datam uenit, & gens quæ Deum non nouerat venit ad eum, & ipſe dedit eis Legem nouam puram, & Sanctam, de qua dixit Dauid: Legem pone mihi Domine. &c. & alibi:& non auferas de ore meo verbum ueritatis. Item : & cuſtodiam Legem tuam ſemper. Item:hec facta eſt mihi ; quia iuſtificationes tuas exquiſiui : Ergo Legem nouam dedit Deus vt clarè ſequitur Dauid: & immiſit in os meum Canticum nouum Item. Sacrificium,& oblationem noluiſti. Deus meus uolui, & legem tuam in medio cordis mei ; Annunciaui Iuſtitiam tuam in Eccleſia magna ; ecce quòd non tantùm oſtendit ipſe Dauid Legem nouam, ſed quoque nouam Eccleſiam dum dicit: In Eccleſia magna ; quæ eſt Chriſtianorum Eccleſia;Et adhuc dixit cap. 45. Concordauerunt gentes, & Reges eorum congregati in fide Dei : De illis dixit Iſaias cap. 65. & neſcierunt me qui non interrogabant de me ; & inue-

inuenerunt me, qui non quærebant me. De ipsis etiam dixit Propheta Hieremias cap. 30. Congregabuntur omnes gentes in nomine Domini in domo Sancta, & non humiliabit vltra in prauitate cordium suorum; & de ipsis etiam dixit Daniel Propheta cap. 16. Ad te Gentes venient ab extraneis finibus, & dicent: Non hæreditabunt Patres vestri nisi mendacium, & iniquitatem; & de ipsis etiam dixit Sophonias c. 3. Datū est gētibus vt loquerentur simul in me in nomine Domini vt seruiant ei humero vno omnis homo de loco suo, & omnes Insulæ gentium; & de illis dicit Zacharias cap. 2. lætare Domus Syon quia ego ueniam ad te, & habitabo in medio tui; in illa die appropinquabunt Gentes Deo in multitudine sua; dicit etiam idem, cap. 9. Hæc dicit Dominus excercituum, venient multæ Gentes de loco vltimo, & dicet vir ad Iuuenem: Eamus, & quæramus Deum in bono. Et ista (Domini mei) completa sunt, & complentur in oculis nostris, de plano videntes populos, & linguas, Libros Legis Prophetarum omnium, & psalterium; dimissis Idolis suis, nullus ex eis credet per manum Moysis, & Aaron, nec alicuius Prophetarum nostrorum, nec aliqui venient de fide

Dei. Idola ab illo tempore, quo crediderunt Iusto illi, de quo dicit Abacuch Proph. c.3. ægressus es in salutem populi tui: Christo tuo. ergo eiecit Nos Deus, vt Nouæ Legis suæ contemptores? & æterna erit dispersio.

CAP. XVII.

Benedictio Dei in Christianos; maledictio in Hębreos.

VAldè expauesco (Domini mei) quòd Deus victor, & gloriosus, qui viuificat istas gētes pro fide interficiat nos incredulitate nostra; sicut ipse dixit per os Isaiæ cap.65. pro eo quòd vocaui, & non respondistis; hæc dicit Dominus Deus, ecce serui mei comedent, & vos esurietis, ecce serui mei bibent, & vos sitietis; Item serui mei gaudebunt in exultatione cordis, & vos concutiemini pro amaritudine cordis, & interficiet Deus te ò Israel, & vocabit seruos suos nomine alio, in quo benedicet Deus illis, qui benedictus est super terram Amen.

Et videmus (carissimi) hos redemptos

ptos istius nomine benedictos à Domino super faciem terræ, & nos dispersit in captiuitate in quattuor partes Mundi 1671. annis; & apparent in nobis vestigia iræ Dei non ad castigationem, sed ad destructionem; & illa est interfectio quam Deus cominatus est, quòd interficiet Israel; & istæ gentes vicinales, vel vicinæ, quas vocat seruos suos receperunt nomen quod Deus permisit, sed non ante mortem nostri nominis primi, secundùm ordinem Dei per Isaiam; & fames, & sitis, quas nos patimur non est panis, sed cordium, & animarum sceleritas; & famis verbi Domini, & sitis propriè declaratur per os Amos Prophetæ cap.7. quod vos [Domini] scitis magis, quàm ego. Iustè ergo damnamur.

CAP. XVIII.

De prædicatione nouæ Legis.

TImeo (Domini mei) quòd gentes, quæ iustificatæ sunt 1671. annis postquam mortuus est Israel, quæ nil boni habebant antequam cre-

crederent in Deum, & in ipso vel Christo eius, sint Populus Dei, Vinea Dei electa, & cœlestis Patriæ hæredes, dum ipsæ gentes purificatę per fidem habent ieiunia sua, & obseruantias legis nouæ, & habent omnia, quæ ad mundiciam pertinent contenta in antiqua Lege Iudæorum; Videte quòd in omni lingua, & in omni angulo, & loco, in Oriente, & Occidente sunt confitentes nomen Dei; Et non credunt in eo per Moysem, neque per aliquem Prophetarum, qui sint studiosi in Lege, & in Libris omnium Prophetarum; Sed Deus vocauit eos discipulos Iusti, qui egressus est cum Deo in salutem eorum sicut ipse Deus prædixit per os Abacuch Prophetæ & isti Discipuli eius fuerunt de filijs nostris Israel. qui alio nomine vocantur Apostoli. Valde paueo (carissimi) quòd isti sint illi de quibus dixit Deus per os Dauid Psalm. 119. In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines Orbis terræ verba eorum; & tunc expresse Propheta denunciat nobis quòd de istis loquitur, non autem de nobis; dicit enim quòd non erit lingua nec sermo, quorum non audiantur voces eorum: hæc non possunt esse de lingua nostra hæbraica, quia etiam

tes, quæ non obediunt patribus nostris Moysi, & Aaron, quinimo ipsi interfecerunt gentes, & fugauerunt eas á se; & gentes sciunt hunc Moysem, & Prophetas, & cognouernnt Dominum; seruantes Legem nouam, sicut Apostoli dixerunt eis.

CAP. XIX.

De electione, & fructu Apostolorum Christi; De eius Sacerdotio, & Legis innouatione.

DOmini mei carissimi, quò magis in me timor crescit, eò magis fides mea decrescit, quia tàm apertè loquuntur Prophetæ, quòd eorum sensum euertere maximę temeritatis videtur. Inuenio igitur in ore Zaccharias cap. 13. Percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis: hoc fuit completum, quando percussimus Pastorem illorum Apostolorum, ex tunc nos oues dispersi sumus per vniuersum Orbem. Et isti filij nostri scilicet Apostoli surrexerunt loco Prophetarum, idque apparet ex eo, quòd Deus post illos non misit

ſit nobis Prophetam, nec notificauit nobis aliquam Prophetiam ſiue promiſſionem. Timeo quòd iſti Apoſtoli ſint illi pueri de quibus dixit Deus per os Ioelis cap.3. cùm dicit: ſenes noſtri ſomnia ſomniabunt, & iuuenes noſtri viſiones videbunt; Certè ſenes noſtri ſunt Prophetæ, qui ſomniauerunt fidem gentium,& conſecuti ſunt; & viderunt iſti pueri ſiue Apoſtoli: & de his dicit Dauid Propheta in Pſalm.33. Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos; & Deus non vocat filios Iudæos pluraliter ſed ſolùm nominat Iſrael Primogenitum meum in communi vſu loquendi, & in Pſalm.alio; vocat iſtos filios cùm dicit; Filij tui ſicut nouellæ Oliuarum ſicut noua plantatio in Iſrael. Dicit Deus per os Iſaiæ cap.5. Vinea Domini Dei fuit domus Iſrael, & expectaui vt veniret mihi cum Vuis, & venit cum ſpinis, propter hoc adducam qui deſtruat illam cum calcatione; & de iſtis prædictis Filijs Dei, qui dicuntur Apoſtoli, dixit Deus per os Iſaiæ cap.28. Non modò erubeſcet Iacob, nec facies eorum liqueſiet, ſed tunc quando de filijs ſuis illos, quos creauerunt manus meæ ſanctificabo ante oculos ſuos. Et ſi eſſent (Domini mei) filij ſanctificati coram nobis ſecundùm

viam Legis nostrę non diceret Deus, quòd essemus in erubescentia propter Iacob, & dissoluerentur facies nostræ; Immò haberemus gloriam, & splendorem, facies nostræ confusio faciei Iacob. Et dissolutio est talis, quòd isti filij, quos Deus creauit manu sua, scilicet Apostoli, sunt sanctificati coram nobis, & non secundùm Legem nostram, per quos Deus ostendit quòd Lex nostra non erit lex ipsorum: dicit etiam per os Hieremiæ Prophetæ cap. 31. primò in illa die non dicent Patres nostri comederunt Vuam acerbam, & dentes filiorum obstupescunt, sicut infidelitas Iudæorum: Nec nocuit, vel nocebit fidei Apostolorum: propter hoc scribitur. Viuo ego dicit Dominus; & scimus quòd vltra prouerbium istud in Israel, semper ipsi Apostoli, postquam repulerunt fidem nostram, qui non sentiunt acerbitatem infidelitatis nostræ sicut dentes nostri, obstupescunt de peccato Patrum nostrorum: Item de his Apostolis dixit Deus per os Isaiæ cap. 4. à quo transmigrabo nisi à populo meo? Filij autem qui erunt fideles Deus erit Saluator eorum in omnibus angustijs ipsorum, & virtus eius custodiet eos in charitate eius, & in clementia sua redimet, propi-

tius

tius erit illis in longitudine dierum. Veriſſimum (cariſſimi) quòd iſti filij Dei de quibus loquitur ſemper manſerunt firmi, nec Deus transſmigrabit ab eis ab illo tempore quo redemit eos Rex ille iuſtus magiſter eorum; ſed tranſmigrauit à nobis & fuit ſemper cum illis; & de Iſrael, & de filijs qui ſunt Apoſtoli dicit ſapiens Ieſus filius Sydrach in Libro ſuo, cap.4. Audite filij cariſſimi, & operamini ad ſalutem, quem Deus honorat Patrem in filijs; & qualiter debet intelligi honor iſte, declarauit Deus per os Malachiæ Prophetæ; cap.3. cùm dicit; Mittat Deus Elyam qui conuertat corda Patrum ad filios; vnde ſi Dominus deberet conuertere corda filiorum, ideſt Apoſtolorum ad Patres, cùm hæc debeant intelligi de fide, tunc iſti filij ideſt Apoſtoli fuiſſent nobiſcum in captiuitate iſta, quæ non habet finem, ſicut, & Patres noſtri; vt nos ſumus; Sed ex quo ordinauit quòd debeant corda Patrum ad filios conuerti, quid eſt quod expectamus, & quid præſtolamur? Et ſi volumus dicere quòd alij filij debeant eſſe præter Apoſtolos, de quibus intelligantur prædicta, illi erunt in captiuitate prædicta vt nos, ex quo viam Iuſt iſtius non ſunt ſecuti firmiter, & do-

cuerunt sequenda, & propter hoc habuerunt honorem Patrum in hoc quòd Patres debent ad illos conuerti; Cùm ergo (Domini mei) filij nostri venerint antequam Patres ad fidem Dei, si corda nostra conuertantur ad filios, corda eorum conuertentur ad nos; Et sicut Deus Altissimus, erit populus, & amicus vnus in Deo glorioso, & victorioso: Nec debemus intelligere illam conuersionem nunc de infidelitate ad fidem, & doctrinam istius Iusti, qui est Magister eorum salutis, qui credunt in eum; Ipse est cuius Sacerdotium erit secundùm ordinem Melchiledech Sacrificium panis, & vini. Et fuit Melchisedech Sacerdos, & Rex Dei Altissimi ante Aaron: Attendite, quanta sit dicta differentia inter Sacerdotium Aaron, & Iusti istius Domini, secundùm quod dicit Dauid in Psal. Dixit Dominus Domino meo, Tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech, non ad tempus sicut Aaron, qui mortuus est 120. annorum: Item Sacrificium Aaron fuerunt Carnes, & Sacrificium Iusti istius fuit panis, & vinum secundùm ordinem Melchisedech: In quibus verbis Deus per Prophetam Aaron manifestè ostendit quòd Sacrificium Aaron finiretur,

tur, quando incipiet Sacrificium illud æternum, & ordinatio sacrificandi secundùm Aaron ex toto cessaret, quando incipiet Sacrificium in panem, & vinum æternaliter duraturum. De hoc aliqua pauca dicam quæ mihi occurrunt, de istis filijs, de quibus Deus dixit per os Iesu filij Betri cap. primo: erit locus in quo dicetur, vos estis filij Dei viui; & iste locus (Domini mei) absque dubio erit Ecclesia Christianorum, quia Propheta denotat locum in hoc quod dicit: erit locus Synagoga, qui locus primus iam erat; & Synagogam vocat per os Moysis, & Aaron, & omnium Prophetarum primogenitum meum: Sed in speciali, & quando quemlibet in speciali, istos secundos genitos uocat Propheta filios Dei viui; cap. 32. Sanguinem Filiorum suorum leuabit, & terram populi sui; & nos (Domini mei) occidimus Prophetas, & non fecit Deus vindictam de eis nisi 70. annis; sed occidimus Apostolos, & Iustum Magistrum ipsorum, & fecit Deus vindictam iam sunt 1671. anni. Et propter mortem ipsorum leuauit Deus terram populi sui, & non dixit; Terram filiorum Israel: De ipsis dixit etiam Dauid in Psal. 26. Sicut Sagittæ in manu potentis, ita filij ex-

custorum;Comparat autem Propheta istos filios sagittis emissis de manu potentis;quia Dominus Omnipotens misit eos ad 12. partes Mundi per quatuor Elementa cum doctrina Legis, & Psalterij, & Prophetarum. Moyses autem, & Aaron non miserunt extra domum sanctam ad docendum, non ad Iudæam, non Romam, nec ad alia loca extra locum sãctũ,seu domũ sãctam misit eos annunciare doctrinam Legis,& Prophetarum. & isti sunt perfecti missi per vniuersum Mundum à Domino. Surrexerunt coram Domino loco nostri, postquam Deus occidit Israel, & nomen nostrum; & per istos innouata est Lex prima secundùm ordinem Melchisedech;Sacrificium Deus instituit in Pane, & vino, ex quibus cõmunicauit Abraham amicus Dei, prout apportat in Lege verbum apud nos, quòd Deus per mysterium istorum mutauit Sacrificium nostrum, sicut mutauit Legem antiquam carnalem in Legem nouam spiritualem;& sic Deus dixit ipsi nostro Messiæ, scilicet Christo. Tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech, & amicus Dei communicauit de Sacrificio panis,& vini,& non de Sacrificio Carnis: ergo Nos qui vestigia Patrum nostrorum.

rum sequimur, & pertinaciæ nostræ indissolubili vinculo tenemur, Inimici Dei sumus, & ab æterna captiuitate in qua viuimus, æternitatem animæ pœnæ satis videmus.

Cap. XX.

De Sacrificijs hębreorum, quæ Deus repulit.

Timendum maximè est de Ira Dei in nobis cùm Sacrificum nouum acceptare noluerimus; Ideo elongauit nos à se, & sacrificium nostrum, & acceptauit sacrificium Gentium sicut ipse dixit per os Malachię cap. 1. Non est mihi voluptas in vobis dicit Dominus, nec in Sacrificijs vestris, quoniam ab ortu Solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, quæ offerunt nomini meo sacrificium mundum; ergo apud Deum Sacrificium nostrum nullum: Et insuper quia Deus priuauit nos omni sacrificio mundo, sicut nos uitamus gentes omni tempore. De quo Dauid Psal. 50. Nunquid uidistis uos quod ego comederem carnes Taurorum, aut hircorum sanguinem biberem? et Oseas. Cap.

5. Hostias offerent: immolabunt carnes & comedent, & Dominus non suscipiet eas: item Amos. cap.8. Si obtuleritis mihi holocausta, & munera vestra non suscipiam, & vota pinguium vestrorum non respiciam, propter quod manifestat Deus, quòd ipse contemnit Carnium sacrificium nostrum; argumentum iræ Dei: quia aliud instituit sacrificium. Et vnde est nobis (Domini mei) quòd hoc nos detestamur, Sacrificium panis, & uini in gentibus quod statuit Deus, & in nullo reprobat, sicut reprobat Sacrificium carnium, vt Salomon Propheta vbi dicit: Aaron extendit manum suam super altare, & obtulit Sanguinem Vuæ incensum Deo uiuo, & obtulit Sacrificium nostrum de germinibus terræ; sicut Melchisedech obtulit, obtulitque Abraham; Deus etiam testificatur per os Iesus Prophetæ cap. primo quòd nos obtulimus Sacrificium cùm dicit; Non offeratis Sacrificium panis, quoniam panes vestri tristitiæ sunt, & quicumque comederit ex eis contaminabitur. Vndè nos aliquando offerebamus sacrificium panis, sed malè est Deo acceptum Sacrificium de nostris manibus: & de nostro sacrificio Carnium dixit Iesus Propheta cap.9. Deus magis diligit pietatem

tem, & misericordiam quàm Sacrificium carnium, vt Dauid ait; Misericordiam volui, & non Sacrificium: Declarat etiam Sacrificium gentium per Moysem Leuitici 30. offeratis Deo de leuatis, & de arca, & de expressione vuæ, & benedicat vobis Deus, & omnibus motis operibus manuum vestrarum.

CAP. XXI.

De Sacrificio Azimorum.

SAcrificium Azimorum olim postulauit Deus, cùm mandauit nobis in principio poni ante Arcam fœderis Domini panes, & non Carnes; & in Exodo cap. 18. dixit Deus Moysi; offeratis hircos, & cum illis panes Azimos; & panes sunt Sacrificium in 3. Libro legis cap. 3. offeratis Deo Sacrificium de omnibus habitationibus vestris, panes duos de primitijs frugum, & cum Carnibus arietùm; & primùm ponit panes, postea carnes, & in alio loco legitur, quòd dixit Dominus Deus filijs Israel: quando intraueritis terram habitationis vestræ, quam ego da-

daturus sum vobis in hæreditatem, offeretis Deo panes in Sacrificio, & sacrificabitis, & adhuc tamen cum farina purissima; ergo Deus præcepit fieri de pane, & farina purissima illud; & tale est Sacrificium hoc gentium scilicet panis, & farinæ purissimæ. De hoc Sacrificio fit mentio primo Regum cap. 21. Cùm Dauid venit ad Achimelech Principem Sacerdotum in Sillo,& petijt ab eo panes: qui respondit: Non sunt hìc panes, nisi panis oblatus in sacrificio, quod non conuenit comedere pueris eis, quia sanctus est; hæc dicta de sacrificio panis, & plura alia dici possent, quæ vos (Domini mei) bene scitis. Ex quibus nostra procedit confusio, cùm pertinaci malitia impediatur confessio.

CAP. XXII.

De Sacrificio Aquæ.

SAcrificium Aquæ nobis inconueniens videri non debet, inuenimus enim in Scriptura de hoc exemplum, quod fuit Deo acceptum: in Lib. 2. Regum, cap. 20. quòd tres Iuuenes hauserunt aquam de cisterna,

quæ

quæ erat iuxta portam Bethleem, & Propheta obtulit Deo sacrificium; ergo non est contra Scripturam, si gentes ponunt aquam in sacrificium, quod faciunt Deo. Nos legimus vt dictum est, quòd Aaron fecit sacrificium Deo de pane, & vino; & Dauid fecit sacrificium de aqua; & ista tria sunt simul in vino; vnde sacrificium mundum spiritualiter, quod natura patitur est magis, & quantum etiam intellectus noster melius excogitare potest, non sunt carnes Taurorum pinguium: Helyas autem etiam vt narratur Lib. 3. Reg. Infundit aquam super sacrificium Carnium, & Deus misit ignem de Cœlo, & acceptauit sacrificium cum aqua perfusum magnus Angelus, & figura communicauit sub cinericijs, & aqua, cùm ambulauit in fortitudine super id quod non potest concedere 40. diebus vsque ad Montem Dei: hoc sacrificium vini, & aqua mixtum pulchrè, & apertè describit Deus per os Salomonis Prophetæ, Prouerbiorum Capitulo 20. cùm dicit. Sapientia Altissimi communicauit sacrificium suum miscuit vinum, & parauit Mensam; tunc misit seruos suos dicens: Qui est paruulus veniat ad me; & insipientes comedant panem meum, & bibant vinum meum temperatum

aqua.

aqua. Quid est (Domini mei) cur non intelligimus hæc? quia nolumus. Quænam est mensa parata Sapientiæ, nisi Altissimi Altare? Quid est panis, & vinum mixtum, nisi sacrificium de Pane, & vino, & aqua, quod fit in Altare Christianorum? qui sunt accipientes per Seruos sapientiæ vocati, nisi serui qui ignorabant Deum per Apostolos vocati, & accipientes panem suum, & vinum suum, per quem innuit hoc Sacrificium esse illi gratum? & ad istud conuiuium tàm subtile, & tàm spirituale non vocauit Patres nostros, qui erant occupati in Sacrificio Legis, quia in carnale sacrificium non dimisit nobis, sed priuauit nos iam sunt 1671. anni completi; quod nobis accidit per illum Iustum in quem peccauimus.

De Mensa ergo tàm sublimi abiecti quid salutiferi speramus, quod nam sacrificium nos sanabit? Audeo dicere quòd Nos sumus de illis inuitatis, qui responderunt; Non possum venire: sed cùm sciamus impedimentum esse obstinationem nostram, peiores illis sumus; nam nolumus venire respondemus, quid ergo erit nobis? considerate vos sapientissimi; ego enim cùm timeam de quæsitis meis resolutionem à vobis

bis habere non poſſe, quia inexcuſabiles eſtis, in melius ſacrificabo.

CAP. XXIII.

De Sacrificio Panis, & vini ex ore Prophetarum prædicato.

VAldè timendum Nobis (Domini mei) de perditione Noſtra, cum firmi ſimus in voluntaria cæcitate ne videamus apertiſſimè sacrificium nouum Deo acceptabile, quod Nobis ipſi Prophetæ tot in locis oſtendunt; & idem Deus per os Malachiæ vbi ait: Ab ortu Solis vſq; ad Occaſum gentes offerunt sacrificium nouum mihi. Vbi aduertendum eſt, quòd ſacrificium noſtrum non fuit acceptum niſi in vno tantùm loco, ſcilicet in Domo ſancta præcisè, quo etiam loco, & ſacrificio priuauit nos Deus. Vnde venit ſuper nos, & completum eſt quod Deus dixit per os Malachiæ vbi ait; Non eſt mihi voluptas in vobis, & sacrificium non accipiam à vobis; & iam completur in Nobis quod Iſaias dicit Ca.1. Quid mihi in multitudine victimarum veſtrarum? quid multiplica-

catis sacrificium mihi de arietibus,& de carnibus hircorum? Ego enim contempsi sanguinem Vitulorum, Carnes arietum, & hircorum cum præstaueritis ea coram me; & quis recipiet à vobis? Amodò non deturpetis lapides meos sanctos frustra; non offeratis sacrificium vltrà, quoniam incensum vestrum, & solemnitates vestras, & sabbatha vestra non recipiam à vobis, quia odiuit ea anima mea. Si eleuaueritis manus vestras ad me auertam vultum meum à vobis, & si multiplicaueritis Orationes, non exaudiam illas, quoniam manus vestræ plenæ sunt sanguine; & omne sacrificium vestrum sicut cadauer fętidum in gressu portæ atrij exterioris;& ille,qui mihi iugulauerit Taurum, sicut qui decollauit hominem in sacrificium hirci, sicut qui obtulerit sanguinem Porci.

Ergo hæc abhominatio de sacrificijs nostris apud Deum nihil aliud significat, nisi mutationem sacrificij nostri carnalis, in sacrificium istius Iusti spirituale, & subtile, qui instituit offerri Panem loco carnium, & aquam mundam loco pinguedinis; purum vinum loco sanguinis; & hoc modo moderno spirituali est acceptabile Deo nostro, sicut antea erant animalia decollata per nos, quæ

per

per Prophetam dicuntur cadaue.
ra putrida; Nos autem Dei ſumus (Domini mei) & ad eum non redimus in omnibus quæ acciderunt nobis? Et quare non credimus hæc, quæ locutus eſt Deus per Prophetam iſtum,qui deſcribit tàm euidenter de expulſis ſacrificijs noſtris: Item per os Hieremiæ cap.8. Inuitate proximos veſtros ad ſacrificia, & comedite cum eis carnes ſacrificiorum veſtrorum, quia in die,qua eduxi Patres veſtros de Ægypto non præcepi eis verbum de ſacrificijs;ſed dixi eis; audite vocem meam, & ero vobis Deus, & vos eritis mihi populus, ſi ambulaueritis in via, quam præcipio vobis bene erit vobis: Et non audierunt,nec poſuerunt aurem ſuam ad Deum: & vos ſapientiſſimi Doctores Iudæorum ex illis eſtis qui noſtis hæc; quid ergo futurum ſit; In nobis eſt.

CAP. XXIV.

De Catholica Eccleſia.

O Quanti terroris, ac tremoris mihi ſunt (Domini mei) verba illa, quæ deſcribuntur Capitulo 25. primi Libri Legis,cùm (de Eccleſia Chri-

Christiana, & Synagoga intelligens) ait Dominus Deus Rebeccæ Sorori Iosuè: Duæ gentes sunt in Vtero tuo, & duo populi diuidentur à ventre tuo; gens gentem superabit, & maior seruiet minori: Notandum est ergo, quòd sola Rebecca fuit Mater Iudæorum, & gentilium; populus magnus, & Primogenitus fuit Synagoga, quæ magna fuit honore, & Scientia, & Dei populus Primogenitus; Et minor apud Deum fuerunt Gentes in infidelitatemanentes, & in Ignorantia sua: Sed cùm Deus occiderit Israel, vt ait Isaias, Tunc tota subuersa est Synagoga, & quæ fuerat maior seruiuit gentili, quæ fuerat minor, vt compleretur verbum quod Deus dixit Rebeccæ: Gens gentem superabit, &c. De Ecclesia dixit Deus per os Dauid Prophetę Psalm. 44. Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato distinctis coloribus adornata. Exponitur quòd Ecclesia gentilium quæ vocatur Regina diuersitate omnium linguarum quæ Deus seruiuit est adornata colorum distinctione: Nam omnes linguæ in Ecclesia concordant in vna expositione Legis, & Psalterij, & Librorum omnium Prophetarum; Synagoga verò non habuit nisi vnam linguam tantùm, & ornatum suum quasi sub

colo:

colore vno. Ergo Ecclesia Dei Magna, & electa Christianorum ipsa sine dubio existit, vt Dauid testatur psal. 39. Annunciaui Iustitiam tuam in Ecclesia Magna & psal. 34. Confitebor tibi in Ecclesia Magna, in populo graui laudabo te. Populũ graué vocat Christianos, quia magni ponderis est apud Deum, nos verò sumus in conspectu eius leues, & fragiles vt dixit Dauid tamquam vas figuli confinges eos: & alibi: Fiant tamquam puluis ante faciem venti: & Gloria nostra vana, & inanis; tamquam folium quod vento rapitur; qualis ergo sit status, & conditio nostra dicat Sapientia vestra, & vereatur.

Cap. XXV.

De Synagoga, & eius indigniate.

TAm magis augetur timor, quàm frequentiùs audio per Malachiam Deum furibundè minantem, in synagogis Nostris cùm ait: Non est voluptas mihi in Sacrificijs vestris, quia ab ortu Solis, vsque ad occasum magnum est nomen meum inter gentes, quæ offerunt nomini meo sacri-

Sacrificium mundum: vnde notandum, quòd ſicut de natura ſua munda ſunt aqua, vinum, & farina pura, de quibus factum eſt Sacrificium, non indigent mundatione, & lotione. Synagoga vero indiget lauare carnes ſacrificiorum ſuorum, & ventres animalium purgare quæ in ſacrificio offerebantur, & lauare locum de Sanguine, & pinguedine Sacrificiorum, aliter eſt error tractare: In ſacrificio autem panis & vini, & aquæ non apparet aliquid indecens nihil turpe, etiam corporaliter ſumpta. Video (Domini mei) quòd de iſto ſacrificio dicit Deus per Salomonem Prophetam cap. 17. Prouerbiorum. Melius eſt bucella panis cum caritate, quàm vitulus ſaginatus cum inimicitia. Bucella amoris pura eſt manſuetudo ſuper manſuetudinem, & remiſſio mutua offenſarum, & vitulus odij ſaginatus eſt occulta pro Eccleſia interfectio inimicorum: ergo (Domini mei) Sacrificium Synagogæ eſt vitulus pinguis cum inimicitia. Et ſacrificium Eccleſiæ eſt bucella panis caritatis, de qua dixit Deus vt ſupra. Pulchre etiam deſcribit Deus Eccleſiam aſſimilando eam Terræ per os Salomonis Prouerbiorum cap. 5. cùm dixit. Terra ſerua Dei duriſſima in æmulo ſuo, vbera

eius

eius inebrient te, & amor illius delectet te in æternum. Synagoga dici posset serua aliquo modo. sed non est possibile nobis exponere verbum istud de illa præsertim, quia non habet æmulum solum, sed æmulos multos; æmuli eius fuerunt Moyses, & Aaron, Dauid, & Isaias Hieremias, Zacharias, Daniel, & cæteri similes; & Ecclesia est Deo dilecta serua in æmulo scilicet vino non habente parem in Nobilitate; Tunc ait Dominus, & dicit: Inebrient te vbera eius omni tempore, & delectare in amore illius in æternum. In quibus verbis Deus describit Sacrificium Ecclesiæ omni tempore duraturum: Similat autem illam Deus matri lactanti filios, & in hoc quod dixit, inebrient te, denotat materiam Sacramenti, & vinum quod est delectabile nutrimentum, & sufficiens semen. Quo sacrificio iam fruitur, & delectatur Ecclesia, 1671. anni sunt; à quo tempore priuauit Nos Deus Synagogis; & Sacrificio: æmulus autem ille, in quo ista Ecclesia est tam grata Deo est Christus Dominus, & vbera eius dant vinum perpetuum, de quo prouenit gaudium sempiternum; qui non dicit quòd dabit carnem, & pinguedinem, sed sanguinem, quæ fuerunt sacrificium laboriosum sacrificio syna-

na,

nagogæ, quo Deus priuauit nos iam sunt 1671. anni. Fuit autem Synagoga sicut mulier, quæ habuit alium virum, supple, Christum, & perdidit illum, & domum sanctam; & illa orationis serua Ecclesia in deserto sine marito, sed Deus illius supplet. Vnde ipse fortis, & gloriosus dicit per Isaiam prophetam cap. 63. Puellæ sequestratæ meliores sunt quàm illæ quæ habent virum. Item ipse Propheta cap. prædicto; ego faciam, dicit Dominus Deus vineã, & flumina magna ad dandum potũ populo meo electo; & tu Iacob non obediens, & tu Israel non audiens; sicut nos (Domini mei) sumus extra obedientiam, nec habemus aures nec oculos; quapropter hęc captiuitas nostra tam vltra progreditur. Timeamus ergo de lege nostra, quæ iram Dei perpetuam continebit; Ecclesia verò Christi dulcis, suauis, & miraculis plena; de qua Dauid Psal: 31. Quàm magna & quàm multa dulcedo tua Domine, quam abscondisti timentibus te, & repleuisti eam sperantibus in te. Et clarè constat (Domini mei) quòd populus Synagogę timuerunt pęnas, & nunc furor Dei in ipsa; Sed populus Ecclesiæ Dei sperantes sunt in dulcedine Christi, qui percussus in facie non repercussit. Quapropter para-

ra-

rauit illis Deus magnam dulcedinis suæ multitudinem, quam à Iudęis abscondit. Quid ergo nobis sperandum, nescio.

Cap. XXVI.
De Ignorantia Hebręorum in Lege.

LOquente Domino per Isaiam de nobis cap. 28. Cùm dicit: Hæc sunt verba libri signati, quem non aperit lector non ignorans Litteras. De Filijs autem supradictis scilicet Apostolis loquente Deo in eodem c. dicente: Manifestabunt Semen Iacob, & Euangelizabunt Dominum Israel, & accipient ignorantes scientiam, & musici sciunt Legem: Aperte videmus (Domini mei) quòd iam sunt 1671. anni, quòd ignorantes sumus in lege Domini. Et qui nam sunt Musici cantantes psalterium nostrum, & Prophetias in Ecclesijs suis, nisi Christiani? De quibus Musicis siue Cantoribus dixit Deus per os Dauid, psal. 85. Cantate Domino omnis terra: psalmum dicite nomini eius: Item inferius: Conuertentur ad te vniuersi fines terræ; & in eodem; Quæ etiam cantabunt, & dicent no-

mini tuo vniuersę filiæ terræ; & non Israel singulariter; de istis etiam musicis dicit Deus per os Dauid psal.88. Cantabunt terræ gentes in domo Dei mei Canticum; in loco isto ponit Cantilenam Antonomasiæ; & adhuc sunt 1671. anni, quòd Nos Iudęi non cantauimus canticum in domo sancta; de istis carminibus dicit Dauid: cantabunt psalmos suos in domo Dei in ęternum: de nobis dicit in psal.139. Quomodo cantabunt Canticum Dei in terra aliena? Ergo qua ratione (Domini mei) possibile nobis facimus sperare terram habituros & nomen? cùm Deus dicat per Amos Prophetã cap. 5. cecidit Israel non resurget; virga Israel prostrata est, & non eleuabitur dicit etiam Propheta Amos cap. 9. & veniet eis tribulatio, & non saluabitur qui effugerit ex eis, & si absconderint se in monte carmeli, inde præcipitabit eos manus mea, etiam si descendent in profundũ maris, illuc mittam Serpentes, & mordebunt eos; & si abierint in Captiuitate coram inimicis suis, ibi mandabo gladium, & occidet eos, ponam oculum super eos in malum, & non in bonum. Et quid fecerit nobis Deus tot ab hinc annis, dicite Vos (Sapientissimi) Ignoramus, & ignorantia crassa petimus.

CAP.

Cap. XXVII.

De Musicali Laudis Sacrificio in Ecclesia diuinitus prȩordinato.

ET quis erit ex nobis qui lugere non possit, in Verbis Dei contra Nos: videlicet: Ponã ocu'os meos super eos in malum, & non in bonum, sicut manifestè videmus sunt 1671. anni? dixit verò de istis filijs musicatoribus per os Dauid Prophetæ: Omnes gentes plaudite, & cantate Deo in uoce laudis; & alibi: Iubilate Deo omnes familiæ terræ, seruite Domino in lætitia; Introite in conspectu eius: dicas totum Iubilate; vbi constant voces Dei super filios Ecclesiæ suæ & apparent Lex, Sacrificia, & felicitates Christianorum: Et in psal. 65. Cantate Domino Deo omnis terra, & annunciate de die in diem salutem eius in sæculum sæculi. Tremendum quidem (Domini mei) ex quo Deus dixit per os Hieremiæ cap. 9. Docete filios vestros, & filias vestras fletum, & planctum, quoniam mors egressa est per portas vestras; vbi Deus dixit de his filijs musicis per os

uid pſ.167. Reges terræ, & omnes populi, Principes, & omnes iudices terrę Iuuenes, & virgines, ſenes cum Iunioribus glorificate nomen Domini: & in Pſal. 48. In ſacrificio cantus honorificabit me; Ac ſi apertè diceret: Nolo veſtra (Iudæi Sacrificia carnium, & hircorum, ſed quæ diſpoſui ex iubilatione Amoris. Etiam (Domini mei) dirum eſt nos negare verba Creatoris veri, quæ dixit per os Iſaiæ Prophetæ cap. 48. Muſici, ſeu muſicatores addiſcent ſcripturas, & verum Pſalterium Dauid, ſic muſicali arte notatum per ſonum acutum, & grauem. His omnibus conſideratis, uidetur mihi, quòd nos erramus in hoc quòd de ſuæ laudis Sacrificio iudicamus, quod in Eccleſia Dei exhibent in cantando, præſertim cùm in Lege Dei de hoc inueniamus præcepta, & exempla: Dauid clarè dixit. Laudate eum in Cithara; & Organo laudate eum in Cymbalis benè ſonantibus, omnis ſpiritus laudet Dominum; hoc dicit Pſalm. 150. Patet exemplum quoq; in ſecundo Regum cap. 6. ubi legitur, quòd Dauid diſcoperto capite pſallens pſallebat cum Cithara ante Arcam Dei, quem temeraria Mulier Michol uxor ſua auſa eſt redarguere; cui ipſe ait: O fatua, nonne uidebit Dominus in de-

ſpe-

ſpectum pſallentem? filij autem Iſrael ſonabant buccina, dum tranſducebant Arcam: ſed qui ſumus (Domini mei) obſecro, nos irridentes ſolemnitates ipſorum Muſicorum, niſi ſatua Michol? Et qui ſunt iſti canentes niſi Dauid: Omnis ſpiritus laudet Dominum? Si dixiſſet omnis Iſraelita præcipuè, tunc poſſemus alijs inſultare. Et ſi Deus dixit per os Iſaiæ cap. 11. quòd Gentes ſunt in conſpectu eius, quaſi hoc intelligendum de gentibus iſtis antequam haberent notitiam Dei per Aduentum Iuſti, quia tunc erant Pagani, & Idolatræ. Non aptè hoc intelligi debet niſi de gentibus quæ inuenerunt Dominum, qui offerunt omnibus diebus ſacrificium mundum in Oriente, & Occidente, ſicut dixit Deus per os Malachiæ Prophetæ, ut iam ſuperius dictum eſt. Ergo certè (Domini mei) in hoc nos erramus, dum quærimus lucem in Sole, & aquam in Mari. Nam ſatis ſi volumus cognoſcimus. Quid ergo erit nobis? iam dixi.

§†§

CAP. XXVIII.

Apostatę facti sunt Deo Iudęi, Ideo inexcusabilis culpa, ineuitabilis pœna.

VVlneramus (Domini mei) plaga insanabili animas nostras, quia credimus Deum non potuisse facere quæ fecit, dum eius virtutem in salutari suo conspicere nolumus; & hoc est omnium malum malorum, veritatem in Scripturis tangere, & ipsam pertinaciæ errore adulterare. Vndè apostatauimus à Deo in principio Iusti huius, cui expressè conueniunt omnia, quæ scripta sunt apud Nos in Libris Psalterij, & Prophetarum, propter quam apostasiam, Deus prætendit in longitudinem dierum nobis captiuitatem istam; & si expectamus Saluatorem alium ab isto Iusto, non prodest nobis: nam quòd in ista pagina non fuerunt omnia exposita de verbo ad verbum, propter nimiam eius inculcationem, argumentum no-

nobis euidens est captiuitas illa, quæ fuit in Babilone 70. annis, & quantùm ad tempus, quia breue, & quantúm ad gratiam, quia Daniel Propheta fuit captus nobiscum, qui erat amicus Dei; & per quem Deus consolabatur nos de libertate propinqua;non etiam omnes Tribus fuerunt in ipsa captiuitate: sed hæc captiuitas iam peruenit ad complementum 1671. annorum nec est nobiscum spes aliqua certa libertatis, quamuis vanam habeamus; ex quo signum est euidens quòd pro peccato nostro generali quod est in nobis omnibus, elongatur, & perseuerabit ira Dei super gentem nostram sine fine; & tamen expectamus aliquem alium, qui redimat; quæ expectatio nihil prodest nobis. Et si volumus dicere quòd hęc captiuitas non est generalis, & quòd in aliqua parte Mundi habeamus Regem, & Principem; citò poterimus secundùm nostram Legem argui de mendacio, & conuinci; Nam si nos Iudæi in aliqua parte Mundi Regem, & Principem haberemus hoc esset de vna sola Tribu Iuda; Si Deus diffiniuit, quòd non esset super Iuda nisi ex illa in æternum; Vnde dixit Hieremias Propheta cap. 17. Peccatum Iudæ scriptum est

cum stylo ferreo in lapide adaman-
tino, insiliens super corda ipsorum;
& id quod est scriptum in lapide
adamantino qualiter deleri expe-
ctamus? Non delebitur in æternum
præsertim quòd Deus fortis, & glo-
riosus locutus est per os Isaiæ Pro-
phetæ dicens, cap. 3. Dominator Do-
minus auferet à Hierusalem, & Iu-
dæa Iudicem Prophetam, & Princi-
pem; de nobis etiam dixit Prophe-
ta filius Boteri Cap. 15. Libri sui: E-
runt filij Hierusalem sine Principe,
& sine Lege. Nos scimus (Domini
mei) quòd ab initio Mundi fuerunt
aliqui Magistri, & Sancti coram
Deo; & in principio fuerunt longe-
ui super terram, sicut Mathusalem,
& Enoch, cæterique alij; & nemi-
ni istorum ostendit Deus vitam vl-
tra mille annos; & inuenimus inter
nos, quòd Messias siue Christus no-
bis promissus fuit natus in Babilo-
nia tempore captiuitatis illius, quæ
fuit 70. annorum; & secundùm hoc
tempus nostrum habet in ætate
1576. annos; quam fabulam, &
non Prophetiam nulla ratione pos-
sumus defendere; hoc tamen dici-
mus, & asserimus in Synagogis no-
stris, non commiscere nobis extra-
neos: sed audiui doctrinam Chri-
stianorum publicam super illo Psal.
86. &

86. & dicet ad Syon, dicet homo, & homo natus eſt in ea, & ipſe eſt qui fundauit eam: In verbis iſtis nominat Mariã Dominam terræ Ciuitas, ſeu nomine Ciuitatis dicit quòd homo natus eſt in ea, & non dicit cum Iſraelita nec alio, vt intelligatur quòd filius Mariæ non fuit vnquam in lumbis alicuius hominis. Et in 2. Libro Regum cap.2. hoc manifeſtè declarat cúm dicit: Dauid quando compleueris dies tuos, & dormieris cum patribus tuis, Suſcitabo progeniem tuam poſt te, quæ egredietur de vtero tuo; Et ego ero illi in Patrem, & ipſe erit mihi in filium. Sed cùm numquam fuerit poſſibile quòd aliquis filius egrederetur de vtero Patris ſui, Chriſtus egreſſus fuit; ergo Dei filius. Et hoc expreſsè ponit ad demonſtrandum quòd Chriſtus non foret concipiendus in muliere per ſemen decurſum á lumbis viri ſicut cæteri homines tàm à Dauid, quàm ab alijs: Dicit etiam Dauid in Pſalm. 109. ex vtero ante Luciferum genui te; Ac ſi Deus diceret de Chriſto ſuo, quòd de voluntate ſua (quæ eſt Spiritus ſanctus) genuit eum, non de ſemine ducendo, cùm non ponit ex vtero ſine ſemine virili propter curſum ſolitum naturæ; & hoc eſt etiam in doctrina Chri-

ſtianorum quæ non moratur in capitibus noſtris; propter hoc euenit nobis illud, quod iuſtè patimur: Deſcribit etiam eodem modo Chriſtum naſciturum David Propheta cùm dicit Pſal. 88. Iurauit Dominus Dauid veritatem, de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. Quod nos minimè credentes, cùm clarum videamus; minimè ſaluabimur, cùm falſum teneamus.

CAP. XXIX.

Saraceni fatentur Ieſum Chriſtum, & Mariam.

Veræ fidei lumen procul dubio (Domini mei) in omnes gentes diffunditur, & Paganorum, cæterorumque Infidelium aliquo modo corda pertingit; ſed nobis (hoc mirum eſt) nulla ratione perſuaderi poteſt? Saraceni, qui non habuerunt Legem, neque Prophetas à Deo, dicunt tot, & tanta bona de Ieſu Chriſto, quòd certè eſt magna confuſio noſtra; quia Nos Iudæi habuimus Legem, & Prophetas à Deo, qui teſtimonium perhibent de Ieſu Chriſto, & nolumus in eum credere, nec ei obe-

obedire; Ideo non est mirandum si Deus multiplicat Saracenos, & non Iudæos, quia nos Iudæi assimilati sumus Diabolo, qui peccauit ex sua malitia sine aliquo tentatore; sed ipsi Saraceni assimilantur primo parenti Adæ, qui peccauit per tentationem Diaboli, & non ex malitia sua, propterea Deus voluit liberare hominem à peccato; & non Diabolum. Omnes itaque Saraceni dicunt quòd Iesus Christus fuit ipse Messias, quem Prophetæ prædixerunt venturum, & præponunt illum Machometo quantum ad Genealogiam: fatentur enim quòd parentes, & proaui Machometi fuerunt Idolatræ, & de semine Agath ancillæ, & dicunt quòd Messias fuit filius Isaiæ, & Prophetarum, & iustorum ex certa linea vsque ad Beatam Mariam Virginem Matrem eius.

De Maria verò dicunt in Alcorano de familia Adomar: dixit Angelus Gabriel ad eam. O Maria Deus te elegit, & docuit gratiam, & præelegit super Mulieres omnium sæculorum. Et posuit te quasi vnum medium diuidens inter omnes terrenos, & Angelos Dei in Paradisum deliciarum.

Dicunt etiam, quòd Christus siue Messias habuit à Deo potestatem fa-

 ciendi

ciendi Miracula, sanandi omnem languorem, & infirmitatem & eijciendi demonia, ac suscitandi mortuos, & credunt omnia miracula, quæ Iesum fecisse Euangelia commemorant. Et hoc expresè testatur Alcoranus, vbi dicit quòd Messias sciuit, & scit omnia, & etiam secreta cordium; Vnde verba Machometi fuerunt talia: sciuit Eise (idest Iesus) omnem Librum, & libros, & omnem sapientiam & etiam totam Legem Moysis &c.

Dicunt etiam de Christo, siue Messia, quod dum fuit in hoc Mundo contempsit diuitias, & abiecit carnales delectationes, & paupertatem dilexit, humilem se præbendo in omnibus &c. quæ omnia conformantur dictis Prophetarum &c. nos verò quid dicimus?

CAP. XXX.

De Alcorani, & Euangelij vi ad arguendum Hebreos.

DIcunt etiam in Alcorano quòd Eise, idest Iesus Christus est Verbum Dei, & de hoc (scilicet in

in verbo Dei) est Iesus apud Saracenos, quasi vnum perpetuum; Ita quòd nullus alius homo vocatur hoc nomine nisi Iesus, quem vocant Eise: Eise ego sum sufficientia tua, ego leuabo te vsque ad te, & purificabo te ab infidelibus. Considerate ergo (Domini mei) Iudæorum captiuitatem, quam passi sunt iam 1671. annis, quam nos sumus passuri semper: Saraceni crescunt, & multiplicantur, nos verò paucissimi sumus, & in seruitute, vbique dispersi à Deo nostro; sicut Ruben cui dixit, Non crescas &c. nos autem non crescimus, & illi qui sumus, inimici sumus super omnes gentes, & nil proficimus: Testimonium multorum stat semper contra nos, scilicet Christianorum, & Saracenorum; Alcoranus eorum, & Euangelium Christianorum; quibus credere volumus? Tamen meo Iudicio Alcoranus nil valet, cùm manifestè contineat contra doctrinam; si compositores eius ignorauerunt testimonium. Sed quid dicemus de Euangelio? quod (supposito quód Christus, siue Messias iam venerit) nil continet contra Prophetas, & Legem nostram, sed est manifesta omnium Prophetarum & promissionum impletio, quę in Lege conti-

netur sumendo spiritualiter, prout continet Doctrina Christianorum.

Nihilominus (Domini meis Sapientissimi Synagogæ Doctores) super his dubijs ad vos recurro, maximè super primis nostris, quæ habui à Prophetis; quia de Alcorani testimonio scio quòd quasi nil reputabitis. Expectabo igitur omnium resolutionem, quam sicuti prorsus despero, ità maximé Christianæ Religionis veritatem tenebo. Saluete. Meque alio volumine maiori qua potero temporis breuitate expectate; quod vulgari sermone (iuuante Domino) in lucem edere intendo, non minori robore ad maximam vestrorum vtilitatem proficiendum.

ORA-

ORATIO.

Auctoris ad Hebræos.

SI ex hucusque dictis, (quibus contradici non potest) animus in vobis non agitur, nec anima conuertitur, irrationabiles meritò vocabimini; & animalibus immundis peiores, cùm de luto fetido malitiæ vestræ vitam sumentes, mundæ conuersionis honorem, immò fructum spernatis. Ego tamen qui rationabiles esse vos arbitror. Diuinam Omnipotentis Misericordiam recepturos confido. Non enim talem perfidiæ vestræ duritiam credo, qualem ignorantes sine caritate prędicant; Carnei tandem estis, & lumine rationis ornati, sicuti cæteri homines, quos Deus ipse creauit; nec ideò exclusos, & incapaces pietatis Domini vos supponendum quia hebræi estis, nam & pro vobis

quem

quem Deus misit, Vnigenitus Filius Iesus Christus sanguinem suum effudit, cuius valorem experiri potestis, quotiescumque penitentia ducti errorem vestrum detestantes ad eum confugieritis. Et maius gaudium erit in Cælis super vno ex vobis pænitentiam agente, quàm super Sancto sine labe moriente: & hoc vobis persuadere potestis ex eo, quòd non amplius Deus ultionum sit Creator noster, quemadmodum temporibus Prophetarum veteris Legis habuistis: est enim Pater Misericordiarum, & Deus consolationis qui consolabitur nos in conuersione uestra. Quòd talis sit, ipsum Dauid audite psalm. 32. Diligit Misericordiam, & Iudicium: misericordia Domini plena est Terra. Vnde cognoscere vobis facilè erit renouatam Legem & sacrificium, cùm mutauerit Deus Vltionis ritum in Misericordiam, & Amorem, quibus induit se fortissimè, quando respiciens hominum miserias, & paupertatem descendit in Vtero Virginis, eo modo quo superius intellexistis, accipere humanitatis nostræ imbecillitatem, & peccata, vt nos redimeret iuxta Dauid verba: de Cælo respexit Do-

minus

minus, vidit omnes filios hominum: ergo dum dicit omnes, prò vobis etiam pati uoluit: quem Isaias uidens è cęlo delapsum, vt cunctos saluaret, sic exclamauit cap. 12. dicens: Ecce Deus saluator meus fiducialiter agam, & non timebo. Hic est (ò Iudæi) quem expectabant Patres vestri, & quem vos amplecti debetis, Iesus Christus, de quo Dauid: Expectans expectaui Dominum & intendit mihi. Intendit pijssimus Deus vota poscentium; & venit ad saluandum, quem vos negatis: Emisit in os meum canticum nouum, ait Dauid quasi dicat. Docuit me Deus Legem nouam, & populos ex vetustate purgauit: Et vt Legis huius nouitatem claré habeatis; Sit Dauid ipse Magister vester. In psalmo 18. Cęli ennarant gloriam Dei, & opera manum eius annunciat firmamentum. Totum hoc Psalmum vobis considerare opus est; in quo tamquam in speculo Legem Christi habebitis exploratam, dicens ergo, Cęli inennarant; explicat hic Propheta Mysterium nouæ fidei inceptum à prædicatione Apostolorum, qui Cęli in Scripturis vocantur: opera Manuum eius annunciat firmamentum; verè firmamentum Ecclesiæ fuerunt Apostoli,

postoli, qui totum Mundum illuminantes, opera Dei, quæ ipse in sapientia, potentia, & bonitate sua mirabiliter est operatus in humani generis redemptionem, propalarunt. Dies diei eructat verbum &c. donec de die in diem procedebant eloquia eorum ad incrementum fidei; Non sunt loquelæ neque sermones, quorum non audiantur voces eorum. Nam nulli fuerunt, ex omni genere linguarum, quibus Christi Redemptoris doctrina non innotesceret; In omnes partes Mundi vox Euangelica peruenit: in Orientem, Occidentem, Meridiem, & Septemtrionem, & in fines orbis terræ verba eorum; multùm quidem profecerunt sermones discipulorum, omnia corda illuminarunt, Et Mansionem Dei Redimentis in medio nouę Ecclesiæ positam prædicantes, ipsum Deum mirabilem in virtute sua ostenderunt; In Sole posuit tabernaculum suum; vt totum orbem terrarum Ecclesiæ Dei splendore ad instar Solis collustraret; ita enim humanitati coniuncto Sole Iustitiæ, tota Diuinitatis plenitudo inhabitauit corporaliter, & Ecclesiæ fidelem Sponsum se præbuit, vt ipse Dauid testatur: tamquam Sponsus procedens de thala-

mo,

mo ſuo, ſcilicet de ſinu Patris ineffabili amore demigrans aſſumpta carnis humanæ ſubſtantia, inter homines, viſibilis apparuit: Nec mirum tibi videatur Deum generaſſe huiuſcemodi filium, nam cùm ſit factor naturæ, immò Angelorum, ſuam diuinam eſſentiam inſpiciens, propriam ſibi perſonam produxit, quæ diuina ſubſtantia vocatur, non accidens, in Deo enim accidens nullo modo cadere poteſt; hanc autem perſonam, vt Mundum redimeret, in terris Omnipotens mittere voluit, vt viſibiliter miſericordia eius tangeretur, & dulciori Legis innouatione, pacis Sacramentum omnia mala expurgaret. Vidit Miſericordia Domini gentium preſſuras, & pondera peccatorum ſuſcipiens, viam noſtram cucurrit fortis expugnator inimicorum, ex dilectione ſua tantùm, quam fortis vt mors dilectio, quem nobis deſcribit Dauid, cum dixit. Exultauit vt Gigas ad currendam viam, à ſummo Cœlo egreſſio eius; Adueniens autem in Mundum Dei filius hilariter deſcendit in fortitudine multa, ad inſtar Gigantis accurrens ad pugnam, & & liberationem noſtram, nulla neceſſitate coactus, ſed ſponte pieta-

te

te sua ductus, & clementia: itaque passus pro nobis, & crucifixus reportauit triumphum, hoste debellato, rediens ad dexteram Patris, Legem suam non amplius vobis, ò Iudæi, explicabo; illam enim satis ex Prophetis claré habuistis, Legem nouam, Noui Amoris, Christi Mysterium, nouam Cœli viam potiorem; Nouam animarum certam, & immaculatam expurgationem; quam Legem ex ore Dauid iterum audite. Lex Domini immaculata conuertens animas; hæc est Lex illa præclara Euangelica, quam Immaculatus Dei Filius obseruandam docuit, atque præcepit, & immaculatos eius obseruatores coràm Deo constituit, dum ab errorum vanitate ad Fidei veritatem, & vitæ securitatem conuertit. Item Testimonium Domini fidele, dicit Dauid: cùm in hac Lege ostendat Deus Cœlestis gloriæ pignus, & Fidei certæ lumen, pretiosa redens secutoribus suis præmia; Item Præceptum Domini lucidum illuminans oculos: & verè illuminans, nam maiora præcepta Deus numquam tradidit, quàm hoc nouæ Legis suaue, & lucidum, ex quo tot fideles lumine tantæ Fidei Deum intuentes, miracula recepe-

runt;

runt, & loqui, ac ipſum corporalibus oculis videre meruerunt. In cuſtodiendis illis retributio multa: Non enim ſine fructu labor cuſtodientium mandata Dei; & vos, Iudæi, benè videtis, ſi vultis, quæ operatur Altiſſimus ad retributionem fidelium; non vos latent Miracula Sanctorum, gratiæ, & beneficia quæ (munere fidei Chriſti) timentes eum conſequuntur; & noſtræ Legis veritatem, quæ & qualis ſit Prophetæ veſtri non ſilent; quibus Doctrina veſtra non obijcere valet; Concludit Pſalmum Dauid dicens: Domine adiutor meus, & Redemptor meus: & in hoc vobis concludendum eſſet pertinaciam veſtram; cognoſcentibus tandem Redemptorem veſtrum; quem Ieſum Chriſtum fuiſſe tot teſtimonia Prophetarum manifeſtè deſignant: Hunc ergo Dei Filium ſequi nulla vos dubietas impediat; Conuertimini ad eum, & conuerſionem veſtram à Propheta perdiſcite Pſalm. 21. Conuertentur ad Dominum vniuerſi fines terræ; & adorabunt in conſpectu eius vniuerſæ familiæ gentium; quoniam Domini eſt Regnum, & ipſe dominabitur Gentium. Vobis apertè Dauid exponit

futu-

futurum Nouæ Legis euentum, & Christianæ Fidei veritatem in omnibus confirmatam; cùm præuideret illis verbis Apostolos Christi prædicationis fructu illuminantes eorum corda, qui neglexerant, contempserant, & prorsus ignorauerant Deum Messiam Christum, nunc ex toto corde fatentes tum erroris eorum grauitatem, tum Summi Dei Misericordiam in Redemptionem Filij sui Vnigeniti, ad seruiendum Deo in dilectione, & charitate; sicut etiam sequitur Dauid. Et semen meum seruiet ipsi, denotans futuram conuersionem, & reuerentiam Christi Saluatoris; Item eodem Psalmo dicens: Annunciabitur Domino generatio ventura, & annunciabunt Cœli iustitiam eius, populo qui nascetur, quem fecit Dominus; plenè probat, Hanc esse generationem venturam, populum nouum fidelis Ecclesiæ, qui post Resurrectionem Domini surrexit, annuncians salutem per prædicationem veritatis: populus factus est fidelis ex Infideli, seruiens vero Domino suo Iesu Christo. Annunciauerunt Cœli hoc est Apostoli, populo nouo iustitiam Dei, videlicet Filium Dei, qui iustificat corda fidelium

lium coram Deo Patre, regenerans filios suos in terris ex aqua, & Spiritu sancto; & ita, ò Iudæi, in Ecclesia Christi populus fit electus, in plenitudine gratiæ Christi in hoc sæculo, & plenitudine gloriæ in futuro. Accedite ergo sine timore; Dauid ipse vos vocat Psalm. 33. Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ non confundentur. Quicumque ad Christum accedit fideli, & mansueto corde lumen gratiæ obtinebit. Nolite itaque tardare (fratres mei) quia facies vestræ non confundentur; repulsam non patiemini, verùm benignè donabit vobis petitiones cordis vestri, & decorabit faciem vestram in benignitate sua; ita quòd tantæ consolationis gaudio spiritualiter inebriati, cognoscetis lætitiam cordis, nec amplius disperdent vos tenebræ, in quibus hucusque ambulastis; Sequamini ipsius Dauid consilia. Gustate, & videte quoniam suauis est Dominus, beatus vir qui sperat in eo. Percipite hilari animo fidem Christi; & gustabitis intima experientia amorem suum, hoc est Spiritus Sancti munera, dulcedinem, & gratiam; suauitas namq; Dei Spiritus sanctus est consolator, dulce refrigerium, in labore

bore requies, in fletu solatium, qui dat salutis exitum, virtutis meritum, & perenne gaudium. Gustate quia non amarus, vt Legis vestræ perditio, non austerus, & morosus, vt spes vana Messiæ, quæ vos cruciat; non crudelis, aut difficilis sicut captiuitas vestra vobis æterna, & aspera; immò beatum, & securum cor vestrum constituet, si Spem, & fiduciam in eo habueritis. Si verò contra quod dictum est per Prophetas morem vestrum geretis, alentes consilia vestra, cogitantes vana, & peruersa in cordibus vestris; Scitote quòd gaudium vestrum conuertetur in luctum, & ira Domini super vos vltimũ posse exercebit: vt ait Dauid Psal. 32. Dominus dissipat consilia gentium, reprobat autem cogitationes populorum, & consilia Principum; & Ps. 35. Illi ceciderunt qui operantur iniquitatem, expulsi sunt, & non poterunt stare. Et quid peius vobis in Mundo inueniri potest? qui videntes gladium Dei super capita vestra, in dispersione 1671. annorum, nondum timetis eum, nec confundimini; imò temeritatis inennarabili errore Messiam sperantes venturum, & venisse negantes, sub forti Manu Dei punientis non humiliamini? In peccato vestro mori non vos

vos contremiſcere facit; neſcientes, quòd ipſe Dauid minatur: Mors peccatorum peſſima,& qui oderunt iuſtum delinquent? Verè mors veſtra, ò Iudæi, peſſima, & maximè metuenda tam corporis, quàm animæ, quoniam mortui veritati in Mundo ſub infęlici diſperſione, odio, ſeruitute, & iniurijs, tranſitum (infelices) facitis ad æterni cruciatus damnationem, perpetui laboris vexationem, immenſæ Dei priuationis maledictionem. Heù vobis quid ſtatis otioſi? quid crimina non abluitis ad talem Miſericordiæ Chriſti fontem ſuauitatis? Quis vnquam ſanæ mentis in rationabilibus fuit inuentus, qui videns ſub pedibus fornacem, voluntariè in eam ſe committat, vt in vobis videtur? Quid prodeſt in vobis Lumen rationis, animæ potentia, intellectus claritas, & claritatis prudentia? quid animi Conſilium? quid Conſilij ratio, quid rationis lumen? dum ab irrationabili differre nullo modo poſſitis: eia (fratres Iudæi) vos pœniteat odiſſe veritatem, & veritatis auctorem; & ſi in Chriſtum Meſſiam toto furore ruiſtis ipſum Cruci inter latrones tradendo, de quibus dixit Propheta: Canes pingues obſederunt

me

me; Aperuerunt super me os suum sicut Leo rapiens, & rugiens; Quoniam circumdederunt me canes multi, &c. Nolite tamquam Canes amplius in eum latrare, neque vt Leones in Christi Fidem rugere, Immò tamquam Agni inter Innocentes lauamini; & Iesum quærite, qui fuit Agnus Dei ferens omnium peccata, & fortis Leo de Tribu Iuda destruens peccati vincula, mortemque (eius morte) superans; Spera in Domino, & fac bonitatem: Nolite ad illorum contendere felicitatem bonorum, quæ per fas,& per nefas animum vestrum oblectant, neque studiosi sitis negotiationibus ex omni parte illicitis; sed totam spem vestram in summo bono,quod est Christus,ponatis, præsentem sollicitudinem abijcientes. Sic autem in Domino sperantes bonis operibus intenti, Captiuitatem in libertatem, seruitutem in filiationem, contumelias in honorem, dispersionem in vnionem, & cætera mala, quæ pro Christi ignominia passi estis, in æternum gaudium commutabitis; & vt Dauid exponit: Exultate Iusti in Domino, rectos decet collaudatio; lætitia vestra erit super omnes lætitias, & semen vestrum gaudebit in æter-

num

num: Quod habetis in Psalm. 36. Iusti hæreditabunt terram, & semen impiorum peribit; tunc cognoscetis in vobis completum, quod dictum fuit: Exaltabit vos Deus; & non vos derelinquet, si humiliabimini sub potenti manu eius, & Legem suam in corde gestantes, lapsum vestrum dimouebitis à cruciatu Infernorum, viam salutis æternæ ostendet Altissimus, quam per Merita Passionis eius ad Gloriam Nominis sui vobis concedere dignetur qui viuit, & regnat cum Patre, & Spiritu sancto Iesus Christus in sæcula sæculorum Amen.

FINIS.

Ego Gabriel Baba Publicus Corrector Librum hunc vidi, quem iuxta Manuſcriptum exemplar impreſſum ac correctum teſtor.